

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

21

МАЯ 2015 г.

ЧАЦВЕР

№ 94 (27952)

Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

**Вучань на...
Дошцы
гонару**

**Адукацыя
для
жыцця**

**Вініл
з «канверта»**

ЦЫТАТА ДНЯ

**Міхаіл РУСЫ,
віцэ-прэм'ер:**

«Сёлета мы плануем атрымаць ураджай не ніжэйшы, чым у мінулым годзе, і робім усё для гэтага: пасялі нармальна, вядзём усе неабходныя далейшыя работы. Пакуль віды на ўраджай дазваляюць рабіць аптымістычныя пражозы. Чым больш будзе прадукцыі, тым большая канкурэнцыя, а значыць, ніжэйшыя цэны. Мы мяркуем, што павышэння цэн на харчовыя тавары не будзе. Дарэчы, індэкс харчовых тавараў у першым квартале 2015 года склаў 98% да аналагічнага перыяду мінулага года».

Курсы замежных валют,
устаноўленыя НБ РБ з 21.05.2015 г.

Долар ЗША		14290,00 ▲
Еўра		15930,00 ▲
Рас. руб.		287,50 ▲
Укр. грыўня		688,67 ▲

ISSN 1990 - 763X

15094

9 771990 763008

СТАРАСТА «РУЛІЦЬ»!

Фота Аляксандра ШАБЕЛЮКА

На самым ускрайку Налібоцкай пушчы, гэтага ўнікальнага ва ўсіх адносінах рэгіёна Беларусі, схавалася невялічкая вёска Прылукі. Але назваць яе «лясной» неяк язык не паварочваецца. Яна — сонечная, светлая. Чыстыя падворкі, газоны, кветнікі... Парадак, адным словам. А парадак гэты шмат у чым залежыць ад старанняў старасты вёскі

— Сяргея Сямёнавіча КАШЛЕВА. Займаецца ён гэтым на грамадскіх пачатках. Сяргей Сямёнавіч — прафесар кафедры педагогікі Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта, доктар педагагічных навук. Да любой справы падыходзіць па-прафесарску: грунтоўна!

Карэліцкі раён.

«Крызісны» пакой

ТАЙНАЯ ЖОРСТКАСЦЬ МОЖА СТАЦЬ ЯЎНАЙ

Медыкі будуць вывучаць праблемы хатняга насілля

У краіне выдадзены вучэбна-метадычны дапаможнік для медыцынскіх работнікаў «Медыцынскія і сацыяльныя аспекты гэндарнага і хатняга гвалту». Ужо сёлета ўрачы пачнуць вывучаць у межах асобнага курсу псіхалогію гвалту і метады псіхатэрапеўтычнай карэкцыі агрэсіі.

— Многія жанчыны не расказваюць пра сваю сітуацыю ўрачам, нават калі звяртаюцца па меддапамогу, — кажа адна з аўтараў дапаможніка, загадчыца кафедры псіхатэрапіі і медыцынскай псіхалогіі Беларускай медыцынскай акадэміі паслядыпломнай адукацыі Ірына БАЙКОВА. — Калі медыкі не будуць распыт-

ваць пацыентак аб магчымым гвалце ў блізкіх стасунках, то абсалютная большасць выпадкаў застаецца незаўважанай. Менавіта ў работнікаў нашай службы ёсць магчымасць стварыць атмасферу, у якой жанчына адчуе сябе камфортна і, магчыма, раскажа сваю гісторыю і папросіць аб неабходнай падтрымцы. Медыцынская картка іграе важную ролю ў прыцягненні крыўдзіцеляў да адказнасці, а таксама падчас прыняцця рашэнняў у жыллёвых і іміграцыйных пытаннях. Медработнік можа аказаць дапамогу сам, а можа пры неабходнасці і накіраваць да іншых спецыялістаў — у тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнай абароны насельніцтва, «крызісны» пакой пры цэнтры, раённае аддзяленне ўнутраных спраў.

СТАР 3

ПАДТРЫМКА МАЛАДЫМ ТАЛЕНТАМ

На фінансаванне расходаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі ў 2015 годзе з рэспубліканскага бюджэту за кошт сродкаў рэзервовага фонду кіраўніка дзяржавы выдзелена Br6 млрд. Як паведамляе БЕЛТА, адпаведнае распараджэнне Аляксандр Лукашэнка падпісаў 19 мая.

Ім зацверджана таксама рашэнне савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі.

Грашовымі прэміямі ад Br10,8 млн да Br20 млн з уручэннем нагруднага знака лаўрэата фонду заахвочаны 10 пераможцаў міжнародных мастацка-творчых спаборніцтваў.

Грашовымі прэміямі іншай вартасці заахвочаны 45 навучэнцаў і студэнтаў, а таксама 6 калектываў мастацкай творчасці, якія сталі пераможцамі міжнародных і рэспубліканскіх спаборніцтваў, конкурсу Саюзнай дзяржавы.

Васьмі прадстаўнікам таленавітай моладзі будзе аказана матэрыяльная дапамога ў памеры Br1,8 млн кожная за актыўны ўдзел у мастацка-творчых мерапрыемствах.

Усяго рашэннем савета фонду заахвочана 89 навучэнцаў, студэнтаў і маладых спецыялістаў.

■ Парламенцкі дзённік

КАНЧАТКОВАЕ ЎХВАЛЕННЕ

Адбылося чарговае пасяджэнне дзявятай сесіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі. На ім сенатары ўхвалілі ў тым ліку законапраекты аб утрыманстве, амністыі і альтэрнатыўнай службе.

— Гэта амністыя ў гісторыі нашай краіны 14-я па ліку. Яна амаль нічым не адрозніваецца ад мінулых, — кажа Лілія МАРОЗ, старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па заканадаўстве і дзяржаўным будаўніцтве.

Па яе словах, галоўнае адрозненне заключаецца ў тым, што пашыраецца пералік асоб, якія будуць амніставаны. Напрыклад, вызваленне раней тэрміну датычылася, у прыватнасці, незаконнай прадпрымальніцкай дзейнасці, нявыплаты падаткаў. Цяпер, апроч гэтых эканамічных злачынстваў, даруюць і лжэпрадпрымальніцтва. Пры гэтым зняволеныя па гэтых парушэннях закону амнітуюцца, толькі калі адбылі трэць пакарання, маюць станоўчую характарыстыку з месцаў пазбаўлення свабоды і цалкам пакрылі страту пацярпеламу.

Акрамя таго, у законапраекце прапісаны механізмы рэсацыялізацыі і сацыяльнай адаптацыі зняволеных. МУС па іх вызвалены з месца зняволення рытуе дакументы, якія сведчаць асобу. Таксама пры неабходнасці прадугледжваецца працаўладкаванне і атрыманне медыцынскай дапамогі.

Пасля ўхвалення законапраекта сенатарамі ён адпраўляецца на подпіс Прэзідэнта і затым набывае моц, пачынаецца працэдура амніставання. Як правіла, яна цягнецца паўгода. Так, па словах Ліліі Мароз, зусім нядаўна скончылася мінулая амністыя. Плануецца, што з месцаў пазбаўлення волі выйдзе 2200 чалавек, а ўсяго будзе вызвалена ад пакарання каля 8600.

Таксама парламентары ўхвалілі пакет законапраектаў «Аб альтэрнатыўнай службе». «Мы лічым, што закон вельмі своєчасовы, — каментуе яго прыняцце Мікалай КАЗАРАВЕЦ, старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па адукацыі, навуцы, культуры і сацыяльным развіцці. — Дзяржава ідзе насустрач тым маладым людзям, якія па рэлігійных перакананнях не могуць служыць ва Узброеных Сілах. Малады чалавек зможа прайсці службу ва ўстановах аховы здароўя, у сацыяльнай службе, сельскай гаспадарцы і іншых дзяржаўных структурах».

У законапраекце прапісана працэдура разгляду падобных сітуацый. Спачатку кандыдат на праходжанне альтэрнатыўнай службы павінен напісаць заяву, у якой ён называе прычыну, па якой не можа служыць у арміі. Камісія па прызыве яе разглядае. Так, члены камісіі маюць права запрасіць прадстаўнікоў рэлігійных структур, каб яны пацвердзілі, што малады чалавек сапраўды з'яўляецца прыхільнікам пэўнага веравызнання.

Без вышэйшай адукацыі навабранца чакае 36 месяцаў службы, з яе наяўнасцю — 24. Закон набудзе моц 1 ліпеня 2016 года. Дарэчы, у 2014 годзе жаданне прайсці альтэрнатыўную службу выказалі 28 чалавек.

Каментуючы прыняцце да ведама Дэкрэта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь №3 «Аб папярэджанні сацыяльнага ўтрыманства», Мікалай Казаравец падкрэсліў, што пры складанні дакумента было прадугледжана ўсё, каб людзей не ўшчамілі, але каб пры гэтым яны выконвалі свой канстытуцыйны абавязак. «Дакумент новы, могуць узнікнуць пытанні. Парламентары гатовы ісці насустрач, каб скараціваць пэўныя моманты», — дадаў ён.

Члены Савета Рэспублікі ўхвалілі ў тым ліку ратыфікацыю пагаднення паміж урадамі Беларусі і Расіі аб супрацоўніцтве ў галіне ваеннай фельд'егерска-паштовай сувязі. Яно датычыцца перш за ўсё стварэння нарматыўна-прававой базы ваеннага супрацоўніцтва ў гэтай сферы паміж Узброенымі Сіламі Беларусі і Расіі.

Таксама была ўхвалена ратыфікацыя міжурадавых пагадненняў з Балгарыяй і Арменіяй аб узаемнай абароне сакрэтнай інфармацыі.

Усяго падчас пасяджэння сенатарамі было разгледжана два дзясяткі пытанняў. Прынятыя законапраекты таксама закрулі адносіны паміж нашай краінай і Аб'яднанымі Арабскімі Эміратамі, Венгрыяй і Аўстрыяй, а таксама датычыліся ўнутрыдзяржаўных пытанняў.

Вераніка ПУСТАВІТ

ЦЭЛЮЛОЗА БУДЗЕ Ў КАСТРЫЧНІКУ

Прэм'ер-міністр Беларусі Андрэй Кабякоў наведаў шэраг прадпрыемстваў Гомельскай вобласці

Беларуска-кітайскі інвестыцыйны праект па выпуску сульфатнай беленай цэлюлозы восенню прынясе першыя вынікі. У кастрычніку на новым заводзе, створаным на базе Светлагорскага цэлюлозна-кардоннага камбіната, плануецца атрымаць доследную партыю. Як раскажаў генеральны дырэктар ААТ Юрый КРУК, праз тры месяцы пачнуцца пробныя пускі ўсіх тэхналагічных ліній, а цяпер аб'ём будаўніча-монтажных работ выкананы на 85%.

Агульны кошт інвестпраекта складзе больш за \$850 млн. З іх прыкладна \$550 млн — крэдыт, выдаткаваны кітайскім банкам. З запланаваных \$580 млн

на закуп абсталявання асвоена \$530 млн. Пастаўшчыком абсталявання, якое ўжо ўстаноўлена, выступае аўстрыйская група кампаній Andritz — сусветны лідар паслуг для цэлюлозна-папяровай прамысловасці.

Магутнасць новай вытворчасці складае 400 тысяч тон беленай цэлюлозы за год. Тры чвэрці яе плануецца рэалізаваць на экспарт: у Кітай, краіны Еўропы і Блізкага Усходу. Сёння 12 сусветных трэйдараў канкуруюць за права рэалізаваць беларускую цэлюлозу. Прычым кожны з іх гатовы выкупіць адразу ўвесь яе гадавы аб'ём. У якасці сыравіны для вытворчасці цэлюлозы будзе выкарыс-

тоўвацца беларуская таварная драўніна, а таксама адходы яе перапрацоўкі. Пасля выхаду прадпрыемства на практычную магутнасць аб'ём вытворчасці ў ААТ вырасце прыкладна ў 5 разоў. Да таго ж дадаткова будзе створана 500 працоўных месцаў.

У Гомелі Андрэй Кабякоў наведаў ААТ «Гомельшкло» і ААТ «Гомсельмаш». Там ішла гаворка пра перспектывы развіцця, засваенне выпуску новых відаў прадукцыі і нарошчванне экспартнага патэнцыялу, захаванне па скарачэнні запасаў гатовай прадукцыі і стабілізацыі фінансавага становішча.

Ірына АСТАШКЕВІЧ

■ Меркаванне з нагоды

Вызваліць педагогаў ад неўласцівых функцый

Старшыня гомельскай раённай арганізацыі Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі Ларыса Леглік — адна з тых, хто будзе ўдзельнічаць у з'ездзе Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі 22 мая. Яна адзначае, што людзі цяпер сталі ўспрымаць прафсаюз у першую чаргу як арганізацыю, куды можна прыйсці з любым пытаннем — папрасіць садзейнічання і дапамогі:

— Мы імкнёмся ствараць умовы не толькі для прафесійнага развіцця чалавека, але і для творчага. Найбольш значныя мерапрыемствы, якія ў нас прайшлі, звязаны са святкаваннем 70-годдзя Вялікай Перамогі. Напрыклад, агляд самадзейнай мастацкай творчасці «Паклонімся вялікім тым гадам» сабраў самых таленавітых прадстаўнікоў з 80% устаноў адукацыі Гомельскага раёна. Мы ўзнагародзілі больш за 50 лепшых, у тым ліку майстроў дэкаратыўна-прыкладной творчасці і фатаграфіі. Акрамя таго, падтрымліваем 104-х ветэранаў працы. Яны маюць магчымасць атрымаваць не толькі матэрыяльную дапамогу, але і грашовую кампенсацыю пры аздараўленні ў санаторыях «Белпрафсаюзкурорта». Усе работнікі галіны, незалежна ад пасады і прафесіі, атрымліваюць матэрыяльную дапамогу да 1 верасня — у тым выпадку, калі

іх дзетка ідуць у першы клас. Музычны конкурс праводзім для дзяцей з прыёмных сем'яў, з Улукаўскай школы-інтэрната, сацыяльна-педагагічнага цэнтра і тых, хто знаходзіцца ў сацыяльна небяспечным становішчы. Традыцыяй у нас стала правядзенне конкурсаў прафесійнага майстэрства сярод бібліятэкараў, настаўнікаў-дэфекталагаў, кухараў дашкольных і школьных устаноў...

Важна, каб Федэрацыя прафсаюзаў і ўсе яе структурныя падраздзяленні захавалі той давер людзей, які маюць сёння. Для гэтага трэба, у тым ліку, адстойваць свае погляды і рашэнні, за якімі стаяць людзі, у пытаннях, звязаных з умовамі і аплатай працы.

Што тычыцца менавіта галіны адукацыі, вельмі спадзяюся, што мы нарэшце вырашым праблему аплаты працы катэгорыі людзей, якім даплачваюць да ўзроўню мінімальнага заробку, устаноўленага ў нашай краіне. Гэта вартаўнікі, дворнікі, кухары і гэтак далей.

Спадзяюся, што з падтрымкай Федэрацыі прафсаюзаў атрымаецца вызваліць работнікаў галіны адукацыі ад неўласцівых ім функцый. Пакуль гэтая праблема застаецца актуальнай і людзі да нас звяртаюцца з такімі пытаннямі.

Ірына АСТАШКЕВІЧ

«ЗЯЛЁНЫ ДОМ» АДЧЫНЯЕ ДЗВЕРЫ

XIII Рэспубліканскі экалагічны форум і Міжнародная спецыялізаваная выстава «Зялёны дом» стартвалі ў Мінску

Як адзначыў намеснік прэм'ер-міністра краіны Міхаіл РУСЫ, экалагічны форум стаў адной з самых яркавых падзей у нашай краіне. Па сутнасці такое мерапрыемства — уплывовая грамадская трыбуна, дзе ў даверлівай і творчай атмасферы можна абмеркаваць і знайсці рашэнне шэрагу экалагічных праблем. Правядзенне форуму трынаццаты год запар — гэта сведчанне павышанай увагі да гэтай сферы на ўсіх узроўнях — ад кіраўніка дзяржавы да дырэктара прадпрыемства і кожнага грамадзяніна нашай краіны.

Міжнародныя канферэнцыі і семінары, дзелавыя сустрэчы і абмен вопытам па праблемах устойлівага развіцця і «зялёнай» эканомікі, водных рэсурсаў і глеб — усё гэта і многае іншае чакае ўдзельнікаў сёлетага форуму.

Змяніўшы яго фармат, арганізатары імкнуліся паказаць укараненне новых тэхналогій і навуковых распрацовак, працу дзяржавы па захаванні і развіцці прыродных рэзерватаў. Паводле слоў намесніка прэм'ер-міністра, у чарговай пяцігодцы адным з галоўных кірункаў развіцця краіны стане менавіта «зялёная» эканоміка, якая прадугледжвае рацыянальнае выкарыстанне прыродных рэсурсаў, стварэнне ўмоў для звычайнага выдатнага развіцця эканомікі і камфортнага пражывання грамадзян.

— Наступіў новы перыяд прыродакарыстання, — упэўнены Міхаіл Русы. — Пасля дзеяння сусветнага эканамічнага

У чарговай пяцігодцы адным з галоўных кірункаў развіцця краіны стане менавіта «зялёная» эканоміка, якая прадугледжвае рацыянальнае выкарыстанне прыродных рэсурсаў.

Фота Аляксандра ШАБЛЮКА

крызісу і ў сувязі з неабходнасцю змякчэння кліматычных змен патрабуецца актыўнае ўкараненне зялёных прынцыпаў развіцця. І ў нашай краіне маюцца ўсе ўмовы для далейшага паспяховага руху па шляху ўстойлівага развіцця. Самае галоўнае — мы ўмеем прыслухоўвацца да прыроды, лічыцца і гарманічна ўзаемадзейнічаць з ёй. Толькі такі падыход забяспечыць эканамічны дабрабыт і камфортнае асяроддзе для пражывання людзей ва ўсім свеце.

На выставе «Зялёны дом» вынікі сваёй экалагічнай дзейнасці дэманструюць каля 70 суб'ектаў гаспадарання краіны. І сярод іх не толькі прадпрыемствы — перапрацоўшчыкі адходаў, але і кампаніі, якія займаюцца падрыхтоўкай ці зборам апошніх, а таксама водакарыстаннем і водаачышчэннем. Ёсць сярод экспанентаў нават вытворцы прадуктаў харчавання.

— Адна з асноўных мэт, якую нясе выстава «Зялёны дом» — аб'яднанне чалавека, бізнесу і дзяржавы для вырашэння экалагічных пытанняў, — сказала першы намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Ія МАЛКІНА. — Усе яе ўдзельнікі сваёй дзейнасцю, сваімі ведамі паказваюць, што разам мы зможам пабудаваць гэты самы зялёны квітнеючы беларускі дом.

Вераніка КОЛАСАВА

Асаблівую ўвагу арганізатары выставы надалі пытанням экалагічнай адукацыі. На секцыі «Адукацыя ў інтарэсах устойлівага развіцця» свае напрацоўкі прадставілі ўстановы адукацыі, грамадскія аб'яднанні «Экапраект «Партнёрства», «Цэнтр экалагічных рашэнняў», БРСМ. Сваю экспазіцыю падрыхтаваў і часопіс «Родная прырода», які выходзіць у Выдавецкім доме «Звязда».

■ Прыгажосць!

БОЛЬШ ІГЛІЧНЫХ І ШМАТГАДОВЫХ У СТАЛІЦЫ ВЫСАДЗЯЦЬ ЗВЫШ 2 МІЛЬЁНАЎ РАСЛІН

Пасля зімы для мінскіх службаў добраўпарадкавання ўжо паспела наступіць і завяршыцца актыўная праца па ўпрыгожанні горада. Паводле інфармацыі жыллёвай гаспадаркі, яны чысцілі горад сумесна з 250 тысячамі жыхароў. Аднак на гэтым праца не спыняецца. Наперадзе лета, а там і шмат іншых важных спраў.

У ПАРКАХ З'ЯВЯЦЦА СЛУЦКІЯ ПАЯСЫ

У сталіцы ўжо паспелі пасадзіць больш за 500 тысяч летніх раслін на гарадскіх аб'ектах. А да завяршэння перыяду пасадкі плануецца высадзіць больш як 2 млн. Як адзначыла кіраўнік службы па добраўпарадкаванні і ўтрыманні аб'ектаў зялёнай гаспадаркі «Мінскзеленбуд» Анжэліка ПУЗАНКОВА, сёлета плануецца пасадка шматгадовых і іглічных раслін. Іх актыўна высаджвалі ў Фрунзенскім, Савецкім раёнах, на праспекце Незалежнасці.

«Мы збіраемся правесці гарадскі конкурс сярод раёнаў на найлепшыя кветнікі. Пакуль яшчэ рэгламент мерапрыемства распрацоўваецца, але цалкам магчыма, што гэта будзе кампазіцыя са шматгадовых і ігліч-

ных раслін», — патлумачыла Анжэліка Пузанкова.

У афармленні кветкавага дызайну сталіцы сёлета ўжо з'явіліся навінкі. Упор, перш за ўсё, ідзе на кветкі, найбольш устойлівыя да гарадскіх умоў. Гэта калібрахоа розных расфарбовак, новыя сарты петуній. Змяняцца таксама і кветкавыя кампазіцыі.

«Мы звернемся да беларускай тэматыкі і створым клумбы па матывах случкіх паясоў. Дадатковае кветкавае афармленне з'явіцца на плошчы Якуба Коласа, зноў жа з ужываннем шматгадовых раслін», — адзначыла кіраўнік службы.

Але расліны не толькі з'яўляюцца. З прычыны дрэннага санітарнага стану сёлета ў Мінску выразалі каля 150 дрэў. У асноўным гэта дрэвы, якія растуць уздоўж праезнай часткі. Новыя ж імкнучца пасадзіць далей ад неспрыяльнага месца, як правіла, за тратуарам. Такім чынам змяняецца ўплыў супрацьгалалёдных рэагентаў.

ХОЧАШ ПАРАДАК — ЗАКЛЮЧЫ ДАГАВОР

Сёння ў мінскай гарадской жыллёвай гаспадарцы актыўна вядуць работы па рамонтна-асфальтабетонных пакрыццях і дваровых праездах. Паспелі адрамантаваць 35 тысяч кв.м. Завозяць новы пясок у дзіцячыя па-

ФОТА БЕЛТА

сочніцы. Ужо завяршаецца першы пакас травы на траўніках.

Усяго ж сёлета плануецца адрамантаваць 580 дваровых тэрыторый і 110 тысяч кв.м асфальтавага пакрыцця.

Падыходы да добраўпарадкавання двароў працягваюць змяняцца. Сёння жыхары самастойна могуць фінансаваць дзейнасць камунальных службаў па добраўпарадкаванні на дагаворнай аснове. Сюды ўваходзяць такія работы, як замена і ўстаноўка дзіцячага гульнявога абсталявання, прачыстка смеццераводаў, вываз будаўнічых адходаў і

ўстаноўка сістэм відэаназірання. Як адзначае начальнік аддзела добраўпарадкавання санітарнага стану і працы з насельніцтвам «Мінскай гарадской жыллёвай гаспадаркі» Маргарыта ЯЗІНСКАЯ, найбольш актыўна грамадзяне выдаткоўваюць сродкі на азеляненне і кветкавае афармленне прыдамоўных тэрыторый. Сёлета плануецца прыцягнуць на выкананне работ па добраўпарадкаванні каля 22,5 млрд рублёў са сродкаў насельніцтва.

«Паводле заключанага дагавора даецца пэўная растэрміноўка, да паўгода. Жыхары з'яўляюцца гаспа-

дарамі свайго двара і маюць права актыўна браць удзел у яго добраўпарадкаванні», — адзначыла Маргарыта Язінская.

АМАЛЬ 500 НЕПРЫДАТНЫХ АЎТО

Службы добраўпарадкавання вырашаюць таксама пытанні з аўтамабілямі, якія ўжо не прыдатныя для язды, але па-ранейшаму займаюць парковачныя месцы ў дварах. З пачатку года на сталічных дваровых тэрыторыях выявілі 492 такія аўто. Але з кожным годам іх становіцца ўсё менш.

«Такія машыны сёння своечасова імкнучца выяўляць і прыбіраць. Аператыўна дзейні ў гэтым выпадку магчымыя дзякуючы пільнасці грамадзян. Пры выяўленні нядзейснага аўто яго здольны прыбраць не больш чым за 3 месяцы, пасля ўсіх неабходных працэдур», — патлумачыла Маргарыта Язінская.

Яна таксама адзначыла, што ў сталіцы новыя паркі і скверы сёння знаходзяцца толькі на стадыі праектавання і ў найбліжэйшы час не з'явяцца. Што да пляцовак для выгулу жывёл, то ў горадзе іх сёння 38. Будаўніцтва новых праблематычнае праз шчыльнасць забудовы і ў гэтым годзе таксама пакуль не плануецца.

Ілья КРЫЖЭВІЧ

ТАЙНАЯ ЖОРСТКАСЦЬ МОЖА СТАЦЬ ЯЎНАЙ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й сяр.)

Сістэма міжведамаснага ўзаемадзеяння па процідзеянні хатняму гвалту была распрацавана ў межах праектаў міжнароднай тэхнічнай дапамогі. Першымі пратакол міжведамаснага ўзаемадзеяння падпісалі ўстановы аховы здароўя Брэста. Паводле слоў галоўнага спецыяліста ўпраўлення аховы здароўя па акушэрстве і гінекалогіі Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта, эксперта па пытаннях хатняга гвалту, гандарнай адукацыі і выхавання Эдуарда МІШЧУКА, год таму ўпраўленне падрыхтавала загад «Аб парадку дзеянняў медыцынскіх работнікаў арганізацыі аховы здароўя Брэсцкай вобласці па аказанні дапамогі ахвярам гвалту ў сям'і». На рэспуб-

ліканскім узроўні існуе заканадаўчая база, паводле якой медработнік павінен паведамляць пра траўмы пацыентаў у органы ўнутраных спраў — пры наяўнасці падстаў, якія дазваляюць меркаваць, што менавіта гвалтоўныя дзеянні нашкодзілі здароўю пацыента.

Колькасць зарэгістраваных правапарушэнняў у быцё вырасла летась на трэці і склала 42 тысячы. «Праблема рэгулюецца цяпер новымі нормаў закона, — тлумачыць начальнік упраўлення прафілактыкі Міністэрства ўнутраных спраў Алег КАРАЗЕЙ. — Гэта стала магчымым у выніку дзейнасці праектаў міжнароднай тэхнічнай дапамогі, у прыватнасці, падрыхтоўкі Закона «Аб асновах дзейнасці па прафілактыцы правапарушэнняў», які змяшчае меры, скіраваныя на процідзеян-

не хатняму гвалту, у тым ліку магчымаць прымяніць ахоўнае прадпісанне. Яно абмяжоўвае пэўныя дзеянні для тых, хто ўчыніў у сям'і гвалт. Акрамя таго, Кодэкс аб ад-

міністрацыйных правапарушэнняў прадугледжвае ўжо адказнасць — штраф або арышт — за нанясенне пабоў, якія не пацягнулі за сабой прычынення цялесных пашкоджан-

няў; наўмыснае прычыненне болю, фізічных або псіхічных пакут сваю або члену сям'і, калі ў гэтых дзеяннях няма складу злачынства. Сёння гэта адзін з асноўных артыкулаў, які дапамагае перамагаць гвалт у сям'ях».

42 тысячы выпадкаў сямейнага гвалту не адлюстроўваюць, вядома, глыбіню праблемы. Прыцягненне агрэсара да адказнасці адбываецца па заяве пацярпелага боку, аднак большасць пацярпелых не гатовы на такі крок. Далейшыя прафілактычныя меры ўздзеяння на агрэсара прымяняюцца толькі па факце ўчынення адміністрацыйнага правапарушэння, а таму супрацоўнікі міліцыі праводзяць прафілактычную работу з пацярпелымі.

Святлана БАРЫСЕНКА.

Рука дапамогі

На пачатак гэтага года ў краіне функцыянавалі 105 «крызісных» пакояў. У Брэсцкай вобласці — 5, Віцебскай — 28, Гомельскай — 14, Гродзенскай — 9, Магілёўскай — 25, Мінскай — 23, Мінску — 1. Летась сюды звярталіся 175 разоў. Часовы прытулак у такіх пакоях атрымлівалі і дарослыя, і дзеці.

На агульнанацыянальную «гарачую лінію» для пацярпелых ад хатняга гвалту 8-801-100-8-801 паступіла з 2012 года каля 3 тысяч званкоў, звязаных менавіта з фізічным, сексуальным, псіхалагічным, эканамічным насілле.

У прытулках некамерцыйных арганізацый з 2012 года атрымалі дапамогу 317 жанчын і 297 дзяцей. Усяго ў такіх прытулках 25 ложкаў. Грамадская арганізацыя «Радзіслава» практыкуе прадастаўленне прытулку на даволі працяглы час.

■ Прыёмная кампанія — 2015

«КАСТЫНГ» ДЛЯ ЭКЗАМЕНАТАРАЎ

З мэтай папярэджвання падчас прыёмнай кампаніі карупцыйных праяў у Палажэнне аб прыёмнай камісіі ўстановы вышэйшай адукацыі цяпер унесена норма, якая забараняе ўключыць у склад прадметных экзаменацыйных камісій асоб, якія выкладаюць на падрыхтоўчых курсах ВНУ, а таксама асоб, якія знаходзяцца ў бліжэйшым святстве з абітурыентамі.

Як паведамляе прэс-служба галоўнага адукацыйнага ведамства, пастановай Міндукацыі былі ўнесены змены і дапаўненні ў Палажэнне аб прыёмнай камісіі ВНУ. У прыватнасці, для забеспячэння адзіных патрабаванняў да афармлення дакументаў уведзена тыпавая форма рэкамендацыйнага савета ўстановы адукацыі для абітурыентаў, якія залічваюцца на педагагічныя спецыяльнасці без уступных выпрабаванняў. З улікам адмысловага ўважання пэўных абмежаванняў на льготнае пазаконкурснае залічэнне была перароблена форма інфармавання абітурыентаў аб ходзе прыёму дакументаў. Таксама адкарэктавана зводная экзаменацыйная ведамства ўступных выпрабаванняў ва ўстановах вышэйшай адукацыі.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Трагедыя на пераездзе

Трохгадовага Дзяніса, які пацярпеў у аварыі ў Касцюковіцкім раёне, выратаваць не атрымалася

Страшная трагедыя адбылася на чыгуначным пераездзе паблізу вёскі Канычы. Аўтамабіль «Опель» нечакана выскачыў на забаронны сігнал святлафора і амаль цалкам быў змяты таварным цягніком. На месцы загінулі 29-гадовы кіроўца і яго 17-гадовая пасажырка. Праз гадзіну пасля аварыі ў бальніцы памёр яе каханы. Яшчэ адзін пасажыр — трохгадовы Дзяніс — быў дастаўлены ў бальніцу са шматлікімі пераламамі. Урачы пяць дзён змагаліся за яго жыццё, але ён так і не выйшаў з цяжкай комы і яго не стала.

Ад адной думкі, што сёння перажываюць родныя гэтых маладых людзей, мороз па скуры. Кіроўца «Опель» быў шматдзетным бацькам, у яго засталася двое непаўналетніх дзяцей. Малодшы сын Дзяніс пайшоў з жыцця ўслед за бацькам. У 17-гадовай Вікторыі, сястры жонкі кіроўцы, сямейнае жыццё толькі пачыналася. Яна рыхтавалася стаць маці. Не атрымалася стаць бацькам і ў 23-гадовага хлопца, які разам са сваёй каханай ехаў у тым самым «Опель».

Пасля такога вінаваціць кагосьці ў гэтай трагедыі цяжка. Кіроўца быў пазбаўлены праваў за нецвярозыя паездкі і ўжо пайшоў на злачыніства, калі толькі сеў за руль. Хутчэй за

ўсё, яго пасажыры таксама ведалі аб гэтым... Думаецца, справа выпадку? Так было задумана на нябёсах? Няпраўда. Гэта наша бязглуздасць, вечнае «раптам пранясё». Але няўжо гэта не сігнал для іншых аматараў выпрабавання лёс? Супрацоўнікі ДАІ прыводзяць жahlівыя лічбы затрыманых за рулём у нецвярозым стане, якія ігнаруюць правілы дарожнага руху. Можна, трэба нарэшце зразумець, што наша жыццё можа быць зламана ў той момант, калі мы прыродзем забароненую мяжу? Як казаў у сваёй філасофскай прыпавесці «Алхімік» Казель, лёс дае нам знакі, іх трэба толькі разумець.

Нэллі ЗІГУЛЯ.

ПАДПОЛЬНА ПРАДАВАЛІ НЯКАСНАЕ МЯСА

У Брэсцкай вобласці дзейнічала арганізаваная група асоб, якія незаконна набывалі мяса, а потым рэалізоўвалі яго. Сваёй дзейнасцю гэтыя людзі ахапілі тэрыторыю Брэсцкага, Маларыцкага, Драгіцкага, Кобрынскага, Камянецкага раёнаў. Асноўная іх база была ў Брэсце.

Тут «прадпрымальнікі» абсталявалі гараж, у якім разбіралі тушы жывёлы, замарозвалі мяса для далейшай рэалізацыі.

Іх дзейнасць спынілі спецыялісты Дэпартаменту фінансавых расследаванняў КДК краіны разам з калегамі з Брэста. Падчас праверкі высветлілася, што названыя грамадзяне за апошнія дзевяць месяцаў набылі ў сельгаспрадпрыемстваў за наяўны разлік 115 галоў буйной рагатай жывёлы і коней, якія потым разбіраліся і захоўваліся ва ўмовах глыбокай замарозкі. Дастаўку туш, пагрузачна-разгрузачныя работы фігуранты справы вялі як самі, так і прыцягвалі за ўзнагароджанне старонніх асоб. Устаноўлена 12 фактаў рэалізацыі мяса фізічным асобам, а таксама індывідуальным прадпрымальнікам.

І самае прыкрае, што падазрэнне выклікала не проста якасць мяса, якое рэалізоўвалася, але і яго бяспека для ўжывання. З'явілася інфармацыя пра тое, што незаконныя прадпрымальнікі набывалі тушы нават пасля падзяжы жывёлін. А гэта ўжо пагроза здароўю спажываючых.

Як паведаміў карэспандэнт газеты намеснік начальніка аддзела КДК Брэсцкай вобласці Уладзімір БЕЛАВУСАЎ, у найбліжэйшы час запланавана праверка суб'ектаў гаспадарання, якія прадавалі мяса ўдзельнікам арганізаванай групы. Будучы высвятляцца абставіны выбыцця жывёлы са статка. Пасля гэтага ацэнку атрымаюць дзеянні адказных асоб сельгаспрадпрыемстваў.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

■ Зусім сакрэтна

КУЛАКОМ

ТЫ МОЖАШ І НЕ БЫЦЬ...

Як адгукнулася пастанова
«Аб ліквідацыі
кулацтва як класа»

У вёску Ванюжычы Наваселькаўскага сельсавета 24 кастрычніка 1931 года з завода «Змычка» прыйшлі рабочыя на чале з дырэктарам, узброеныя наганамі і вінтоўкамі, каб забраць куплены ў сельсавета кулацкі дом. Гвалтам пачалі разбіраць хату, выкідаць з печы агонь і вырываць вокны, не перасялішы сям'ю кулака ў іншае памяшканне. На крыкі сабраўся натоўп у 200 чалавек. Міліцыянер, стрымліваючы яго, застрэліў мясцовую сялянку Алену Кудравец. Трагедыя сталася вынікам актыўнай барацьбы з кулакамі, на якую мабілізавалі насельніцтва, заахвочваючы яго тым, што канфіскаваная кулацкая маёмасць будзе перададзена беднаце.

РОБІН ГУДУ
І НЕ СІЛАСЯ

На гэтым фоне быў забаронены прыём кулакоў у члены ўсіх відаў кааперацыі, а паі, унесеныя імі, канфіскаваліся (да кулакоў залічвалі не толькі былых памешчыкаў і дваран, але і буйных уласнікаў зямлі іншых саслоўяў). 1 лютага 1930 года з'явілася пастанова ЦВК і СНК СССР «Аб ліквідацыі кулацтва як класа». Паводле яе ў асноўныя мерапрыемствы, накіраваныя на злом супраціўлення кулацтва, уваходзіла перадача асабістай маёмасці ў абагульнен-

Тым, каго высялялі за межы БССР, пакідалі толькі самыя неабходныя хатнія рэчы, некаторыя элементарныя сродкі вытворчасці ў адпаведнасці з характарам іх работы на новым месцы, і неабходны на першы час мінімум харчовых запасаў. Грошы таксама канфіскаваліся, на руках пакідалі мінімальную суму (да 500 рублёў на сям'ю), неабходную на праезд і ўладкаванне на месцы. Адметна, што яшчэ да прыняцця пастановы «Аб ліквідацыі кулацтва як класа», за 1928-ы і першую палову 1929 года органамі АДПУ ў вёсках было забрана толькі падчас дзвух аперацый-

Здача хлеба сялянамі для Чырвонай Арміі, 1927 г.

ключаных у канцлагеры кулакоў маглі ў асобных выпадках і з дазволу на гэта мясцовых райвыканкамаў часова заставацца жыць у сваім раёне. Сем'ям з малалетнімі дзецьмі, старым, непрацаздольным, а таксама жанчынам на 6-7-м месяцы цяжарнасці дазвалялася стала жыць на ранейшым месцы.

Пры гэтым гаспадаркі падданых краін, з якімі СССР знаходзіўся ў афіцыйных зносінах (у тым ліку Польшчы), што пражывалі ў межах БССР, раскулачванню і высяленню не падлягалі. Аднак гэтая дырэктыва не датычылася асоб розных нацыянальнасцяў савецкага падданства.

СВАЕ
СУПРАЦЬ СВАІХ

Хваля раскулачвання закруціла не толькі канкрэтныя катэгорыі насельніцтва. Многіх калгаснікаў арыштоўвалі «ў парадку чысткі», маўляў, тыя праводзілі разбуральную работу ў калгасах. Апроч усяго, фіксаваліся выпадкі канфіскацыі маёмасці ў сярэднякоў і тых, хто яшчэ не падаў заяву на ўступленне ў калгас.

А для тых сялян-аднаасобнікаў, якіх абмінула раскулачванне, у 1930—1932 гадах устанавілі звышшаныя планы збожжанарыхтоўкі і іншыя абавязкі перад дзяржавай, каб прымусіць тых уступаць у калгасы. Аднак атрымаўся адваротны эфект і аднаасобнікі сталі супраціўляцца. У выніку план па аднаасобніцкіх гаспадарках быў сарваны, і выканаць яго давялося... калгасам.

З пачаткам калектывізацыі ў БССР (асабліва ў памежных раёнах — у Мінскай і Полацкай акругах) сталі ўзрастаць выпадкі раскрыцця органамі АДПУ «контррэвалюцыйных арганізацый, звязаных з Польшчай». Паводле справаздач упаўнаважаных, складалася гэтыя групы ў большасці з кулакоў-палякаў, якія жылі на хутарах і ўтойвалі сваю прыналежнасць да польскай нацыянальнасці, запісваючыся беларусамі. Паралельна з прысабечваннем калгасамі кулацкіх земляў умацнілася антырэлігійная барацьба, на каталіцкі касцёл навесілі ярлык «агента фашыскай Польшчы». Фактычна раскулачванне знішчыла ў вёсках гаспадары, які заўсёды дапамагалі беднаце падчас голаду і

даваў сялянам працу, падарвала маральныя ўстоі насельніцтва: адну частку сялян наццоўвалі на другую, заахвочваючы падзелам кулацкай маёмасці. Нярэдкай з'явай сталі выпадкі самавольнага «раскулачвання» сялян сваімі ж аднавяскоўцамі і старшынямі сельсаветаў — гэтаму, безумоўна, паспрыяла партыйная прапаганда. Так, прадстаўнікі раённых улад Пушчыным і Працько ў калгасе «Хваля рэвалюцыі» былі раскулачаны «бяднейшы з бяднейшых» стары пастух. У яго адабралі 11 пудоў жыта, свінню, дзве авечкі, сем гусей і пяць курэй, самога 80-гадовага старога збілі і арыштавалі.

Перагібы з боку старшыняў калгасаў былі частай з'явай. Кіраўніцтва на месцах, часам увогуле слаба дасведчанае ў асаблівасцях сялянскага жыцця, лічыла за лепшае дзейнічаць метадам «лепей перагнуць, каб потым не абвінавацілі ў правым ухіле». Так, былы старшыня Грабаўскага сельсавета, член партыі Сільвестраў дапускаў раскулачванне заможных сялян з адабраннем апошніх сродкаў вытворчасці, прычым сярод раскулачаных былі і сярэднія, вызвалення ад цвёрдых заданняў, і нават сем'і чырвонаармейцаў.

Кіраўніцтва на месцах, часам увогуле слаба дасведчанае ў асаблівасцях сялянскага жыцця, лічыла за лепшае дзейнічаць метадам «лепей перагнуць, каб потым не абвінавацілі ў правым ухіле».

Масавыя вобыскі ў беднякоў і сярэднякоў з мэтай знаходжання хлеба, які нібыта схавалі кулакі, раскулачванне, штрафаванне мелі месца амаль ва ўсіх сельсаветах. Канфіскацыя маёмасці праводзілася без афармлення дакументаў. Часам без папярэджання проста ішлі і бралі, што нагадвала яўнае рабаўніцтва. Перагібы ў рабоце партыйных дзеячаў прывялі да магутных успышак антыкалгаснага руху па ўсёй краіне.

**Дзіяна СЕРАДЗЮК,
Вячаслаў СЕЛЯМЕНЕЎ.**

Фотаздымкі прадастаўлены Беларускаму дзяржаўным архівам кінафотафонадакументаў.

■ Неабыякавы допіс

ГАСЦІНЕЦ

Тлумачальны слоўнік беларускай мовы трактуе слова дваяка. Першае — гэта гасцінец як падарунак ці пачастунак дзецям. Другі сэнс — вялікая праездная дарога, звычайна абсаджаная дрэвамі. Сінонімы гэтага слова — бальшак альбо тракт. У дадзеным выпадку размова пойдзе пра дарогу, якая яшчэ з часоў стварэння першай нашай дзяржавы, Вялікага Княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага звязвала яе сталіцу, горад Наваградак, са значным на той час паселішчам Зецель (цяпер Дзятлава).

Праходзіць гэтая дарога праз Мітраполь, Кміцянку, Мукінічы, Негрымава ў Навагрудскім раёне і Боцкавічы, Ахонава, санаторый «Радон», Курпяшы — у Дзятлаўскім. Да Навагрудка ад «Радона» — 22 кіламетры, а ад Дзятлава — каля 30.

Калі ў тыя далёкія часы Навагрудка быў адміністрацыйным цэнтрам дзяржавы, то Дзятлава за ваенныя заслугі было падаравана вялікім князем літоўскім Аляксандрам гетману, князю Канстанціну Іванавічу Астрожскаму і з тых часоў стала прыватным паселішчам. Пазней уладальнікамі Дзятлава былі Сапегі, Палубінскія, Радзівілы і апошні — Станіслаў Солтан.

Але не толькі магнаты і абшарнікі, а і мясцовы сялянскі люд актыўна карыстаўся гэтай дарогай як сродкам зносінаў, ездзілі на кірмашы і адзін да аднаго ў госці, можа, таму яна і называлася гасцінцам. Яшчэ перад апошняй вайной абпал яе стаялі магутныя бярозы, ліпы і таполі. Па гэтай дарозе з Навагрудка ў верасні 1939 года прыйшла як вызваліцель Чырвоная Армія, па ёй 8 ліпеня 1944-га рушылі танкі Ракасоўскага, выганяючы нямецкіх акупантаў з майго Ахонава і ўсёй Беларусі.

Ішоў час, вёскі, што прылягалі да гэтай дарогі, прыходзілі ў заняпад, па гасцінцы менш сталі ездзіць. І толькі з уводам магутнага аздраўлення цэнтра — санаторыя «Радон» — станавіцца пачало прыяўляцца. Спрыяе гэтаму і турыстычная прывабнасць Навагрудка, Любчы, Шчорсаў, Уселяба, Налібоцкай пушчы, а таксама аграсядзіб, што з'яўляюцца ў гэтым райскім кутку для адпачынку і аздраўлення.

Зараз магутнасць курортнай зоны «Радон» павялічана да прыкладна адной тысячы санаторных месцаў. На працягу года тут паляпшаюць здароўе і адпачываюць каля 20 тысяч нашых землякоў і гасцей з замежжа, што, у сваю чаргу, стварае выдатныя магчымасці для развіцця экскурсійна-турысцкай справы.

Дык вось, увесць гэты гасцінец мае даўжыню каля 30 кіламетраў, і на сёння ён ужо ў Дзятлаўскім раёне заасфальтаваны і часткова знаходзіцца ў статусе рэспубліканскіх дарог. А каля 10 кіламетраў старой трайкі ў Навагрудскім раёне амаль гатовы для практычна асфальтама. Спадзяюся, недалёкі той час, калі ўвесь гасцінец стане добрай дарогай рэспубліканскага значэння з вялікай карысцю для двух раёнаў Гродзеншчыны і ўсёй краіны. Лічу сябе патрыётам свайго краю і гэтыя нататкі пішу, каб наблізіць той час.

Уладзімір ЛОГАШ, інжынер-будаўнік.

Ад рэдакцыі

Уладзімір Міхайлавіч ужо даўно на пенсіі, жыве ў Гродне. Здавалася б, навошта яму клапаціцца пра дарогу, якая знаходзіцца далёка ад яго дома і дачнага ўчастка? Але ў гэтым — яго сапраўды патрыятычная, грамадзянская пазіцыя. І не раптам, а як жыццёвае правіла. Напрыклад, яшчэ за савецкім часам, калі тэма аднаўлення аб'ектаў нашай гісторыка-культурнай спадчыны не з'яўлялася надта папулярнай, менавіта ён, старшыня гарвыканкама, быў ініцыятарам работ па рэканструкцыі Лідскага замка. Некалькі гадоў таму ён раскажа ў «Звяздзе», як гэта пачыналася, выказаў свае меркаванні па сённяшняй сітуацыі і перспектывах гэтага славутага помніка.

Дарэчы, так атрымалася, што ўжо неаднойчы мы з Уладзімірам Логашам былі не толькі як чытач і карэспандэнт газеты, але і як сааўтары. І ініцыятыва ішла менавіта ад Уладзіміра Міхайлавіча. Так з'явіўся ў «Звяздзе» артыкул па пытаннях энергаэфектыўных жылых дамоў, а летася — старонка «Крыніца з божай ласкі» пра санаторый «Радон».

Нядаўна Уладзімір Логаш зноў мне патэлефанаваў: «Ёсць ідэя!» І прапанаваў гэтыя нататкі ў працяг тэмы развіцця курортнай зоны «Радон» і наваколля. Рэдакцыя спадзяецца, што адпаведныя структуры уважліва паставяцца да ўзнятага пытання.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Здача сена дзяржаве калгаснікамі БССР, 1932 г.

ную ўласнасць калгасаў. Адрозніваюць дадзеныя загад тэрмінова прыступіць да ўліку жывёлы, будынкаў і сродкаў вытворчасці кулакоў. У першую чаргу забіраць належала племянную жывёлу, складаныя машыны, млыны і прадпрыемствы.

У БССР раскулачванню падлягала 34 тысячы гаспадарак. Да мая 1930 года пад рэпрэсіі трапілі 15,6 тысячы сем'яў. Тых, каго раскулачвалі, без суда і следства падзялілі на тры катэгорыі. Першая — «контррэвалюцыйны кулацкі актыў», які, згодна з загадам партыі, павінен быць «неадкладна ліквідаваны шляхам заключэння ў канцлагеры». Другая — астатняя частка найбольш багатага кулацкага актыву, якая падлягала высылцы ў аддаленыя мясцовасці Савецкага Саюза. Трэцяя катэгорыя — іншыя «неадзейныя элементы», якім дазвалялася заставацца ў межах раёна, але іх рассялялі на новых участках горшай зямлі па-за межамі калгасных гаспадарак.

нага элемента». Многія з іх былі прысуджаны да працяглых тэрмінаў заключэння ў канцлагеры.

Сяліцца ў асобных раёнах дапускалася невялікімі пасёлкамі да 15-20 гаспадарак, кіраванне якімі ажыццяўлялася спецыяльнымі камітэтамі (тройкамі) альбо ўпаўнаважанымі. На 5 гектараў зямлі перасяленцам дазвалялася мець адзін плуг, адну барану, карову і каня. Апроч таго, на расселеных кулакоў ускладаліся вытворчыя задачы па здачы таварнай прадукцыі дзяржаве і кааперацыйным арганізацыям.

Аднак пакуты цяжкіх не толькі раскулачвання, даставалася і тым, хто меў з імі хоць нейкія, нават ускосныя зносіны. Сябры сем'яў выселеных і за-

Многіх калгаснікаў арыштоўвалі «ў парадку чысткі»: маўляў, тыя праводзілі разбуральную работу ў калгасах.

Саша НЭМА:

«САМАЕ ЦІКАВАЕ ЯШЧЭ НАПЕРАДЗЕ»

Калі бачыш на сцэне акцёраў, спевакоў, то здаецца, што пра такое жыццё можна толькі марыць. Аднак як часта мы задаёмся пытаннем, чаго каштуе ім сабраць залу на чарговы канцэрт ці спектакль? Даведацца пра закадравыя будні мы вырашылі, напасіўшыся ў паездку на канцэрт у Гродна з Сашам Нэма.

Дарога да пункта прызначэння займае некалькі гадзін. Кампанія сабралася нешматлікая: сам артыст, яго канцэртны дырэктар Аляксей і танцоры Антаніна і Аляксандр. Знаёмства, размовы «за жыццё» і прадчуванне багатага на падзеі дня. Бо ў Гродне чакала насычаная праграма — эфір на радыё, рэпетыцыя ў каледжы мастацтваў, а потым інтэрв'ю для тэлебачання і канцэрт. Сам артыст увесь час то праслухоўвае нешта, то адказвае на тэлефонныя званкі. Нават пабыў нейкі час у якасці кіроўцы. Праезджаючы Шчучын, сустракаем з ДАІ. Інспектар, можа, і пазнаў нашага героя, але віду не падаў. Размова, праўда, была не доўгай, бо мы ўжо спазняліся на радыё...

Перад з'яўленнем у эфіры Саша заяўляе, што гатовы да любых пытанняў. Такая пазіцыя некага можа і здзівіць, але спявак тлумачыць:

— У мяне няма дыстанцыі з публікай. Гэта «зоркі» ствараюць бар'еры, а мы працуем адкрыта. Заўсёды пачынаю з нуля. Людзі прыйшлі на канцэрт, і я адчуваю перад імі адказнасць. Трэба даказаць, што я варты іх увагі.

Кожны дзень Саша Нэма даказвае гэта самому сабе і іншым, што ў беларускім шоу-бізнесе ён чалавек не выпадковы. Бо за больш чым 15 гадоў на сцэне зразумеў, што быць артыстам — яго прызначэнне. Ён цудоўна ведае, як не проста дабіцца прызнання.

— Прабівацца на эстрадзе цяжка. Ну, «пакруціць» цябе два тыдні і што? Калі ж мэта артыста не проста «выстраліць», а ўтрымацца на сцэне, то яму спатрэбіцца не год і не два. Ніяк не абысціся без працавітасці, упартасці і веры ў сябе, — дзеліцца Саша. — Я дабіваўся свайго цяжкім шляхам і працавітасцю столькі гадоў, і ўсё роўна жыў з адчуваннем, што самае цікавае яшчэ наперадзе. Гэта прымусіла быць аптымістам і рухацца далей. Толькі нядаўна зразумеў, што і свой псеўданім Нэма, які ў перакладзе азначае «ніхто», я выбраў правільна. Прачынацца раніцай з адчуваннем, што ты «ніхто», і пачынаць новы дзень з нуля — вельмі добрая матывацыя даказаць вечарам, што ты чагосьці варты.

...Аднак вернемся ў 1998 год. Менавіта тады прасты хлопца са Слоніма паступіў у Гродзенскі каледж мастацтваў на аддзяленне эстраднага вакалу. А там на далейшае развіццё гісторыі будучага артыста паўплываў выпадак. Хлопца спачатку заўважыў Аляксей Лясеенкаў, а потым на конкурсе «Зорная ростань» патэнцыял юнага вакаліста разгледзеў Міхаіл Фінберг, які быў у журы конкурсу. Пачаліся будні, калі Саша сумяшчаў працу ў аркестры з вучобай у Гродне. Успамінае, як жыў на чамаданах паміж двух гарадоў, нібы ўсё было толькі ўчора... Так шмат усяго адбылося за гэтыя гады. Падзенні, узлёты, адкрыцці і пошук сябе.

(Заканчэнне на 8-й стар. «ЧЗ».)

Занятка на душы

АДУКАЦЫЯ ДЛЯ ЖЫЦЦЯ

Яна пачынаецца ў гуртках і аб'яднаннях па інтарэсах

У час глабальнага развіцця інтэрнэту і камп'ютарных тэхналогій заваяваць, а тым больш утрымаць увагу дзяцей і падлеткаў, даволі складана. Таму многія ўстановы дадатковай адукацыі спрабуюць пераасэнсаваць свае месца і ролю ў новай сістэме каардынат. Між іншым педагогам, якія працуюць у аб'яднаннях па інтарэсах, не вельмі падабаецца сам тэрмін «дадатковая адукацыя»: маўляў, не правільна разглядаць гэтую сферу як нейкі дадатак да асноўнай адукацыі. Таму яны пазіцыянуюць сваю галіну як... адукацыю для жыцця.

Хтосьці лічыць заняткі ў гуртках і аб'яднаннях па інтарэсах не больш чым хобі або проста баўленнем часу, але для многіх яны вызначылі прафесійны выбар на ўсё жыццё: прыкладна 15 працэнтаў студэнтаў ВУН выбіраюць свае тэхнічныя спецыяльнасці менавіта пад уплывам заняткаў у аб'яднаннях па інтарэсах. На нядаўняй калегіі ў Міністэрстве адукацыі, прывячанай самым надзённым праблемам сістэмы, было агучана шмат цікавых фактаў і лічбаў.

**СКАРАЧАЦЬ...
А МОЖА,
ЗАХОЎВАЦЬ?**

Сёння сістэму дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі краіны прадстаўляюць 318 устаноў (3 рэспубліканскія і 315 рэгіянальных), што на 16 устаноў менш у параўнанні з 2013 годам. Пры гэтым назіраецца тэндэнцыя да павелічэння колькасці шматпрофільных устаноў дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі — зараз такіх ужо 58%. Сярод аднапрофільных устаноў — 4 цэнтры (палацы) мастацкай творчасці, 17 цэнтраў тэхнічнага профілю, 24 цэнтры экалагічнага профілю, 62 цэнтры турыстыка-краязнаўчага профілю і 20 цэнтраў фізкультурна-спартыўнага профілю.

— Усяго ва ўстановах дадатковай адукацыі дзяцей і

Фота Марыны БЕГУНОВАЙ.

моладзі ўсіх тыпаў займаецца больш як 382,5 тысячы навучэнцаў, — адзначае **намеснік міністра адукацыі Віктар ЯКЖЫК**. — Аб'яднанні па інтарэсах наведвае фактычна кожны трэці навучэнец, аднак у параўнанні з 2013 годам іх агульная

колькасць зменшылася на 10,3 тысячы. Дадзены факт можна растлумачыць шэрагам прычын. Па-першае, за апошнія 5 гадоў колькасць навучэнцаў зменшылася ў краіне на 60 тысяч.

(Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».)

Сваімі рукамі

ЯК УРАЗІЦЬ ЧЛЕНАЎ ЖУРЫ?

Зрабіць штурвал у выглядзе гадзінніка

Дзесцікласнік Яўген Семчанка — адзін з лепшых вучняў Філатаўскай школы. Летась ён паказаў добрыя веды адразу на дзвюх абласных алімпіядах — па працоўным навучанні і па пытаннях фінансавай асветы. За свае поспехі быў прызнаны найлепшым вучнем года і адзначаны на злёце перадавікоў раёна. Яго фота вісіць на раённай Дошцы гонару побач з партрэтамі найлепшых людзей Кругляншчыны.

**БЕЗ ФІЗІКІ
І СПРУЖЫНУ
НЕ ЗРОБІШ**

Жэня прызнаецца, што калі яго разам з дарослымі запрасілі на сцэну і ўручылі дыплом і грашовую прэмію, вельмі хваляваўся. Гэта ўжо зусім іншы ўзровень, які прымусіла «трымаць марку».

Наогул, прозвішча Семчанка на Дошцы гонару ўзгадваецца двойчы. Сярод тых, кім ганарыцца раён, ёсць і бацька Яўгена — Аляксандр Вітальевіч. Ён выкладае працоўнае навучанне ў той жа школе, дзе вучыцца падлетак. За апошнія 10 гадоў настаўнік падрыхтаваў 30 вучняў, якія занялі прызавыя месцы на алімпіядах і конкурсах розных узроўняў.

— Некаторыя кажуць, што працоўнае навучанне — гэта і не працём зусім. Маўляў, што там складанага? — перажывае настаўнік за сваю дысцыпліну. — А між тым, ён не такі

Яўген, Аляксандр і Таццяна Семчанкі на караблі... прабачце, у кабінце географіі.

і прасты. Трэба добра ведаць і фізіку, і матэматыку, і хімію, і біялогію. Вось, напрыклад, самая лёгкая задачка. Якой даўжыні павінен быць дрот, каб зрабіць спружыну на 20 віткоў пры ўмове, што дыяметр гэтага дроту 4 міліметры? Яшчэ не кожны дарослы дасць адказ. А дзеці шчоўкаюць такія задачкі, як арэшкі.

Калісьці любоў да гэтага прадмета Аляксандру Вітальевічу прывіў яго настаўнік па працоўным навучанні. У спадчыну інтарэс перадаўся ўжо Яўгену.

(Заканчэнне на 4-й стар. «ЧЗ».)

АДУКАЦЫЯ ДЛЯ ЖЫЦЦЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Па-другое, асобныя рэгіёны падышлі да п'яна аптымізацыі ўстаноў дадатковай адукацыі без уліку прагназавання развіцця рэгіянальнай сістэмы дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі. Адбылося скарачэнне найбольш запатрабаваных дзецьмі ўстаноў дадатковай адукацыі і аб'яднанняў па інтарэсах тэхнічнага і турысцка-краязнаўчага профіляў. Былі перапрафіляваны аб'яднанні па інтарэсах, не запатрабаваныя навучэнцамі, і рэарганізаваны ўстановы дадатковай адукацыі са слабай матэрыяльна-тэхнічнай базай. У выніку аптымізацыі колькасць аб'яднанняў па інтарэсах скарацілася на 150 адзінак.

Намеснік міністра адукацыі лічыць неабходным і далей працягваць рэарганізацыю тых цэнтраў і турыстычных баз, якія не забяспечваюць адукацыйны працэс на належным узроўні. «Але трэба выключыць выпадкі неабгрунтаванай аптымізацыі, у выніку якой страчаюцца запатрабаваныя кірункі дзейнасці і значная частка метавай аўдыторыі», — папярэдзіў Віктар Якжык.

ПРАЦА ДЛЯ АПАНТАНЫХ

Ні для каго не сакрэт, што паміж школьным настаўнікам і педагогам дадатковай адукацыі існуе прынцыповая розніца. Калі першага дзеці не выбіраюць, а хадзіць у школу па веды — гэта іх, так бы мовіць, галоўная жыццёвая задача і нават абавязак, то **прымусяць дзяцей наведваць гурток ці секцыю проста немагчыма, калі ім там нецікава. Педагогаў, пад кіраўніцтвам якіх яны займаюцца сваёй любімай справай, дзеці выбіраюць сабе самастойна.** Яны вельмі тонка адчуваюць фармалізм і не даруюць абывацкасці дарослым. Найважнейшы аспект у дзейнасці ўстаноў дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі — прыцягненне таленавітых педагогаў, якія любяць і ўмеюць працаваць з дзецьмі.

— Нельга адмаўляць, што сёння існуе шэраг праблем у кадровам забеспячэнні ўстаноў дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі, — прызнаецца Віктар Якжык. — Гэта недахоп педагогаў, задзейнічаных у аб'яднаннях тэхнічнага, турысцка-краязнаўчага і экалага-біялагічнага профіляў, цяжкасць кадраў, узровень кваліфікацыі педагогічных работнікаў — рэзкае амаладжэнне кадравага саставу і адсутнасць вопыту работы ў маладых спецыялістаў.

Пэўную долю педагогаў сістэмы дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі складаюць работнікі ва ўзросце ад 45 гадоў і больш, якія маюць вышэйшую і першую кваліфікацыйную катэгорыю.

Фота Марыны БЕГУНКОВІЧ.

Даводзіцца канстатаваць, што вышэйшая і першая катэгорыя — гэта своеасаблівы знак якасці працы педагога, а ўдзельная вага такіх педагогаў у сістэме дадатковай адукацыі сёння недапушчальна нізкая. Найбольшы працэнт работнікаў устаноў дадатковай адукацыі складаюць педагогі ўвогуле без кваліфікацыйнай катэгорыі — 41,9% ад агульнай колькасці. З прычыны адсутнасці профільнай адукацыі маладыя спецыялісты проста пазбаўлены магчымасці прэтэндаваць на катэгорыю. У іх няма матывацыі для самаразвіцця і павышэння сваёй кваліфікацыі. Адсутнасць

катэгорыі адбіваецца і на памеры заробкаў...

Як правіла, у сістэме дадатковай адукацыі застаюцца працаваць толькі вельмі апантанымі і ўлюбёнымі ў сваю працу людзі. Педагогі ад Бога, сапраўдныя энтузіясты. Многія з іх самі з'яўляюцца выхаванцамі гэтых устаноў. І менавіта да такіх педагогаў выстройваюцца чэргі з тых, хто жадае ў іх навучацца.

— Захаваць прэстыж устаноў дадатковай адукацыі ў маладзёжным асяродку без прыцягнення маладых кадраў немагчыма, — падкрэслівае Віктар Якжык. — Як немагчыма адкрываць без маладых педагогаў новыя, запатрабаваныя ў падлеткаў аб'яднанні па інтарэсах, у тым ліку ў сферы ІТ-тэхналогій і робататэхнікі.

З уступленнем у дзеянне Кодэкса аб адукацыі меркавалася, што педагог дадатковай адукацыі стане раўнапраўным членам у агульнай педагогічнай сям'і. Аднак пакуль што ад перайменавання пасады педагога дадатковай адукацыі нічога не атрымалі, хіба толькі маральнае задавальненне, бо «кіраўнік гуртка» гучыць больш сціпла, чым «педагог дадатковай адукацыі». Перайменаванне пасады не пацягнула змяненняў ва ўмовах і парадку аплаты іх працы, у працягласці працоўнага адпачынку. Гэта яшчэ адна праблема, якая не вырашаецца колькі гадоў. Раней у кіраўнікоў аб'яднанняў па інтарэсах было 42 дні адпачынку, а цяпер — толькі 24.

Даведка

Колькасць вучняў у аб'яднаннях па інтарэсах розных напрамкаў:

- ✓ мастацкай накіраванасці — 165 419 чалавек (43,2%);
- ✓ фізкультурна-спартыўнай накіраванасці — 52 243 чалавекі (13,7%);
- ✓ тэхнічнай і спартыўна-тэхнічнай накіраванасці — 36 873 чалавекі (9,6%);
- ✓ турысцка-краязнаўчай накіраванасці — 37 719 чалавек (9,9%);
- ✓ экалага-біялагічнай накіраванасці — 32 053 чалавекі (8,4%);
- ✓ у іншых аб'яднаннях па інтарэсах (інтэлектуальнага, ваенна-патрыятычнага, псіхалагічнага, сацыяльна-педагагічнага, культурна-забаўляльнага напрамкаў і інш.) — 58 266 чалавек (15,2%).

Ігзі/маладых

ГЕРОІ НОВАЙ ЭПОХІ

У Мінску прайшоў форум натхнення для «айцішнікаў»

Па звестках часопіса Forbes, тры першыя пазіцыі ў спісе самых дарагіх брэндаў свету зараз займаюць ІТ-кампаніі: Apple, Microsoft і Google. Месца Беларусі ў рэйтынгу высокіх тэхналогій таксама далёка не апошняе: у кожным кутку планеты вядомы такія кампаніі, як Wargaming, Viber і многія іншыя. Але трэба выхоўваць і новае пакаленне «айцішнікаў». Менавіта такую мэту ставілі перад сабой арганізатары форума «IT-Youth-2015» — Парк высокіх тэхналогій і Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі. У сценна першага і прайшло мерапрыемства.

Яго ўдзельнікамі сталі больш як 200 маладых людзей з усіх рэгіёнаў Беларусі — як тых, хто ўжо мае свае ІТ-праекты, так і тых, хто толькі плануе сваю будучыню ў гэтай сферы. Моладзь мела магчымасць з першых вуснаў даведацца пра спецыфіку працы «айцішнікаў».

Выступленне Ігара Магазініна, тэхнічнага дырэктара і аднаго з заснавальнікаў сусветна вядомага месенджара (праграмы для абмену паведамленнямі) Viber, задаволіла ўсіх, каго цікавіла гісторыя поспеху кампаніі. Яго каманда працавала над шэрагам праектаў, з'яўляючыся па сутнасці своеасаблівым ІТ-інкубатарам. Але менавіта месенджар выйшаў на першае месца, калі за тры дні пасля рэлізу праграмы ёй пачалі карыстацца ўжо мільён чалавек. Дарэчы, ідэя стварэння Viber узнікла

проста: кампаніі, чые супрацоўнікі раскіданы па розных краінах, патрэбны сродкі хуткай і таннай камунікацыі. Цяпер дадатак мае 573 мільёны зарэгістраваных карыстальнікаў, з якіх 250 мільёнаў карыстаюцца праграмай хаця б раз на месяц.

— Зараз у многіх не зусім правільнае ўяўленне пра інфармацыйную тэхналогію, — лічыць дырэктар адукацыйнага цэнтра ПВТ Вадзім Зеланкоў. — Людзі думваюць, што гэта няпыльная праца: сядзіш сабе, папіваш гарбаты ў офісе. Наша задача — паказаць, што гэта прафесія запатрабаваная, але адначасова і вельмі складаная. Рэалізаваць сябе тут могуць людзі рознага складу розуму, не толькі тэхнічнага.

Закрываў выступленні спікераў фіналіст міжнароднага конкурсу «Intel ISEF» Павел БАЦЫЛЕЎ. Хлопец распавёў, як прыцягнуць у свой праект 100 тысяч карыстальнікаў. Яго мабільным дадаткам «Хімія Х10», які дапамагае школьнікам рашаць хімічныя задачы, карыстаецца каля 120 тысяч чалавек. Цікава, што Павел напісаў праграму яшчэ падчас вучобы ў школе.

— Я вучусь на спецыяльнасці тэхнік-электронік і сваю будучыню бачу толькі ў ІТ, — кажа навучэнец Лідскага

каледжа Максім ГУДЗІНОВІЧ. — Калі даведаўся пра гэты форум, адразу вырашыў, што трэба ехаць. Вынес для сябе шмат цікавага і важнага. Асабіста мяне натхніў аповед Паўла Бацылева, бо ён паказвае, што поспеху са сваім стартапам можна дасягнуць нават у вельмі юным узросце без вельмі высокіх фінансавых уліванняў. Ужо вырашыў, што працягваць навучанне буду ў БДУІР. Зараз я займаюся праграмаваннем на PHP (свой праект GuideMe — дадатак для турыстаў, які сплануе маршрут па любым горадзе планеты ў адпаведнасці з колькасцю вольнага часу, што ёсць у карыстальніка. Яму застаецца толькі выбраць цікавае для сябе: гістарычныя славутасці, музеі, кавярні і гэтак далей. Па словах стваральнікаў, праграма можа быць патрэбна тым, хто любіць

Пра некаторыя ідэі юных «айцішнікаў», што былі прадстаўлены падчас форуму, варта расказаць асобна. Напрыклад, хлопцы і дзяўчаты з інкубатора БДУ ІТ House прапанавалі ўвазе публікі свой праект GuideMe — дадатак для турыстаў, які сплануе маршрут па любым горадзе планеты ў адпаведнасці з колькасцю вольнага часу, што ёсць у карыстальніка. Яму застаецца толькі выбраць цікавае для сябе: гістарычныя славутасці, музеі, кавярні і гэтак далей. Па словах стваральнікаў, праграма можа быць патрэбна тым, хто любіць

— Мне гэты форум падаецца вельмі важным, бо моладзі трэба пачуць як мага больш гісторыі поспеху і няўдач іншых людзей, — падзяліўся сваім меркаваннем Ігар Магазінін. — Гэта, з аднаго боку, матывуе рабіць нешта самому, а з іншага, дае той досвед, які ў любым выпадку давядзецца б адчуць на сваёй скуры пазней. Вядома, удзел у форуме — яшчэ не гарантыя ўдалага праекта, бо гэта не тая сфера, у якой можна навучыцца ўсяму па кніжках.

Удзельнікі маглі пракансультавацца ў дасведчаных «айцішнікаў».

падарожнічаць самастойна, людзям, якія часта бываюць у камандзіроўках, а таксама тым, хто хоча больш даведацца пра свой родны горад.

«Людзі думваюць, што гэта няпыльная праца: сядзіш сабе, папіваш гарбаты ў офісе. Наша задача — паказаць, што гэта прафесія запатрабаваная, але адначасова і вельмі складаная».

Каманда iDiscount прапанавала вырашэнне актуальнай праблемы — накупленні дзясяткаў зніжкавых і дысконтных картак у кішэнях і кашалках людзей. Праграма будзе выдаваць карыстальнікам віртуальныя карты, захоўваць іх, паказваць актуальны працэнт зніжкі і многае іншае. Для працы дадатку не трэба ніякай спецыяльнай апаратуры, акрамя смартфона з камерай. Стваральнікі мяркуюць, што іх рашэнне спадабаецца малому бізнесу, бо яно амаль не патрабуе грашовых выдаткаў.

Праект CityVibe займаецца стварэннем праграмы, якая трымае карыстальніка ў курсе ўсіх цікавых яму падзей, што адбываюцца ў горадзе. Акрамя буйных мерапрыемстваў, інфармацыю пра якія лёгка знайсці ў інтэрнэце на спецыялізаваных сайтах, CityVibe інфармуе і пра іншыя, неразрэкламаваныя, падзеі, напрыклад, «кватэрнікі».

Пасля прэзентацыі ўсе восем каманд паўдзельнічалі ў ментар-сесіі з экспертамі. Пераможцамі і ўладальнікамі гран-пры Mentor Day 2 стаў праект GuideMe. Яго аўтары будуць прадстаўляць краіну на міжнароднай ІТ-канферэнцыі SLUSH 2015 у Хельсінкі.

Дарэчы, тым, хто толькі пачынае ствараць нешта сваё, варта мець на ўвазе: на практыцы толькі каля двух працэнтаў стартапаў становяцца ўдалымі праектамі. Але не трэба баяцца памылак: сярод тых, хто не здаўся і здзейсніў другую спробу, поспеху дасягае амаль палова.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.

21 05 2015 г.

Повязь пакаленняў

МОЙ ФІЛЬМ ПРА ВАЙНУ

Успаміны пра вайну яе непасрэдных удзельнікаў, пэўна, адна з галоўных каштоўнасцей, якімі мы валодаем. Але з кожным годам людзей, што могуць прыгадаць падзеі Вялікай Айчыннай вайны, становіцца ўсё менш. Справай захавання ўспамінаў ветэранаў заняўся Беларуска-рэспубліканскі саюз моладзі, у прыватнасці Мінскі гарадскі камітэт ужо другі раз правёў конкурс «Мой фільм пра вайну».

Прэзентацыя вынікаў праекта праходзіла ў будынку Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. На прагляд прыбылі самі героі дакументальных стужак — былыя салдаты Чырвонай Арміі, партызаны, падпольшчыкі, вязні канцлагераў, аўтары фільмаў — удзельнікі аматарскіх здымачных груп, кіраўнікі ветэранскіх арганізацый.

На працягу мінулага года сталічныя школьнікі, студэнты і маладыя спецыялісты прыходзілі да ўдзельнікаў вайны, размаўлялі з імі, запісвалі атрыманыя інтэрв'ю на відэа. Пасля з аднятага матэрыялу ствараліся кароткаметражныя дакументальныя фільмы. На прэзентацыі гасцям паказалі паўгадзінныя ролікі, створаныя з самых цікавых урывкаў усіх фільмаў, прадстаўленых на конкурс. З вялікага экрану ветэраны расказвалі пра сваё дзяцінства, сем'і, пачатак вайны, запамінальныя выпадкі, часам вясёлыя, а часам і трагічныя.

Адзінаццацікласнік 21-й мінскай школы **Валянцін ГЛУШКО**, адзін з юных рэжысёраў, таксама быў запрошаны на прэзентацыю. Разам з сябрамі ён ужо даўно здымае

сацыяльныя ролікі для школы. Сёлета педагог-арганізатар прапанавала ім узяць удзел у праекце «Мой фільм пра вайну». Школьнікі звязаліся з ветэранам і знялі ўвесь патрэбны матэрыял.

— Увогуле, маё захапленне кіно пачалося тры гады таму, — кажа хлопец. — Я паўдзельнічаў у здымках адной са стужак, што ствараліся на «Беларусьфільме», з таго часу ўсё і пайшло.

Пасля прагляду ў архіў музея Вялікай Айчыннай вайны перадалі дыск з анталогіяй «Мой фільм пра вайну». Дарэчы, знятыя моладдзю фільмы-ўспаміны будуць распаўсюджвацца на кампакт-дысках, а таксама праз сацыяльныя сеткі: суполкі «Мінск-БРСМ» і «Мой фільм пра вайну» ў сацыяльнай сетцы «УКантакце». Усе здымачныя групы былі ўзнагароджаны памятнымі сертыфікатамі.

— Сёння, як ніколі, актуальнымі становяцца новыя формы грамадзянскага і патрыятычнага выхавання моладзі, — зазначыў першы сакратар Мінскага гарадскога камітэта БРСМ **Юрый ЧАЧУКЕВІЧ**. — Наша галоўная мэта — даць моладзі інфармацыю пра Вялікую Айчынную вайну з першакрывіцамі, ад людзей, якія бачылі ўсё гэта на свае вочы. Тым больш, што з кожным годам сведкаў вайны становіцца ўсё менш і менш. Маладыя людзі самі працуюць з ветэранамі і робяць добрую справу — захоўваюць іх успаміны. Мы плануем пашыраць і развіваць гэты праект, бо толькі ў Мінску жыве каля чатырох тысяч ветэранаў. Пакуль мы запісалі каля пяцідзесяці ролікаў, таму нам ёсць да чаго імкнуцца.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.

Гульня ў праўду

«БАЯВЫ РАЗЛІК» — НА ВЫШЫНІ!

На Мядзельшчыне прайшла маладзёжная квест-гульня, прысвечаная 70-годдзю Вялікай Перамогі. Яе арганізатарамі выступілі Мядзельскі райвыканкам і Музей народнай славы.

Падрыхтоўка да квесту пачалася задоўга да яго правядзення. Каманды НДЦ «Зубраня» («Зубраняты»), санаторыя «Прыазёрны» («Агеньчык»), райкама БРСМ («Кветкі Перамогі»), аддзела адукацыі, спорту і турызму райвыканкама («Баявы разлік»), моладзі з вёскі Княгінін («Дзеці сонца») — атрымалі заданні. Адказы на многія трэба было знайсці самастойна. Шукаў іх і аўтар гэтых радкоў — удзельнік ад санаторыя «Прыазёрны». Раённая кніга «Памяць», інтэрнэт, вытрымкі з газет і часопісаў ваенных гадоў — далёка не ўсе крыніцы, якія ліквідавалі прабелы ў ведах. Без гэтых ведаў сорамна было ісці на квест. Гульня складалася з шасці конкурсаў: абароны візітоўкі, спартыўнага, артыстычнага, гістарычнага, літаратурнага і кулінарнага. Разгадка аднаго задання становілася ключом да атрымання другога.

...Усё пачалося ў гарадскім Доме культуры, дзвюх каманды прадставілі сябе. Дружны падышлі творча, таму дзвюх падобных каманд не было. Удзельнікі спалучалі сучасныя відэа-тэхналогіі з жывым артыстызмам на сцэне. «Зубраняты» з рэзалу перайшлі ў віртуальны свет і ва ўласна знятай кінастужцы пафантазіравалі на тэму каханна на вайне. Не абмінулі пачуцці і «прыазёрцы». А «Баявы разлік» прыгадаў настаўніцкія дынастыі, якія пачынаюцца з ваенных часоў.

Пасля прэзентацыі візітовак прызыўнікам, якія былі ў зале, уручылі павесткі ў армію. Праводзіўшы навабранцаў, каманды пайшлі ў сталуюку, каб паспрабаваць стравы ваеннай кухні. Дарэчы, смакуючы грэчневую «ваенную» кашу, па-іншаму стаў успрымаць «мірныя» катлеты — якія ж яны смачныя!..

Пасля прайшла жараб'ёўка: каманды атрымалі першае заданне. На маршруце кожнай дружны мелася шэсць кропак. Хто хутчэй і правільней іх пройдзе — той і перамог. Дзе яны? Мы даведваліся, калі разгадалі шараду. Напрыклад, у вершы сказана, што гэта месца, дзе людзі хварэюць на трыбунах. Правільна, стадыён. Там трэба было без памылак разабраць аўтамат Калашнікава, у процівагазах перанесці пацярпелага, які потым, не ведаючы папярэдняе задання, раскладваў пагоны па званнях. Цяжка?! І мы так думалі, пакуль не прайшлі ўвесь квест. Аказалася, што гэта быў самы лёгкі конкурс. З пункта «А» у пункт «Б» мы рухаліся бегам. Даўно не бачыў такіх здзіўленых твараў мінакоў, якія былі не ў тэме, што робіцца. Нехта нават крыкнуў

нам услед: «Што і дзе прадаюць танна? Куды бегчы?!»

З першым заданнем мы справіліся хутка і без памылак. На другім этапе — літаратурным — пачалі «буксаваць». З дваццаці прапанаваных пытанняў адказалі практычна на ўсе. Але цаной наймаверных напруг «каманднага мозга», інтуіцыі і часткова прыцягнення інтэрнэту, карыстацца якім не забаранялася.

З пункта «А» у пункт «Б» мы рухаліся бегам. Даўно не бачыў такіх здзіўленых твараў мінакоў, якія былі не ў тэме, што робіцца. Нехта нават крыкнуў нам услед: «Што і дзе прадаюць танна? Куды бегчы?!»

Справіўшыся з другім этапам, даведваліся, куды бегчы далей. Дабірацца трэба было амаль праз увесь Мядзель, мы беглі і марылі пра веласіпед. Суцяшалі сябе тым, што ўсе ў аднолькавых умовах. На трэцім аб'екце атрымалі «зоркі» — пропуск на артыстычны конкурс. Ён быў ля летняга амфітэатра на беразе

возера Мясра. Пару хвілін падрыхтоўкі і па дыялогах герояў называем кінастужкі, імёны актёраў. Успомнілі многіх, але пра некаторых — забыліся. Тым не менш, атрымалі квіток на заключны конкурс — дэгустацыйны. І нават тут спатрэбіўся артыстызм, бо трэба было абараніць сваю страву. Бульба ў «мундзірах» з салам і цыбуляй, салдацкія аладкі, фронтавы катэіль і шмат іншай смакаты радавалі журы і ўдзельнікаў.

Падвядзення вынікаў чакалі з нецярплівасцю, бо да апошняга кожная каманда спадзявалася на «золата». Яно і памятнае падарункі дасталіся дзвюм камандам — «Зубранятам» і «Баявому разліку». «Агеньчык» спыніўся ад найвышэйшай прыступкі літаральна за крок. У нас — «серабро» і прызы ад «Белай Русі». Астатнія каманды былі адзначаны дыпламамі.

Вядома, галоўнае — не месца і прызы, а тое, што праз гульню мы сталі бліжэй да ўласнай гісторыі і падзей, звязаных з Мядзельскім раёнам. Пераадольваючы конкурсы, мы пасябралі больш. І сталі лепш разумець — чаму мы святкуем Перамогу і чаму мы ёю ганарымся!

Аляксандр СЕНЮЦЬ.
Фота аўтара.

Каманда санаторыя «Прыазёрны» — сярэбраны прызёр гульні.

Імёны ў гісторыі

БУДЗЕМ УДЗЯЧНЫМІ

Час ідзе, яго не спыніць. Мінулае становіцца гісторыяй. Слаўнай і гераічнай, трагічнай і крывавай. Менавіта такімі паўстаюць зараз падзеі Вялікай Айчыннай вайны.

Мне ўспомніўся мой сваяк — Леанід Дзмітрыевіч Малькевіч, пра трагічны лёс і гераічны подзвіг якога я даведлася зусім нядаўна. Ён нарадзіўся ў вёсцы Кішкарэпы Вілейскага раёна. У 1941 годзе скончыў школу фабрычна-заводскага навучання ў Гродне. Падчас вайны малады камсамалец быў сувязным, падрыўніком у партызанскім атрадзе «Патрыёт» брыгады імя С.М. Будзёнага. У красавіку 1944 года, напярэдадні Першамай, пры выкананні чарговага адказнага задання — перадаць падпольшчыкам у Вілейцы міну — ён быў схоплены фашыстамі. Ворагі здэкаваліся з партызана, але ён мужна трымаўся, не выдаў сваіх таварышаў, за што быў павешаны гітлераўцамі.

Подзвіг Леаніда Малькевіча навечна ўпісаны ў гісторыю Вілейшчыны, а ўдзячныя нашчадкі ўшанавалі памяць героя: вёска набыла новае імя — Малькевічы. Каля дома, дзе ён нарадзіўся, устаноўлены светлы знак з мемарыяльнай дошкай, у суседняй вёсцы Балашы адна з вуліц названа ў яго гонар, а на месцы смерці, недалёка ад Вілейкі, — помнік герою-партызану, мужнаму воіну. Каля яго заўсёды кветкі, сюды прыходзяць вучні, тут праходзяць выхаваўчыя мерапрыемствы. Ды і любы мінак можа спыніцца і аддаць даніну павагі тым, хто загінуў.

Я разглядаю сямейны фотаальбом. Шмат фотаздымкаў, сярод якіх і здымак Леаніда Дзмітрыевіча. На мяне глядзіць малады, прыгожы, светлавалосы чалавек. У свае 22 гады ён аддаў жыццё за мяне, маіх бацькоў, свой народ, краіну... Кожную вясну ў яго родную вёску вяртаюцца буслы. І вёска працягвае жыць пад мірным небам...

Аляксандра СТЭЖ,
вучаніца 8 класа СШ №5 г. Вілейкі.

ПАМ'ЯЦЬ ЗАСТАЕЦЦА

Мая САЛДАЦЕНКА.
вучаніца 11 класа гімназіі №1 г. Оршы:

«Мая прабабуля з'яўляецца відавочцам падзей Вялікай Айчыннай вайны. І дзякуючы ёй я даведлася шмат новага пра тыя часы.

Кацярына Паўлаўна Салдаценка нарадзілася ў 1924 годзе ў вёсцы Сідараўка Магілёўскай вобласці. Скончыла 8 класаў і хацела паступаць вучыцца далей, але пачалася вайна. Бацька загінуў яшчэ да вайны, калі дзятчынцы было 10 гадоў. А маці не стала 7 ліпеня 1941 года: яна загінула ад асколка нямецкай гранаты. Брат таксама не выжыў. Калі немцы праходзілі праз вёску, 11-гадовы хлопчык схаваўся ў склеп. Фашысты кінулі туды гранату...

Жылі вельмі бедна. Спалі на падлозе. Збіралі гнілую бульбу. Жанчыны вельмі перажывалі, бо ўсе мужчыны былі на фронце. Самымі цяжкімі хвілінамі для Кацярыны Паўлаўны былі моманты перастрэлак. А адной з радасных падзей таго часу — вызваленне вёскі ад ворагаў».

ЧАЛАВЕК, ЯКІ ВЫРАТАВАЎ ЖЫЦЦЁ...

Кацярына ДЗЕМЯШКЕВІЧ.
вучаніца 8 класа гімназіі №1 г. Рэчыцы:

«Аднойчы, калі я з маці ехала ў гарадскім транспарце, мы, як заўсёды, вялі гутарку. Але я заўважыла, што мама мяне быццам не чуе — яна паглядала на жанчыну ў гадах, што сядзела наводдаль. Потым накіравалася да яе. Калі мы выйшлі з аўтобуса, маці мне растлумачыла, што гэта была яе настаўніца пра рускай мове і літаратуры **Марыя Філіпаўна Касьянава**.

Напярэдадні 70-годдзя Вялікай Перамогі я даведлася, што настаўніца, якую бачыла некаторы час таму, мае званне «Праведнік народаў свету». У час Вялікай Айчыннай вайны, тады яшчэ 14-гадовай дзятчынкай, разам са сваёй мамай **Марыя Філіпаўна** прымала ўдзел у выратаванні трохгадовай дзятчынкі **Святланы Салавейчык**. Бацька той, **Міхаіл Маркавіч**, быў яўрээм. У першыя дні вайны пайшоў на фронт, а маці, беларуска, засталася дома чакаць мужа. Шмат разоў — несумненна, па даносе — немцы прыходзілі ў дом, дзе знаходзілася дзятчынка, каб знайсці яўрэйскае дзіця. Дзятчынку тэрмінова хавалі ў склеп або выносілі ў бульбяное поле, наказаўшы сядзець ціха і не плакаць. Дзятчынка выжыла і ўсё жыццё была ўдзячна **Марыі Філіпаўне!** У мяне з'явілася жаданне напісаць больш падрабязна пра настаўніцу-выратавальніцу. Але ад знаёмых мы даведваліся, што ў кастрычніку мінулага года яна памерла...

Мы з мамай вырашылі пайсці ў школу, у якой вучылася і доўгі час працавала **Марыя Філіпаўна**. У настаўніцкай нам ветліва прапанавалі звярнуцца да кіраўніка школьнага музея. Такім чынам я ўсё ж такі убачыла, як вядзе ўрок **Марыя Філіпаўна**. Праўда, толькі на старым фотаздымку. Чалавека няма, а добрая памяць пра яго засталася».

Лісты чытаў Сяргей РАСОЛЬКА.

Мазгавы штурм

НА МЯЖЫ ФАНТАСТЫКІ

Чаму могуць навучыць «вадзяныя мішкі»?

Бойка інтэлектуалаў альбо спаборніцтва вынаходнікаў. Менавіта такім мне ўбачыўся міжнародны студэнцкі турнір прыродазнаўчых дысцыплін і навук («СТЭНД»), які сабраў 14 каманд з універсітэтаў Беларусі, Расіі і Украіны. Яго арганізатарамі выступілі Белдзяржуніверсітэт і Нацыянальная акадэмія навук.

Каманды разбіліся па парах, кожнаму «дуэту» давалі па задачы, а рашэнне трэба было абараніць перад журы. Напрыклад, на абарону была вынесена задача з інтрыгуючай назвай «Вадзяныя мішкі». Але гаворка ў ёй вялася не пра касалапах, як можна было падумаць, а пра прадстаўнікоў мікраскапічных беспазваночных — ціхаходак. Маладыя навукоўцы мусілі адказаць на пытанне: што можа пераняць у іх чалавек? Як растлумачыць механізм высокай трываласці гэтых істот у экстрэмальных умовах?

Аказваецца, ціхаходка можа пра жыць да 200 гадоў, з якіх больш як 10 гадоў яна здольная абыходзіцца без ежы і вады. Да некалькіх тыдняў ціхаходка можа правесці і без паветра. А яшчэ гэта адзіная жывая істота, здольная выжыць у адкрытым космасе! **Капітан каманды Белградскага дзяржаўнага нацыянальнага даследчага ўніверсітэта «Белы горад» Антон АЛЯБ'ЕЎ** прапанаваў зрабіць «Тардзіроба-та» — сістэму, якая бу-

дзе капіраваць схему руху ціхаходак. Разумная машына дапаможа вывучаць асаблівасці мікраклімату малых вадаёмаў. На чарзе яшчэ адна цікавая знаходка. У арганізме ціхаходак утрымліваецца шмат цукру «трэгалоза»: калі істоты ўпадаюць у спячку, ён замяняе ім ваду і падтрымлівае жыццяздольнасць. Белградскія даследчыкі мяркуюць, што было б няблага выкарыстаць падобную тэхналогію для крыякансервацыі клетак чалавека (нізкатэмпературнага захавання жывых біялагічных аб'ектаў з магчымасцю аднаўлення іх функцый пасля размарозкі).

А што прапанаваў даследчыкі зборнай БДУ «Гарэм»? **Капітан Уладзіслаў КІСІН** заявіў, што той самы цукар «трэгалоза» можна выкарыстоўваць для захавання ДНК. Яму параілі больш дэталёва прапанаваць ідэю.

На абароне адной з задач прысутнічаў прадстаўнік кампаніі-спонсара (прадпрыемствы прапанавалі для турніру задачы, рашэнне якіх на вытвор-

часці не было знойдзена). Сваімі ўражаннямі ад ідэй маладых навукоўцаў падзяліўся **намеснік генеральнага дырэктара сумеснага таварыства з абмежаванай адказнасцю «Гандлёвы дом «Файбертэк» Леанід СВЯРДЛОЎ**:

— Часам здараюцца выпадкі, калі спажывец прыходзіць у краму, дзе ён купляў бялізну, і просіць вярнуць ці замяніць набытае, бо пасля першага мыцця злезла фарба ці змяніўся мялюнак, — распавядае суразмоўца. — Мы лічым гэта праявай спажывецкага экстрэмізму, насамрэч пакупнік банальна не прытрымліваўся правілаў па догляду бялізны. У некаторых людзей ёсць «устаноўка», што любую рэч трэба спачатку пракіпаціць. Але тая ж баваўняная тканіна патрабуе далікатнасці. Нас цікавіць, якім чынам можна бесканфліктна вырашыць спрэчку? Чым не заданне для маладых вучоных: няхай прапануюць аб'ектыўны спосаб высветліць, хто мае рацыю ў падобных сітуацыях. З усіх варыянтаў мне запомніліся тры метадыкі. Першая заключаецца ў тым, каб нанесці на ярлык, які ўшываецца ў бялізну, метку: пры перавышэнні тэмпературы, указанай на ім, будзе «праяўляцца» парушэнне. Таксама можна ўшыць элемент, што падчас мыцця пры тэмпературы 60°C растапіцца. Трэці шлях — выкарыстаць спецыяльны прыбор, які вызначыць, пры якой тэмпературы ўзнікла канкрэтная дэфармацыя тканіны. Вядома, усе метады неабходна дапрацаваць.

Антон АЛЯБ'ЕЎ ведае «сакрэты» ціхаходак.

Высокія балы — за смелыя ідэі.

Я прапаную іх нашай інжынерна-тэхналагічнай службе, а яны ўжо вырашаць, што найбольш аптымальна падыходзіць для нашага прадпрыемства.

Аўтарамі многіх задач сталі самі маладыя навукоўцы. Адна з арганізатараў турніру **Паліна ШЫШКА-НАВА** дала ўдзельнікам такое заданне: скласці спіс музычных кампазіцый, што маглі б стаць «лекамі» для людзей, хворых на гіпертанію ці амнезію. У аснове рашэння ляжыць даследаванне ўплыву хваляў розных частот на арганізм чалавека.

— Пры падборы задач аргкамітэт стараўся выбіраць задачы з кожнай дысцыпліны: фізікі, хіміі, біялогіі, але гэта былі не акадэмічныя заданні, а праблемы прыкладнага характару, — тлумачыць Паліна. — Удзельнікі турніру павінны прапанаваць свае шляхі выхаду, абапіраючыся на міждысцыплінарныя веды. Немалаважна, што кампаніі-спонсары далі студэнтам магчымасць папрацаваць над канкрэтнымі вытворчымі праблемамі. Мне запомнілася задача ад кампаніі па выпуску экспертных прадуктаў для праверкі арыгінальнасці дакументаў «Рэгула». З кожным годам працэнт падрабленых дакументаў павялічваецца, медыятэхналогіі ўдасканальваюцца, а раскрываць «ліпу» становіцца ўсё складаней. Студэнты павінны былі прыдумаць метады, каб вызначыць, якая з дзвюх ліній на звычайнай паперы была зроблена першай. Дарэчы, калі спонсар прысутнічае на абароне задачы, ён можа знайсці сабе патэнцыяльнага работніка.

Член журы Усевалад ЛАШТА-БЕНКА год таму скончыў хіміфак. На

яго думку, шмат задач і рашэнняў знаходзяцца на мяжы практычнай прымянімасці і навуковай фантастыкі.

— Па сутнасці, студэнты прапаноўваюць «сырыя» ідэі, бо на больш дэталёвую прапрацоўку ў іх няма часу. Рашэнні трэба тэсціраваць год альбо два — толькі тады будзе бачна іх практычная прымянімасць. Асабіста мне спадабалася ідэя выкарыстання воску для ахалоджвання гаджэтаў: яны спажываюць шмат электраэнергіі і пры гэтым моцна награвваюцца. На маю думку, лепш паэксперыментавач з іншым рэчывам, якое б мела высокую тэмпературу плаўлення, але сама ідэя перадаваць цеплыню наваколлю і забіраць яе, калі гэта патрэбна, падаецца цікавай.

Аналагічныя турніры даўно ладзяцца ў Расіі і ва Украіне. Для Беларусі «СТЭНД» стаў першым падобным досведам: дагэтуль праводзіліся спаборніцтвы, спецыялізаваныя на канкрэтным прадмеце, — хіміі, фізіцы альбо біялогіі. А «СТЭНД» аб'яднаў гэтыя дысцыпліны.

Па выніках турніру першае месца заняла каманда Харкаўскага нацыянальнага ўніверсітэта імя М.М. Карамзіна. Другімі сталі студэнты Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя М.В. Ламаносава, а «бронзу» ўзяла зборная Белградскага дзяржаўнага нацыянальнага даследчага ўніверсітэта. У фінале каманды-прызёры за адну гадзіну, карыстаючыся рознымі крыніцамі інфармацыі, апераўна распрацавалі план па абароне насельніцтва ад наступстваў маштабнага выкіду радыеактыўных ізатопаў у асяроддзе. **Кацярына РАДЗЮК.**

ЯК УРАЗІЦЬ ЧЛЕНАЎ ЖУРЫ?

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар. «43».)

Прадмет фарміруе валявыя якасці, вучыць дабівацца мэты, лічыць Аляксандр Семчанка. З пятага класа падлетак — першы бацькаў пачаткі у будаўніцкіх справах і ўдзельнік алімпіяд па працоўным навучанні.

У хлопца матэматычны склад розуму, і ў будучыні ён марыць стаць праграмістам. Хобі майстраваць яшчэ больш дапамагае прасякнуцця жаданай прафесіі. Там таксама патрабуюцца кемлівасць і ўменне пралічыць усё да апошняга міліметра. Асаблівасці «працоўнай» алімпіяды ў тым, што яна сумяшчае тэарэтычныя пытанні і практычныя. А яшчэ трэба прадставіць нейкую зробленую сваімі рукамі рэч і абараніць творчы праект. Прадмет павінен быць не матэрыялаёмсты і мець нейкую «разыначку». І ў Яўгена добра атрымліваецца ўразіць журы — яго штурвал-гадзіннік на апошняй алімпіядзе быў непараўнальна.

ГЕАГРАФІЮ ВЫВУЧАЮЦЬ... НА КАРАБЛІ

Філатаўская школа родная для ўсіх членаў сям'і Семчанкі. Яе дырэктар — Тацяна Семчанка ганарыцца мужам і сынам і запрашае паглядзець, як яны ёй дапамагаюць аформіць класы. Здзівіцца

і сапраўды ёсць чаму. Такі палёт фантазіі не заўсёды ўбачыш нават у гарадской школе. А гэта вясковая, дзе вучыцца ўсяго каля 50 дзяцей. Кожная аўдыторыя, як наглядны дапаможнік прадмета, які тут вывучаюць. Кабінет геаграфіі, напрыклад, зроблены ў выглядзе старадаўняга карабля. Па перыметры — драўляны борт, на сцяне — той самы штурвал-гадзіннік, нават фіранкі на вокнах, нібы ветразі на рэі са звісаючымі па баках трапамі. А столь уяўляе з сябе зорнае неба з Вялікай Мядзведзіцай над галавой.

Кабінет біялогіі плаўна перацякае ў сапраўдны лес. Такое адчуванне, што клас знаходзіцца недзе на сонечнай палянцы. А праз кабінет гісторыі можна «трапіць» ажно ў Мірскі замак, прычым часоў сярэднявечча. У школе ўжо прызвычаліся да таго, што да іх прыязджаюць экскурсіі. І не толькі з вобласці, але з іншых рэгіёнаў краіны і нават Расіі. Тут ёсць цудоўны зімовы сад, а ў музеі можна пабачыць у тым ліку драўляны веласпед. Магчыма, Яўгену пад кіраўніцтвам бацькі яго не зусім складана было б зрабіць, але экспанат па-сапраўдному рарытэтны — яму прыкладна сто гадоў.

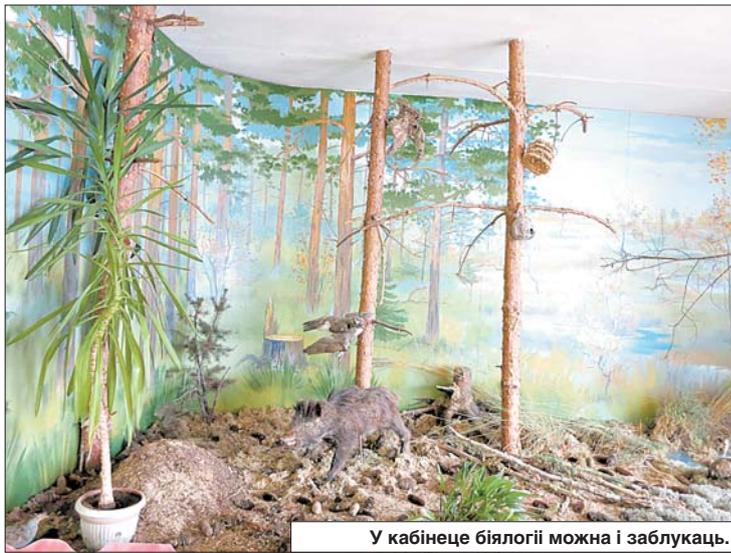
Затое ў школьнай майстэрні эксклюзіўных «экспанатаў», зробленых Яўгенам, шмат. Вядома, у гэтым вялікая заслуга і яго настаўніка. Амаль усе работы адзначаны на нейкіх конкурсах ці спаборніцтвах. Арэлі, дзіцячае крэсла — у

сувенірнай лаўцы такія рэчы каштавалі б вялікіх грошай. А вунь таго вытанчанага працы аленя, які стаіць на падаконніку, Яўген зрабіў яшчэ ў 7 класе. Тры тыдні не выпускаў з рук інструмента. Для падлетка, якога яшчэ паспрабуй утрымаць на месцы, гэта сапраўдны ўчынак. Ужо тады было бачна: хлопец упарты.

— Не толькі дарослыя ў працы, але і школьнікі ў вучобе павінны неяк стымулявацца, — лічыць намеснік начальніка аддзела адукацыі, спорту і турызму Круглянскага райвыканкама Ірына Крывіцкая. — Таму мы прапанавалі райвыканкаму ўнесці ў інструкцыю аб аргані-

зацыі спаборніцтваў сярод працоўных калектываў яшчэ і навучэнцаў. Калі яны на ўзроўні з дарослымі адзначаюцца дыпламамі і грашовымі прэміямі, гэта іх натхняе на яшчэ больш высокія дасягненні. Так мы вырашчаем будучых лідараў. Сярод тых, чые фатаграфіі віселі на раённай Дошцы гонару, сённяшнія студэнты лінгвістычнага ўніверсітэта Ганна Гарусава і Ганна Лабацкая. Сёлета яны будуць прадстаўляць Беларусь на міжнародных конкурсах ў Лондане і Берліне. Так што для Яўгена Семчанкі ўсё яшчэ наперадзе.

Нэлi Зiгуля.
Фота аўтара.

У кабiнеце бiялoгii мoжна i заблyкaць.

Зiкрана — у жыццi Галiвуд на службе ў навукi

Як паведамляе Independent, колькасць студэнтаў-фізікаў у брытанскіх ВНУ за апошнія чатыры гады вырасла амаль у паўтара раза. На думку навукоўцаў, папулярнасць фізікі звязана са з'яўленнем фільмаў накшталт «Інтэрстэлар» або «Гравітацыя», а таксама шырокім асвятленнем у СМІ такіх праектаў, як Вялікага адроннага калідар і эпапея марсахода «К'юрыасіці».

Па інфармацыі Інстытута фізікі (галоўнага навуковага таварыства, што аб'ядноўвае прадстаўнікоў гэтай прафесіі ў Вялікабрытаніі), колькасць маладых людзей, якія падалі заяўку на паступленне на фізічныя факультэты, вырасла з 2012 года на 40 працэнтаў. Акрамя таго, павялічылася і колькасць выпускнікоў, якія на экзамене на атэстат аб заканчэнні сярэдняй школы выбіраюць менавіта фізіку.

Што тычыцца канкрэтных ВНУ, то колькасць заявак, якія падаюцца на атрыманне ступені бакалаўра па фізіцы, у Оксфардзе павялічылася на 35 працэнтаў за 2010-2014 гады, а ў Манчэстэрскім універсітэце — на 37 працэнтаў (за 2008-2014 гады). Акрамя таго, перспектывіных аспірантаў-фізікаў у Манчэстэры таксама стала на 40 працэнтаў больш. Зараз кіраўніцтва ВНУ збіраецца перабудаваць будынак факультэта — стары ўжо не здольны ўмясціць усіх студэнтаў.

«Імідж фізікі радыкальна палепшыўся ў апошнія гады, — канстатвала прадстаўнік Інстытута фізікі Ёхана Кіневіч. — Такія павевы нарастаюць, дзякуючы медыйнаму «следу» ад Вялікага адроннага калідара і з'яўленню мноства навукова-папулярных перадач на фізічныя тэмы для шырокай публікі. Палепшылася і выкладанне фізікі ў сярэдняй школе...»

Надзея НІКАЛАЕВА.

Фармат, які не старэе

ВІНІЛ З «КАНВЕРТА», ці Пра што могуць расказаць пласцінкі?

...Не так даўно мне пашанцавала — у конкурсе выйграла новенькую вінілавую пласцінку, амаль забыты сёння носьбіт гуку. Такія рэчы асабіста ў мяне выклікаюць прыемнае трыванне і задавальненне: яны больш душэўныя, ствараюць незвычайную атмасферу... Ці мне толькі падаецца? Калісьці вініл быў цэлай эпохай у музычнай сферы. Сёння пласцінка амаль знікла, іх можна ўбачыць хіба што на «блышчых» рынках ды на тэматычных вечарынах у клубах. Але ёсць і тыя, хто «замарочваецца» і слухае музыку менавіта на вініле.

ВЫБІРАЮЧЫ паміж дыскам і пласцінкай, я аддам перавагу другому варыянту, — кажа **аматар-калекцыянер вінілу з Мінска Алік КОТАЎ**, у зборы якога больш за дзве сотні пласцінак. Эколаг-праекціроўшчык да свайго хобі прыйшоў выпадкова.

— Чатыры гады таму я захварэў і пайшоў на бальнічны, — распавядае суразмоўца. — І трапіўся мне на вочы адзін кінафільм, зараз, праўда, не згадаю яго назву, але дакладна памятаю: у ім былі Космас, вініл і музыка Pink Floyd. Я настолькі ўражаны ўбачаным, што падумаў: музыку я люблю, дыскі збіраю, чаму б не перайсці на вініл? Не паспеўшы папярэцца, я паехаў па савецкую «круцёлку» і прывёз яе дадому. У мяне было некалькі пласцінак — сябар збіраўся выкідаць, але аддаў мне. Гучанне спадабалася і мне, і майму кату (*смеецца*). Так усё і закруцілася, а цяпер гэтае захапленне ўжо не спыніць.

Знаёмства з вінілам у Аліка адбылося, натуральна, яшчэ ў дзяцінстве: у хлопчыка было шмат пласцінак з дзіцячымі казкамі, якія не надта яму падабаліся. Затое яго бацька, як сапраўдны меламаман, слухаў хард-рок і меў у калекцыі альбомы савецкіх і замежных выканаўцаў, хаця сам аддаваў перавагу касетам (а пасля — дыскам), бо з пласцінкамі «цырымоніцца» не любіў. Маці да захаплення мужа ставілася спакойна, з умовай «абы не гучна».

— У бацькі быў прынцып: як бы ні было цяжка з фінансамі, раз у месяц ён набываў хаця б адну пласцінку. І мне казаў: «Вымярай набывае не адданымі грашыма, а атрыманымі ўражаннямі», — заўважае калекцыянер.

На гэтае правіла Алік не забываецца і сёння і не ўпускае магчымасці набыць жаданую пласцінку. Праўда, прызнаецца, што часам «жмецца», доўга «аблізваецца» на спакушалы вініл — кошты вагаюцца ад 50 тысяч рублёў да мільёна і нават больш. Дарэчы, у 1980-ых гадах пласцінкі каштавалі ад аднаго да трох рублёў. За замежны фірмовы вініл можна было выкласти палову зарплаты, якая ў сярэднім складала 100—150 рублёў. Нашмат больш каштавала якасная апаратура, праігравальнікі і ўзмацняльнікі — кошты даходзілі да 300 рублёў.

— Увогуле, час быў цікавы. Напрыклад, калі ў СССР афіцыйна вініл выдаваўся толькі дзяржа-

най фірмай «Мелодыя» (рэпертуар якой няцяжка ўявіць), у Ленінградзе з'явілася неафіцыйная фірма «АнТроп» прадзюсара Андрэя Трапілы. Для савецкага меламаана, які не жадаў слухаць айчынную эстраду, пласцінкі вытворчасці Трапілы былі адзінай магчымасцю папоўніць калекцыю запісамі замежнага року. Даволі часта канверты гэтых выданняў афармляліся не так, як арыгіналы. Назвы песень перакладаліся на рускую мову, на «блін» ставіўся надпіс «Запіс па трансляцыі», што на той час пазбаўляла ад праблем з аўтарскімі правамі. У мяне ёсць некалькі пласцінак выдання «АнТроп». Як правіла, гэта тонкі вініл у канверце з друкам сярэдняй якасці, — адзначае Алік і дэманструе альбом «Пінк Флойд» «Шкада, што цябе тут няма» (надпіс на канверце зроблены на рускай мове). Аднак нельга сказаць, што выдаваліся толькі пласцінкі замежных выканаўцаў — не забыўся Андрэй Трапіла і на айчынныя: многія запісы груп «Машына часу», «Акварыум», «Кіно», «Агата Крысіці» — таксама яго справа.

У савецкія часы дарагія пласцінкі прывозілі з-за мяжы тыя, хто меў магчымасць выязджаць. Карыстаўся папулярнасцю югаслаўскі, польскі і балгарскі вініл — ён быў таннейшы за арыгіналы, аднак горшы па якасці. Сёння набыць старую, але якасную пласцінку можна ў Германіі, Польшчы і іншых краінах Еўропы. У Беларусі, на жаль, гэты рынак не так моцна развіты: «Мелодыі» шмат, сапраўдных рарытэтаў мала. Магчымыя месцы для пакупкі хіба што аўкцыёны і «блышчых» рынкі: часам там можна знайсці нешта каштоўнае, бо ў апошні час з'яўляецца ўсё больш аматараў вінілу, адпаведна, асартымент расце.

«Я не лічу, што вініл гучыць лепш за астатнія носьбіты, проста ён мне падабаецца. Адзінае, у чым я ўпэўнены: кожны пры яго праслухоўванні адзначыць нешта сваё...»

— Не так даўно набыў у Мінску пласцінку з кантры-песнямі Элвіса Прэслі за 272 тысячы рублёў. Раю завітаць на сустрэчы філафаністаў (так называюць калекцыянераў гуказапісаў), якія праходзяць па суботах у Палацы культуры трактарнага завода. Там прадаюць дыскі, пласцінкі. Людзі збіраюцца, каб пагутарыць, абмяняцца запісамі. Самае прыемнае — набываць вініл у калекцыянераў: з імі можна дамовіцца пра праслухоўванне, абмен, проста пагутарыць «за музыку», як правіла, яны добра ведаюць адзін аднаго.

Адны калекцыянеры збіраюць усе альбомы і сінглы канкрэтнага гурта, іншыя — выданні аднаго лэйбла (фірмы), трэція наогул «прызнаюць» толькі вініл, узвышаючы якасць яго гуку над іншымі носьбітамі і фарматамі. Так, у

размове мы паступова пераходзім да «хваробы на вініл».

— Чаму вініл сёння страціў раейшую папулярнасць? Адны не вераць у яго асаблівае гучанне, другія лянуюцца вазіцца з пласцінкамі, трэція лічаць вініл састарэлым фарматам, — разважае Алік. — Я ў гэтыя спрэчкі не лезу, бо аўдыяфілы (людзі, якія любяць высокую якасць гуку) могуць спрачацца па любой тэме. Мне падаецца, аўдыяфілія — гэта хвароба. Людзі не насалоджваюцца гучаннем музыкі, а раскладваюць яе на «лічбы», намагаюцца вымераць чысціню і глыбіню гуку. Ёсць выдатная фраза, якая іх характарызуе: «меламааны слухаюць музыку, а аўдыяфілы — шуму ў паўзах паміж трэкамі». Я не лічу, што вініл гучыць лепш за астатнія носьбіты, проста ён мне падабаецца. Адзінае, у чым я ўпэўнены: кожны пры яго праслухоўванні адзначыць нешта сваё: кагосьці ўразіць гук, кагосьці — расчаруе. Гэта нармальна.

СЯРОД вінілафілаў шануюцца першапрэсы — першыя выпускі альбома, якія пасля могуць перавыдавацца. Яны каштуюць дорага, але часам бываюць дзіўныя выпадкі. У Аліка ёсць сябар, які трымае першапрэсы запакаванымі: яны проста стаяць на паліцы і радуюць яго вока. Свой вініл ён ні разу не паслухаў і наўрад ці ажыццявіць гэтую задуму, бо нават праігравальніка не мае. Арамя таго, філафаністы пільна сочаць за нумарамі на пласцінках і штрых-кодамі — па іх лёгка даведацца, з якіх яны партыі, у якіх краінах былі выдадзены. Алік за першапрэсамі не ганяецца: у яго калекцыі ёсць і савецкая «Мелодыя», і балгарскі «Балконтон», фірмовы вініл — арыгіналы і навастворы, перавыданні. Сам вінілафіл займаецца алічбоўкай пласцінак. З такой просьбай да яго звяртаюцца сябры і знаёмыя, якія хочуць кампакт-дыск, алічбаваны спецыяльна для іх, з матэрыялам з адной ці некалькіх пласцінак.

Сёння ў Расіі адраджаюць выпуск вінілавых пласцінак. Але, па словах суразмоўцы, аўдыяфілы «адварочваюць нос» ад новага вінілу з прычыны якасці мастэрэнгу (працэс падрыхтоўкі і пераносу запісанай фанаграмы на носьбіт для наступнага панмажэння). Да гэтай пары няма адзінага меркавання, ствараецца сваё «клішэ» для вінілу альбо пласцінкі штампоўць з таго ж лічбавага носьбіта, што і асноўны тыраж на кампакт-дысках.

Для Аліка вініл — гэта не фетыш, а музычны носьбіт, вельмі прыемны ў выкарыстанні. Развартныя канверты некаторых замежных выданняў можна разглядаць як творы мастацтва: настолькі яны бываюць насычанымі дэталямі і інфармацыяй. Асабіста ў Аліка не атрымліваецца слухаць вініл і адначасова займацца хатнімі

Фота Надзеі БУЖАН.

справамі: гэты фармат схіляе да нетаропкасці, удумлівасці. Вінілу супрацьпаказаны брудныя рукі — брудныя ці падрапаньня дарожкі адразу чуваць. Таму сваю калекцыю Алік захоўвае ў поліэтыленавых абгортках, працірае паверхню пласцінак перад праслухоўваннем.

«У бацькі быў прынцып: як бы ні было цяжка з фінансамі, раз у месяц ён набываў хаця б адну пласцінку. І мне казаў: «Вымярай набывае не адданымі грашыма, а атрыманымі ўражаннямі.»

РЭДКІ «экспанат» у маёй калекцыі — канцэртны запіс выступлення групы Heart на амерыканскім радыё, з размовамі вядучага і нават рэкламнымі паўзамі. Гэты вініл трапіў да мяне праз знаёмага калекцыянера, — дзеліцца сваімі скарбамі Алік. — Самая старая пласцінка — госпел-спявачкі Мехелі Джэксан, датаваная 1960 годам. Яна не дарагая і не рэдкая, але трапіла да мяне зусім як новая. А самая новая — любімы альбом блюзавай спявачкі Бэт Харт — была выпушчана ў 2007 годзе і лічыцца «навастворам». Альбомы гуртоў мінулых часоў звычайна набываю на тым носьбіце, на якім яны выдаваліся. Сучасныя альбомы набываю на кампакт-дысках — у калекцыі іх больш за 400 штук, толькі самыя любімыя дублюю вінілам.

На развітанне вінілафіла пажадаў чытачам не слухаць чужыя словы пра вініл, а абавязкова самім паслухаць пласцінкі — хаця б для таго, каб дакрануцца да музычнай гісторыі і сфарміраваць уласнае ўяўленне пра гэтую з'яву.

Кацярына РАДЗЮК.

...Свой першы ўрок і знаёмства з настаўнікам Андрэем Яўгенавічам Каленікам я запомніла надоўга. Словы «грыф», «лады», «верхняя і ніжняя дэкі», «парожкі» — гэта ўсё было незразумелым паняццям, якія трэба было завучыць. Азнаёмілася з нотамі, а пазней сыграла маленькую песеньку «Васілёк». Памятаю і свае першыя больш сур'ёзныя творы. З кожным годам мая папка з нотамі папаўнялася, таўсцела. Потым я выйшла на новы ўзровень — пачала выконваць такія п'есы, як «Астурія» Ісаака Альбеніса, эцюды, нацюрны, прэлюдыі... Вельмі

прыемна перабіраць пальцамі струны гітары, слухаць мелодыю, якая пад імі нараджаецца. Мая колішняя мара дзяцінства спраўдзілася, і я вельмі шчаслівая.

Мая гітара вісіць на сцяне ў пакоі, і я рэдка магу прайсці міма і не дакрануцца да яе, не зняць, каб пайграць.

У апошні, самы цяжкі, год навучання ў музычнай школе ў мяне змяніўся педагог па гітары: да нас прыйшоў

Ако ргамі гушы

МУЗЫКА НАС ЗВ'ЯЗАЛА!..

У кожнага чалавека ёсць свае захапленні. Хтосьці цікавіцца танцамі, нехта — вышываннем ці вязаннем. Адны прысвячаюць вольны час калекцыяніраванню, а іншыя займаюцца спортам або навукай. У мяне таксама было шмат хобі: бісерпляценне, лепка з гліны, саломаплетценне, габелен. Я займалася танцамі, наведвала тэатральны гурток, а потым сама сабе шукала заняткаў: клеіла, выражала, займалася арыгамі — спрабавала сябе ў любым відзе ручной працы, ці hand made. Але галоўнае маё захапленне — музыка. Ужо каторы год хаджу на заняткі па гітары і фартэпіяна. Гэта зусім не падобныя адзін да аднаго інструменты. Чаму я захацела асвоіць менавіта гітару? Справа ў тым, што мой тата і цётка самі вучыліся іграць. На хатніх святах яны спявалі любімыя песні. Я падпявала і думала, што калісьці таксама так змагу!

Юрыі Нестаравіч Калеснік. Дарэчы, амаль уся яго сям'я «музычная»: сын таксама выкладчык, а ўнучка вучацца іграць на розных інструментах. Мне падабаецца выкладаць гэтага настаўніка. Праграма тая ж, а метады і падыходы іншыя... На пятым годзе навучання трэба здаваць экзамены па гітары, сальфеджыя і музычнай літаратуры. Зразумела, вельмі цяжка сумяшчаць заняткі музыкай і падрыхтоўку да выпускных іспытаў пасля адзінацатага класа. Але прыемна, што я стану выпускніцай адразу дзвюх школ: гімназіі і мастацкай. У апошняй ужо трэці «дыплом» атрымаю (бо маю ўжо два паданчаны: аб заканчэнні тэатральнага і танцавальнага гуртоў).

Але ж займаюся я не толькі ў музычнай школе. У вольны час вучу розныя акорды і песні для сябе. Мая гітара вісіць на сцяне ў пакоі, і я рэдка магу прайсці міма і не дакрануцца да яе, не зняць, каб пайграць. Мелодыі супакойваюць мае трывогі і нядобрыйя пачуцці.

З дзяцінства класа я пачала іграць у гімназіі. Пазней мяне і сяброўку-спявачку запрасілі на абласны турыстычны злёт, адным з конкурсаў якога быў патрыятычны. За выкананне песні «У руках аўтамат» мы пачулі шмат апладысмантаў і нават занялі чацвёртае месца (вялікі поспех для першага разу, ці не так?!). Не забылася потым прапанаваць сябе ў якасці гітарысткі і на свяце

апошняга званка, дзе для выпускнікоў прагучала кранальнае «Когда уйдём со школьного двора...» У наступным годзе ўжо выступала на раённым конкурсе для воінаў-інтэрнацыяналістаў.

...Вельмі прыемна адчуваць сябе на сцэне, але ж справа не толькі ў публічных выступленнях. На перапынку наш дружны клас спявае ўсім вядомыя песні, і да нашай кампаніі падцягваюцца астатнія. Так мы знаёмімся яшчэ бліжэй, даведваемся пра музычныя густы адно аднаго, а таксама пра самага чалавека. Я пераканалася, што музыка насамрэч збліжае людзей.

Яшчэ пяць гадоў таму ў нашай школе мастацтваў я запісалася на заняткі па фартэпіяна як на дадатковы прадмет. З педагогам Святланай Міхайлаўнай Дзімохінай мы выбіраем, а потым разбіраем тую ці іншую п'есу. Мяне ўраджаюць меладычнасць і плаўнасць гукаў у фартэпіяна. Яны вабяць і інтрыгуюць.

Я люблю займацца музыкай, бо ёсць у ёй штосьці асаблівае. Музыка — гэта мастацтва, і яна ж — стан маёй душы.

Юлія АДАМОВІЧ, вучаніца 11 класа гімназіі №1 імя У.А. Караля г. Чэрвеня.

Друкуецца ў «Маладосці»

Яніна ПІНЧУК

Урывак з апавядання

СПАТКАННЕ

Яніна Пінчук нарадзілася ў Бабруйску. Скончыла факультэт міжнародных адносін БДУ. Захапляецца гісторыяй, палітыкай, замежнымі мовамі, жывапісам. Надрукаваныя ў майскім нумары «Маладосці» апавяданні «Спатканне» і «Дуэль» — першыя ў шэрагу твораў будучай (але ўжо цалкам напісанай) кнігі «Горад мрой».

Нам прынеслі каву і дэсерты. Ірландскую з чарнічным тварожнікам — мне, капучына з яблычным штрудзелем — Арыне. Яшчэ тры хвіліны мы маўчалі: святдазейнічалі маленькімі срэбнымі відэльчыкамі і атрымлівалі асалоду ад духмянага, да ачму-рэння смачнага напою.

— Як там маёца генерал?
— Нармалёва.

Арына кінула. Калі з ім усё ў парадку, то і са мной — адпаведна.

— Сёння ён быў сумны, пра штосці трывожыўся, — уздыхаю.

— Можа, засумаваў па табе. Ці часта ты пра яго думала апошнім часам?

З сорамам прызнаюся:
— Не.

Я была занята праблемамі творчасці і самакапання. Колеры на маіх карцінах былі не тыя. Лініі, радкі, праца, характар — усё было не тое. Бадай, гэтае лета зойме першае месца па колькасці пралітых слёз і віна, па колькасці засмучэння, сорама, самазневажання, разладу, хрыплых істэрычных рыданняў у адзіноце. Але потым я нязменна буду ўспамінаць яго як вельмі «творчае» і «рамантычнае». Вось ідыётства.

— Дык ты не думала пра генерала?

У яе голасе дакор.

— Сёння мы бачыліся на Вайсковых могілках. Ну, ты ведаеш. Шкада, што яны такія маленькія, там нават зацішнай адзіноты амаль не адчуваецца. Хоць там так хораша, прыгожа.

Мілы мой генерал! Я ішла сёння да цябе. Спачатку перайсці на другі бок праз трамвайныя пуці, потым нырнуць у двор, а там — зачараваны касцёл. Белы, гожа, ён стаіць на ўзвышэнні, як на пастаменце, каменныя сцены якога аплёў дываном дзікі вінаград.

У двары касцёла растуць нічыя вербы. Шатры з вострага лісця мудрагеліста прапускаюць святло, малюючы на цёплых дарожках дзіўныя ўзоры. Цяжкія, каньчэнага колеру створкі дзвярэй расчынены, у змроку храма мільгочуць свечкі — тут таксама адмысловая тэрыторыя, адлучаная ад усяго, што знадворку. Тут і так чароўнае месца, а ўнутры касцёла — як быццам бы яшчэ адзін узровень, яшчэ большая глыбіня таямніцы. Тут цудоўна. Чаму ж я ніколі не заходзіла туды, што мяне трымае? Ды нікога асаблівага. Аднак цяпер я сыходжу адсюль. Касцёл так і застаецца для мяне загадкай, неразгаданай, але той, што вабіць, як святло далёкага маяка.

Адна вуліца завецца Чырваназоркавая, другая — Смалячкова; я ведаю, што гэта быў снайпер — наш, беларускі, у гады Другой сусветнай. Я так люблю гэтыя пяціпавярховікі, і ў мяне ёсць аформленая мара — мне б хацелася тут жыць. Мне ўжо здаралася выслухваць ад людзей, што мае жаданні — дробнабуржуазныя, мяшчанскія, што няможна мець мару грашыма, але... У чым мая загана — у тым, што я дакладна ведаю, чаго

хачу? Тым больш ніхто, апроч мяне і некалькіх пасвячоных, не ведае, якім таемным сэнсам я напайню самыя банальныя дзеянні, наколькі метафізіка для мяне важнейшая за фізіку.

Утульныя, ціхія вулачкі пасярод самага цэнтра, бружмель у агародчыку, зноў бялізнавыя вярхоўкі, а вунь наперадзе — дамы пяцідзясятых гадоў на пару сем'яў (і як толькі не абваліцца гэтыя накрыўленыя балкон?), вунь прабегла котка, трыпутнік у расколінцы пад нагамі, вадасцёкавыя трубы, бззавае лісце, прывіднае святло з-за аблокаў. А вось мой любімы кандыцыянер! Так, Наста мае рацыю: ён выглядае, як выдраны кавалак самалёта. Велізарны, ён зачароўвае сваім элавысным гудам, які ўздываецца раптам, нарастаючы, і ад гэтага бягуць мурашкі па спіне, як у дзвіжэнні, нібы зноў пабачыўшы індустрыяльныя збудаванні на фоне крывавага заходу сонца. Італія... Вось ужо ніколі б не падумала, што Залатая Горка нагадае мне Італію. Проста там мяне таксама інтрыгавала тое, што я цяпер спецыяльна вучылася бачыць наноў: незвычайная форма вадасцёкавай трубы, чорныя лапіны сажы на жаўтлявай хаце — сляды пажару, плюшч на сцяне, жук-насарог на асфальце, васковыя тычынікі ў белых духмяных кветках, смаўжы, што выпіваюць ночку на жвір стаянкі, грозныя вялікія кандыцыянеры.

Шпіталь МУС — будынак, аточаны пышной зелянінай і прыстойнай, з пікамі, агароджай. Тут ён таксама ўяўляецца мне: глядзіць з-за жалезных прутаў, як арыштант, да аднаго прута дакранаючыся рукой — нерашуча, нібы нават узяцца асцерагаецца. Ён не ў бальнічнай адзежы, у поўнай форме, у шэрым кіцелі.

Але вочы такія сумныя, нібыта жыць яму засталася два дні, і ён хацеў мяне ўбачыць — а я ў гэты час, вядома, недзе швэндалася, піла, танцавала і рагатала ўголас абы з кім.

Сэрца зашчамляе, і па ўсім целе прабягае разрадам хваля салодка-пакутнага болю, які выбівае слязу. Я пачынаю ляяцца, слаць генерала куды далей, і паскараю крок, адскокваючы ад агароджы, а прыступ пакуты закіпае ўжо ў мяне ў горле. Бегам, бегам...

Заходжу на могілкі нясмела, з чорнага хода, з той вулачкі, дзе жаданія двухпавярховыя хаты. Тут зямля напамінае мармур, яна такая ж цвёрдая на сцяжынках і ўся ў яркіх разводах зялёнага моху. Вакол стаяць абеліскі пад шатамі цёмнаватых сакавітых крон, праз якія прабіваецца пяшчотнае, свежае сонечнае святло, а цяпер — тое самае цёмнае латуневае ззянне. Ён чакае мяне ля аднаго з помнікаў, аддзяляецца ад яго, быццам доўга так стаяў, абапёршыся.

— Мой генерал...

Ён абдымае мяне, не можа стрымаць уздыху. Па маёй шчаце паўзе сляза — гэта ўсё, што засталася ад успышкі болю пару хвілін таму. Ён сумаваў. Божа, якое пяшчотнае сэрца ў гэтага старога вякі...

Урывак з апавядання

ДАРУЙ МНЕ, ДВАРНЯК

Кацярына Захарэвіч нарадзілася ў Докшыцах. Студэнтка IV курса Інстытута журналістыкі БДУ, рэдактар спецыяльных праектаў часопіса «Бярозка», піша вершы і апавяданні. Пра сябе кажа: «Я недапат і недапраздан, хапаюся і за тое, і за тое. А разам з тым мару ахапіць яшчэ і вышэйшую матэматыку, і ядзерную фізіку...»

...Яна ляжала, выцягнуўшыся на ложку, і думала, як не хапае ёй цішы і цемры, у якіх нічога не існуе і можна нават забыцца, што існуеш сама. У свае амаль 16 гадоў яна адчувае сябе прыблізна на 40 і нават крыху ганарыцца гэтым. У адзозненне ад сваіх аднакласнікаў і іншых знаёмых, ледзь не фізічна адчувае ўсю рэалістычнасць, бескампраміснасць, бялітаснасць жыцця. Астатнія, найўныя і неразумныя, уяўляюць сабе, што ты жывеш разам з імі: і ты любіш, і цябе любяць, і прыносяць табе халоднае малако з цёплым пірагом, расказваюць, як прайшоў дзень і што будзе заўтра. Добра заўсёды ведаць, што заўтра будзе шчаслівым.

У яе нават былі свае любімыя людзі там, за шклом. Яна прыдумляла ім імёны, лёсы, словы, якімі яны абменьваліся, радавалася,

***

Недзе ў горадзе, сярод вялікіх шэрых чужых дамоў з цёплым агеньчыкамі вокнаў ёй было куды ўтульней, чым дома. Горад быў чужым і не ўтойваў гэтага; яго не трэба было называць сям'ёй, паважаць і любіць ці адказваць, чаму не робіш гэтага. Можна згубіцца сярод такіх самых звычайных людзей і адчуваць сябе не адной, быць часткай чагосьці. Можна яшчэ зазіраць у вокны, з якіх льецца святло. Там, ва ўтульных куханьках, гасцёўнях ці дзіцячых пакоях, ідзе сваё жыццё: мернае, неадзінокае, шчаслівае. І можна ўяўляць сабе, што ты жывеш разам з імі: і ты любіш, і цябе любяць, і прыносяць табе халоднае малако з цёплым пірагом, расказваюць, як прайшоў дзень і што будзе заўтра. Добра заўсёды ведаць, што заўтра будзе шчаслівым.

У яе нават былі свае любімыя людзі там, за шклом. Яна прыдумляла ім імёны, лёсы, словы, якімі яны абменьваліся, радавалася,

калі яны ўсміхаліся, і сумавала разам з імі. Лічыла іх шчаслівымі і найўнымі, «дурненькімі». Але такім «дурненькім» яна не стала б чытаць лекцыю пра праўду і сэнс жыцця. Хай лепей жывуць і не ведаюць, звычайныя, простыя, шчаслівыя, хай не паўтараюць яе памылак. А яна як-небудзь сама, адна, калі нельга ўжо быць разам з імі, такой, як яны. Калі ўжо яна нарадзілася такой — нешчаслівай і здольнай усё разумець.

Было яшчэ і шмат «ніякіх» вокнаў. Туды яна не вельмі любіла зазіраць, бо вельмі ўжо добра яны адлюстроўвалі яе тэорыю пра бессэнсоўнасць жыцця. Сумныя людзі, заўсёды ўключаныя тэлевізары, ніякія, нібы атупелыя твары. Такія вольныя амёбныя жыцці, неабходныя, здаецца, толькі для таго, каб стаць звяном бялагічнага ланцужка, такога ж бессэнсоўнага. Вось како трэба добраць так патрэсці, прымусяць што-небудзь адчуваць: калі не шчасце, то сум, абы

толькі не абыякаваць. Абыякавым людзям яна зайздросціла яшчэ больш, чым шчаслівым. Шчасце хутка перастае быць шчасцем, смутак выядае нутро, і толькі абыякаваць нікога не засмучае, бо знішчае ўсе пачуцці.

У нешчаслівыя вокны яна зазірала таксама не вельмі часта. Толькі калі яны вылучаліся на фоне цёмных ці на фоне шчаслівых. Іх яна таксама любіла не вельмі, бо іх жыццё і пакуты былі ці не больш бессэнсоўнымі, чым жыццё абыякавых. Такіх людзей ёй было шкада, а шкадаваць яна не любіла. Лягчэй і неяк нават прыемней было лічыць, што ледзь не ўсе пакуты свету, усё існаванне ў цяжкай бессэнсоўнасці жыцця нясе яна адна, выраतोўваючы ад яго астатніх.

А трэцяй гадзіне ночы святло не гарэла амаль ні ў адным з вокнаў. Яна нават пашкадавала крыху, што выбралася ў такі час, як след не апрануўшыся — пад лёгкай восенскай куртцы па скуры пабеглі дрыжыкі. Магчыма, на канале пад коўдрай дома было б і ўтульней, тым больш калі бацькі ўжо супакоіліся і заснулі. Але дадому ісці не хацелася, лепей зноў знайсці якое-небудзь шчаслівае акно, сесці ціхенька дзе-небудзь насупраць, каб ніхто не заўважыў, і назіраць, уяўляючы, што вольныя яны — твая сям'я, шчаслівая і прстая, як у дзіцячых казках, такіх, якія ніхто ніколі не пісаў.

Баліць...

Я ПАМЯТАЮ ПРА ЦЯБЕ, ДРУЯ!

Мы з вамі вельмі багатыя. Неверагодна багатыя да таго самага моманту, пакуль можам дакранацца да дрэва ў Белавежскай пушчы, увайсці ў блакітную ваду браслаўскага возера, задуменна прысесці каля старадаўняга Барысавага каменя... І ўсё гэта амаль задарма — сацы толькі за раскладам электрычак. Але багацце наша нашмат большае, чым мы думаем. Багацце наша ў тых рачулках і крынічках, што хаваюцца ад вялікіх дарог, у грыбных палянах і балотах з журавінамі, у старых касцёлах і цэрквах.

Зусім недалёка ад славытых Браслаўскіх азёр, сярод безыменных лясоў, на самай мяжы з Латвіяй, хаваецца сапраўдная перліна старадаўняй беларускай культуры — Друя. Яна знаходзіцца далёка ад маёй малой радзімы, але ж запала ў душу, калі я толькі туды ўпершыню прыехала. У свае часы гэта быў і горад, і пасёлак гарадскога тыпу, а сёння — проста аграгарадок. У канцы XIV стагоддзя (а ўзгадваецца Друя першы раз у летапісе ў 1386 годзе) пасяленне налічвала больш за 136 двароў. У даваенныя часы ў Друі пражывала больш за 5 тысяч чалавек, а зараз яно дасягае хіба што паўтары тысячы...

Шмат чаго можна расказаць пра Друю. Як прайшлася пра раёне вайна, як было знішчана яўрэйскае гета, як ужо ў наш час з ракі Друікі выцягвалі Барысаў камень XII стагоддзя, як аднаўлялі яўрэйскія могілкі, якія існавалі тут з 1542 года. Але ведаецца, ад чаго баліць? Ад слова «было». Баліць ад слова «руіны». Баліць ад слоў «амаль што не захавалася»...

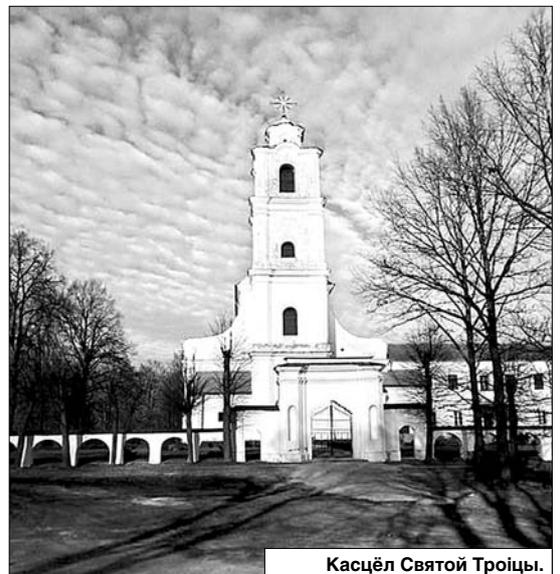
Я вельмі хацела б расказаць вам больш падрабязна пра касцёл Святой Тройцы, але на апісанне яго трохсотгадовай гісторыі не хапіла б і цэлага нумара газеты. Храм разам з кляштарным комплексам спачатку належаў манашам-бернардынцам, потым некаторы час заставаўся ва ўласнасці дыяцэзіяльных ксяндзоў, затым перайшоў да ордэна марыянаў, пры якіх стаў улюбённым месцам адпачынку і духоўнага развіцця інтэлігенцыі, а таксама месцам, дзе нараджалася менавіта беларуская каталіцкая культура. Падчас вайны кляштар бачыў і ксяндзоў, якія сталі ахвярамі, і адначасова карнікаў, якія прадумвалі свае знішчальныя аперацыі на другім паверсе дома, акурат над манаскімі пакоямі. Нацярапеўся касцёл і тады, калі ў яго ў 1944 годзе трапіла авіябомба. Не мог ніяк аднавіцца і пасля вайны, але перажыў гэтыя часы, і нябёсы ўздыхнулі з палёгкай: у 1989 годзе касцёл перадалі вернікам і пачалася яго рэстаўрацыя.

Жыхары Друі не забываюцца на сваю святыню — тут кожны дзень праводзяцца набажэнствы, пры парафіі дзейнічае хор, сёстры рыхтуюць людзей да споведзі і шлюбаў. Але з кожным годам усё менш запатрабаваным робіцца гэты велічны храм. І атрымліваецца, што такая важная частка нашай гісторыі паціху пачынае рабіцца славуцасцю ўсяго толькі раённага маштабу.

...Глядзіш на гэтую старую цэглу, абваленую тынкоўку, пустыя пакоі, і пачынае баліць сэрца... А зусім блізка, менш за сто кіламетраў ад Друі, знаходзіцца «астравок шчасця» — Браслаў. Шмат турыстаў не толькі з СНД, але і з краін Заходняй Еўропы адпачываюць на нашых азёрах, знаёмяцца з помнікамі архітэктуры і захапляюцца прыгажосцю нашай краіны. Яны гатовы ахвяраваць свой час на вывучэнне нашых культурных скарбаў, бо для іх наша гісторыя — такая ж цікавая, як для нас — замежныя палацы і саборы. І вольныя ўявіце сабе, што на зусім малой адлегласці ад цікаўных і адкрытых да пазнання людзей, сярод лясоў, хаваецца маленькая, але такая важная для нашай гісторыі Друя.

Сцены могуць разбурацца, рамы могуць рассыпацца, кветкі будуць вянуць кожную восень, але калі мы будзем памятаць, то можам змяніць усё. Мы ўмацуем сцены, заменім рамы, пасадзім новыя кветкі. Калі мы толькі будзем памятаць і ведаць... І як толькі да канца зразумеем, што сцены разбурае не час, а забыццё, мы ўратуем наш культурны і гістарычны скарб. І тады разам адбудуем не толькі Друю.

Паліна ГРЫБ,
студэнтка I курса факультэта культуралогіі
і сацыякультурнай дзейнасці БДУКМ.
Фота аўтара.

Касцёл Святой Тройцы.

ВЕЛАБАЙКЕР З ДУШОЮ ТВОРЦЫ

Тэма чарговага конкурсу прымусіла мяне ўсур'ёз задумацца: хто з маіх знаёмых можа стаць героем журналісцкага матэрыялу? Якім ён павінен быць? Можа, пераможцам алімпіяды па матэматыцы або творчай натурай, якая хоча выказаць сваю думку пра навакольны свет? А што, калі напісаць пра майго суседа па парце, які па-майстэрску малюе на ўроках смешных шаржы? І я знайшла такога героя. Знаёмца: **Максім Алексіў, пятнаццацігадовы хлопец, якога сустрэла ў адным з аб'яднаньняў цэнтра творчасці дзяцей і моладзі «Маладзік».**

ЗАКРУЧВАЕ ГАЙКІ...

Як і многіх равеснікаў, яго цікавіць тэхніка і ўсё, што з ёй звязана. Але больш за ўсё Макса прыцягвае... веласіпеды. Праўда, незвычайныя. Такія не купіш у краме, іх можна зрабіць толькі сваімі рукамі.

— Адночы ў інтэрнэце ўбачыў самаробны веласіпед з незвычайнай рамай і ўзнікла жаданне зрабіць нешта падобнае, — гаворыць Макс. — Купіў звычайны раскладны «Aist», паціху яго разабраў. Папрасіў тату, каб дапамог са зваркай. На наступны дзень былі выраблены вілка і вынас для педалей. Хутка мой велабайк ужо стаў на колах. Радасці не было мяжы!

Але на гэтым юны тэхнік не спыніўся і праз год узяўся за ўдасканаленне машыны. Перафарбаваў, паставіў новыя колы, педалі, падшыпнікі, абцягнуў «сядушку» і ўстанавіў падсветку. Веласіпед змяніўся не толькі вонкава, але і значна дадаў у хуткасці.

У гаражы ў Максіма стаіць яшчэ адзін незвычайны «жалезны конь» — сюрпрыз ад бацькі на дзень нараджэння. Ён трохколавы, без педалей, таму едзе па інэрцыі выключна са спускаў і на абсалютна роўнай дарозе.

Незвычайны велатранспарт заўсёды прыцягвае ўвагу мінакоў: некаторыя ўсміхаюцца, падыходзяць з пытаннямі, а кіроўцы часам нават сігналяць з машын.

Апошні тэкст, напісаны Максімам, прысвечаны вельмі актуальнай сёння праблеме спайсу. Хлопец звяртаецца да аднагодкаў: «Павер, шчасце ёсць, і гэта не парашок...»

У кампаніі ж сяброў Макса жартам называюць «заніжанай прыёрай», але пры гэтым усяляк дапамагаюць яму з дэталлямі для эксперыментаў. Бо ў многіх дома ў гаражах або на гарышчы знойдуцца непатрэбныя запчасткі. А гэта якраз тое, што неабходна будучаму аўтаслесару для ўвасаблення сваіх ідэй у рэальнасць.

...І СКЛАДАЕ Ў РЫФМУ

Пасля дня, праведзенага сярод тэхнікі, хлопец адпачывае ад фізічнай працы ў сваім маленькім свеце, напоўненым творчасцю і любімай музыкай. Перавагу Максім аддаў рэпу, слухае Gіnеx, Nаgаnа, Gуfа.

Але адна справа захапляцца выканаўцамі, і зусім іншае — складаць песні самому. Як аказалася, талент хлопца «закручваць гайкі» ніколі не саступае ўменню працаваць з рыфмай. У Макса ўжо назапасілася шмат сшыткаў, дзе захоўваюцца тэксты для будучых трэкаў.

— Першы раз я выказаў эмоцыі на паперы, калі пасварыўся з дзяўчынай. Як цяпер памятаю той вечар: настрою не было, слухаў Sоm і вырашыў паспрабаваць што-небудзь напісаць. А спыніцца ўжо не змог, — прыгадвае малады чалавек.

У сваіх тэкстах хлопец закрэпае розныя тэмы, з якімі сутыкаецца ў паўсядзённым жыцці: сябры, сям'я, школа, першае каханне, родны горад, узаемаадносіны з людзьмі.

«Я паспрабую ў двух куплях каротка сказаць пра галоўнае...» — піша юны аўтар і звяртае ўвагу людзей на немалаважныя рэчы ў нашым жыцці. Хлопец смела паказвае праблему выбару паміж матэрыяльнымі і духоўнымі каштоўнасцямі: «Людзі за капейку прададуць сям'ю і брата...»

Пра аўтара

Прадстаўляць Юлію ўжо няма патрэбы: гэта яе другая праца, дасланая на творчы конкурс (умовамі гэта не забаранялася). Першая — «Сакаўшчына» — болы і памяць» — была надрукавана ў нумары ад 12 сакавіка. Дарэчы, пастаянным чытачам 17-гадовага аўтарка вядома яшчэ з мінулага года, калі брала ўдзел у папярэднім нашым конкурсе. Стаецца толькі нагадаць, што мара дзяўчыны — стаць журналістам. І Юля даволі ўпэўнена крочыць да яе ўвасаблення ў жыццё.

Апошні тэкст, напісаны Максімам, прысвечаны вельмі актуальнай сёння праблеме спайсу. Хлопец звяртаецца да аднагодкаў: «Павер, шчасце ёсць, і гэта не парашок...»

У юнака пра ўсё ёсць сваё думка, якую ён і спрабуе выказаць у рэчытатывах. А для таго, каб быць пачутым, Макс вырашыў запісваць песні. У

інтэрнэце ён шукае для сваіх тэкстаў музыку і пры дапамозе спецыяльнай праграмы на камп'ютары запісвае трэкі. Дарэчы, адзін з іх быў прысвечаны праблеме бежанцаў. Ён

Незвычайны велатранспарт заўсёды прыцягвае ўвагу мінакоў: некаторыя ўсміхаюцца, падыходзяць з пытаннямі, а кіроўцы часам нават сігналяць з машын.

лёг у аснову відэафільма, які знялі навучэнцы гуртка «Кам'ютарны дызайн», дзе займаецца Максім. Сацыяльны ролік стаў лаўрэатам рэспубліканскага конкурсу дзіцячых работ «Будзем разам!».

З дапамогаю слоў Максіма быццам малое вагі, на якіх дабро змагаецца са злом. А вынік, вядома ж, залежыць толькі ад нас саміх, ад нашых учынкаў і ад нашага выбару.

«Кажуць, рабі дабро — яго вернецца да цябе», — спявае Максім у песні «Маё жыццё». Менавіта з гэтымі словамі малады чалавек крочыць далей, на сустрэчу з новым і нязвычайным.

Юлія СТРЫГА, вучаніца 11 класа Лебедзёўскай СШ Маладзечанскага раёна.

ЗРАБІ СВОЙ КРОК ДА МОВЫ

Сёння ўсё больш моладзі размаўляе на роднай мове. І гэта не можа не цешыць. Я не абьякавая да будучыні маёй краіны і асабліва беларускай мовы. Але па-сапраўднаму заслугоўваюць павагі, на мой погляд, тыя, хто пачаў размаўляць на ёй не праз тое, што гэта стала папулярным. І я ганаруся, што ў маім асяроддзі ёсць такія равеснікі.

Рэната Дзяковіч — мая аднакласніца. Размаўляць на роднай мове яна пачала з дзяцінства. Асаблівую ролю тут адыграла яе маці, якая сама любіла беларускую мову і далучала да яе сваіх дзяцей. Памятаю, як у пачатковых класах дзяўчына раскажвала пра беларускамоўныя кніжкі і мультфільмы. На той час гэта было для нас нечым незвычайным: не кожны дзень можна было сустрэць дзіця, якое б настолькі захаплялася роднай мовай. Але нам здавалася, што гэтая зацікаўленасць у хуткім часе скончыцца.

Ішоў час, змяняліся інтарэсы. Але Рэ-

Пра аўтара

— Я заўсёды — за актыўны лад жыцця, — гаворыць Кацярына. — Люблю катацца на роляках, іграць на гітары, арганізоўваць розныя мерапрыемствы. У школе з'яўляюся супрацоўнікам гісторыка-краязнаўчага музея, адным з кіраўнікоў «Інтэлектуальных гульніў». Займаюся пошукавай дзейнасцю, неаднаразова брала ўдзел у навуковых даследаваннях. Асаблівую цікавасць у мяне выклікае беларуская мова: на ёй я спрабую размаўляць з сябрамі і настаўнікамі. 16-гадовая аўтарка — удзельніца нашага папярэдняга творчага конкурсу. Друкавалася ў «Чырвонцы. Чырвоная змена» і па-за ім. Дзяўчына марыць паступіць на журфак.

ната хіба толькі перайшла на больш сур'ёзную літаратуру, глядзела ўжо не мультфільмы, а кіно, слухала не калыханкі, а песні айчынных сучасных гуртоў.

«Беларуская мова асабліва, непаўторная, мілагучная. На ёй нельга сварыцца і ўжываць грубыя выразы. Не таму, што людзі не ведаюць, як гэта будзе гучаць, а менавіта таму, што мова не дазваляе. Для мяне яна — добрая, цёплая, прыносіць толькі позітыўныя эмоцыі і ўражанні», — кажа Рэната. Яе словы знаходзяць падтрымку і ў маіх думках.

Кацярына Жаўнерка таксама вучаніца 11 класа, але сярэдняй школы №2. На працягу школьнага жыцця яна вучылася па-беларуску не толькі школьным прадметам. Яе вучылі думаць па-беларуску.

«Адукацыя на беларускай мове — гэта сапраўды вялікі плюс. Дзякуючы школе яна стала часткай майго жыцця. Я спадзяюся, што і ў далейшым родная мова будзе суправаджаць мяне».

Я ж пачала размаўляць па-беларуску не так даўно. Але неўзабаве мова стала для мяне нечым большым, чым проста сродак сувязі з іншымі людзьмі. Праз яе бачыш свет цікавейшым, незвычайным. Наша мова такая ж мілагучная, як французская ці англійская. Проста многія з нас гэтага не разумюць, бо ў сям'ях часцей за ўсё размаўляюць па-руску.

Каб далучыцца да роднай мовы, патрэбен адзін крок — пачаць размаўляць. І трэба пачынаць з сябе. Мы хочам быць непаўторнымі? Мы можам гэта зрабіць менавіта праз мову.

Сёння адкрываюцца курсы, з'яўляюцца беларускамоўныя каналы на тэлебачанні, ладзяцца акцыі і мерапрыемствы — таксама ўсё часцей на роднай мове. І было б глупствам не выкарыстаць свой шанец і не перамагчы сваю боязь...

Кацярына БУХЦІНАВА, вучаніца 11 класа Бярозаўскай СШ №3 Лідскага раёна.

Калі ведаеш, чаго хочаш...

Як гаварыў Марк Твэн, найлепшы спосаб парадаваць сябе — паспрабаваць парадаваць іншых. Думаю, што вучань 11 класа нашай гімназіі Аляксей Элімелах заўсёды імкнецца радаваць іншых: свайго малодшага брата, бацькоў, аднакласнікаў і настаўнікаў. У яго гэта атрымалася: першы ў гімназічным рэйтынгу паспяхова сці, першы на алімпіядзе па грамадазнаўстве ў вобласці, першы на алімпіядзе па рускай мове ў горадзе. А яшчэ, прычым неаднаразова, ён становіцца прызёрам рэспубліканскіх і міжнародных канферэнцый і конкурсаў па геаграфіі, гісторыі, грамадазнаўстве, экалогіі. Такіх, напрыклад, як «Вышгарад — 2012» (Масква), «SPARE — Школьны праект выкарыстання рэсурсаў і энергіі» і іншых.

Не ведаю, як каго, а мяне, у першую чаргу, у чалавеку прывабліваюць такія рысы, як абаяльнасць, працавітасць, прыстойнасць. Усё гэта ёсць у Лёшы. Але ж і тое, і другое, і трэцяе выхоўваецца і набываецца з дзяцінства, ідзе ад блізкіх і родных людзей. А Аляксею ёсць кім ганарыцца. Яго дзядуля Міхаіл Зяленавіч Элімелах — чалавек, вядомы не толькі ў Жодзіне, але і краіне. Менавіта ён стаў ля вытокаў Жодзінскай дзіцячай спартыўнай школы, а дакладней — аддзялення веславання на байдарках і каное. За 39 гадоў

працы трэнерам Міхаіл Зяленавіч падрыхтаваў цэлую плеяду вядомых сёння спартсменаў. У ліку іх ёсць і чэмпіёны рэспублікі, і чэмпіёны СССР, і прызёры еўрапейскіх і сусветных спаборніцтваў па веславанні на байдарках і каное. Маці Аляксея — журналіст гарадской газеты «Жодзінскія навіны», тата — выпускнік БДУІР, інжынер па радыёэлектроніцы. Кожная з гэтых прафесій патрабуе і ведаў, і дакладнасці. Можа, таму акуратнасць і дысцыплінаванасць характэрны і для хлопца, які ведае цану працы, цану перамогі і расчараванняў. А ў

людзях, па прызнанні Лёшы, на першае месца ён ставіць такія якасці, як адкрытасць, жаданне дапамагчы, пачуццё гумару. Дарэчы, з апошнім у яго ўсё ў парадку. Іншы раз нават здаецца, што і да вучобы Лёша адносіцца з лёгкасцю, радасцю, натхненнем. Хоць на працягу ўсіх школьных гадоў ён заўсёды быў у ліку выдатнікаў, зразумела, што за гэтай знешняй лёгкасцю — праца, настойлівасць, а яшчэ — вера ў тое, што чалавек, які дакладна ведае, чаго ён хоча ў жыцці, на многае здольны.

А яшчэ Аляксея вельмі цікавіць гісторыя продкаў, радавод сям'і. На жаль, яго прадзеда Зялен і Фёдар не дажылі да сёлета свята — 70-годдзя Вялікай Перамогі над фашызмам. Зялен загінуў у 1941 годзе пад Масквой, а Фёдар, які ў гады вайны быў у партызанах на Кобрыншчыне, памёр ужо ў наш час.

...А што датычыцца мары Лёшы паступіць у БДУ, то я веру, што яна абавязкова здзейсніцца, і гэта будзе найлепшым падарункам Аляксея самому сабе і родным.

Дарэчы, наконт падарункаў... Я неяк спытала: ці любіць ён іх дарыць. «Безумоўна!» — сказаў хлопец. «А калі грошай няма?» — не здавалася я. «Ну, тады нешта прадумаем», — адказаў ён. Не сумняваюся, што так яно і будзе. Лёша заўсёды здольны што-небудзь прадумаць. І арыгнальнае, і нестандартнае, і разумнае. А яшчэ я ўпэўнена: у жыцці Аляксея ніколі сябе не згубіць.

Лізавета АНІКЕВІЧ, вучаніца 9 класа гімназіі №1 г. Жодзіна.

Пра аўтара

— Мае любімыя прадметы ў школе — гісторыя Беларусі, беларуская мова і фізічная культура. Акрамя таго, я спяваю ў вакальным ансамблі «Вялікі перапынак», займаюся кулявой стральбой, з'яўляюся капітанам каманды «Алімп» інтэлектуальнага клуба гімназіі і рэдактарам гімназічнай газеты «МІГ», — гаворыць пра сябе 15-гадовая аўтарка. Апроч вышэйпералічанага, Лізавета займалася спартыўнымі бальнымі танцамі з'ягам дзевяці гадоў, за што мае шмат узнагарод рэспубліканскага і абласнога ўзроўню. Дзяўчына брала ўдзел у розных гімназічных, гарадскіх, абласных і рэспубліканскіх конкурсах і фестывалях. Напрыклад, у гэтым навучальным годзе атрымала дыплом за перамогу ў конкурсе відэапраграм Х фестывалю-конкурсу дзіцячых сродкаў масавай інфармацыі «Свежы вецер» у намінацыі «Найлепшая вядучая». А марыць Лізавета стаць тэлежурналістам, таму плануе паступаць у Інстытут журналістыкі БДУ.

SEX=БАЛЯСЫ

ГРУДЗЬМІ ПРАКЛАДЗЁМ ДАРОГУ САБЕ!

Некалі вядомая балерына Валачкова працягвае падтрымліваць сваю папулярнасць звыклым ужо, аднойчы вынайздзеным спосабам — яе фатаграфіі з'явіліся ў свецкай хроніцы ў стылі «ню». Так, так, «і вноў працягваецца бой...» ці, як гаварыла Сусанна з савецкага фільма «Самая абаяльная і прыцягальная», не нарадзіся прыгожай, а нарадзіся актыўнай. На сваіх любімых Мальдзівах Настасся знялася ў такім мікрабікіні, што яно быццам ёсць, а быццам яго і няма... А развітваючыся з астравамі, колішняя прыма балета гэтак жа па завядзёнцы сфатаграфавалася топлес. Ды што там Валачкова? Гэтак жа традыцыйна напярэдадні лета інтэрнэт-карыстальнікі абмеркавалі бюст Даны Барысавай, фігуру Ксені Сабчак і іншых «зорак», выстаўленых на ўсеагульны агляд. Пасыл публічных людзей зразумелы, маўляў, «як тут вызначыць узрост, калі з лютэрака табе кожную раніцу падміргвае 18-гадовая?» Хаця мы разумеем і іншае, тое, што «ў кожнай дзяўчыны ёсць туфлі, у якіх зручна толькі сядзець».

Аб'ядноўвае ўсіх вышэйпералічаных персанажаў (заўважце, мужчын сярод іх няма) фактычна адно: данесці сваю «праўду» да свету яны імкнуцца, у прамым сэнсе слоў, пракладваючы дарогу грудзямі. Тое, што гэта дзейсны спосаб (для каго заявіць пра сябе, для каго — зарабіць), пацвердзіла нядаўня навіна. У інтэрнэце з'явіўся новы трэнд — надпісы на... дзявочых грудзях. Група «Прэм'ер-міністр» з іх «По ночам в тиши/ я пишу стихи/ пусть твердят, что пишет каждый/ в девятнадцать лет...» нервова курыць убаку, прыгадаваючы, што «в каждой строчке/ только точки/ после буквы «л»... Сучасныя падлеткі таксама пішуць, толькі не вершы каханай, а сваё імя на грудзях сяброўкі. І выкладваюць фоткі ў інтэрнэт (тут бы ўжо нервова закурыў Аляксандр Сяргеевіч з яго «Я к вам пишу — чего же боле?!/ Что я могу ещё сказать?»). Сучасны падыход больш прагматычны: «Закаханасць — гэта калі вы любіце ў жанчыне толькі некаторыя яе часткі».

Нанятая вамі мадэль ідзе ў ЖЭС, пытаецца, хто тут патрэбны сантэхнік, а потым — раз! Расшпільвае на грудзях гузікі: азнаёмцеся і расшпільцеся ў атрыманні!

не даваў. («Ён трымаў яе за талію, а яна яго за дурня. Так і сядзелі: ён малоў языком пра каханне, а яна матляла нагамі».) Пакуль не знайшоўся нехта, хто гэтую ідэю не дадумаўся манетызаваць. Быў створаны сэрвіс, які максімальна спрашчаў працэс: за дзесяць долараў цягам гадзіны кліенту, які папярэдне пакінуў адрас пошты і тэкст пажадання, а таксама аплату паслугу, абяцаўшы высласць фота з дзявочым бюстам. О, ёсць нават бізнес-версія! Гэта калі за плату, у чатыры разы большую, можна самому выбраць мадэль. Больш за тое, ахвотныя дзяўчаты могуць нават самі паспрабаваць сябе ў ролі носьбіта паведамлення. Ад іх чакаюць селфі ў ніжняй бялізне і гатовы пляціць па сто долараў у дзень. Як там спявае Тацяна Буланова? «Ясны мой свет, ты напиши мне/ Слезой дождя на мокром окне./ Ясный мой свет, ты напиши мне/ Весенним лучом на белой стене...» Толькі сто баксаў, грошы — наперад. «Прошу я — напиши весточку мне./ Хоть строчечку ты напиши».

Што можна сказаць пра ўсё гэта? Займацца маралізатарствам неяк не хочацца: усё роўна дарэмна. Як у тым анекдотце: «Усё, што ні робіцца — да лепшага. Проста не заўсёды да вашага». Таму, калі нешта нельга перамагчы, лепш гэта ўзначаліць. Выступаю з прапановай па ўдасканаленні. Гэта ж які рэсурс! Вось слухайце. Павіншаваць, напрыклад, сябра надпісам на дзявочых грудзях — гэта, вядома, добра. Але трэба глядзець глыбей. Скажам, вы не можаце доўгі час выклікаць сантэхніка. Дык вы яму — опанькі! — адмысловую «эсэмэсачку». Прычым не па інтэрнэце: нанятая вамі мадэль ідзе ў ЖЭС, пытаецца, хто тут патрэбны сантэхнік, а потым — раз! Расшпільвае на грудзях гузікі: азнаёмцеся і расшпільцеся ў атрыманні! Пасля гэтага не тое што адзін сантэхнік, уся брыгада прыбяжыць да вас. Ці вось яшчэ варыянт. Хочаце папрасіць у боса прыбаўкі да зарплаты? Уявіце, ідзе пасяджэнне савета дырэктараў. Тут у канферэнц-зале з'яўляецца ўскваляваная сакратарка і кажа галоўнаму: «Іван Іванавіч! Вам тэрміновае паведамленне!» Далей заходзіць прыгожая дзяўчына, а лепш — некалькі (ну, трэба ж босу падрабязна патлумачыць, чаму вы варты большага заробку, каб усё было, прабачце за каламбур, не галаслоўна!), і пры дапамозе лёгкіх рухаў рук прад'яўляюць перад начальнікам вашу петыцыю. Савет дырэктараў аднагалосна выказваецца на вашу карысць. Ну, як вам ідэя? Толькі ёсць падзэрэнні, што такая ж даўно прыйшла ў галаву спадарыні Валачковай. А вы думаеце, чаму яна так упарта штогод паўтарае здымкі ў стылі «ню»? Ды проста рэкламуе «рэкламную плошчу»! Захоца які алігарх адправіць адмысловую «эсэмэсачку». Як думаеце, каго прыгадае першая у якасці жывога носьбіта?

...Ды жартую я, вядома. Каму трэба грудзямі пракладаць дарогу, дык гэта... лету. Як у жарце: хутчэй бы ўжо яно прыйшло — так хочацца ў расшпільным пухавіку пахадзіць. Вось тут, я думаю, усе толькі «за» будучы. Ды і, калі цёпла, прадмет абмеркавання лепш відаць...

Кастусь ХАЦЕЛАЎ-ЗМАГЕЛАЎ.

Фота Сяргея НІКАНОВІЧА.

«САМАЕ ЦІКАВАЕ ЯШЧЭ НАПЕРАДЗЕ»

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «43».)

— Я заўсёды веру ў лепшае. Безумоўна, ёсць у маім мінулым нейкія нюансы, пра якія не магу прыгадаваць з гонарам, але час усё згладжае. І калі б я не ўспамінаў пра гэта, то тыя сітуацыі не сталі б для мяне добрым урокам. Нават маючы магчымасць змяніць былое, не пагадзіўся б ёю скарыстацца, таму што так можна кардынальна перайначыць цяперашняе.

«У нейкай ступені нават зайздросччу тым артыстам, якія любяць тусоўкі і павышаны інтарэс да сябе. Я не такі. Мне прасцей паказваць сябе і свой узровень на сцэне».

У душы артыст застаецца простым хлопцам, які стварае музыку, пераадоўвае кіламетры ад горада да горада, каб падзяліцца ёю на канцэртах. Гродна ў гэтым сэнсе вельмі знакавае месца для Сашы Нэма, бо менавіта тут усё пачалося — творчы старт, сустрэча з каханай і пазнанне іншага жыцця. Сёння ён любячы і клапатлівы муж, бацька дзвюх дачок. Пры ўсёй сваёй адкрытасці публічнасць артысту не імпануе, і для аднаўлення сіл ён выбірае адзіноту, калі можна з'ехаць у месца, дзе няма інтэрнэту і нават тэлефон не «ловіць».

— Такое жаданне ўзнікае зараз усё часцей, таму што мая прафесія — гэта канцэрты, здымкі, паездкі. Калі жывеш у такой плыні інфармацыі і эмоцый, то час ад часу хоча-

ца перазарадкі. Сям'я абсалютна нармальна ўспрымае маё жаданне быць сам-насам. А мне адзінота дапамагае супакоіцца. Творчыя людзі стамляюцца ад увагі іншых. У нейкай ступені нават зайздросччу тым артыстам, якія любяць тусоўкі і павышаны інтарэс да сябе. Я не такі. Мне прасцей паказваць сябе і свой узровень на сцэне.

...У зале амаль не было свабодных месцаў. І па настроі прысутных, іх рэакцыі на выкананне чарговай песні адчувалася — публіка любіць Сашу. Сярод прыхільнікаў спевака можна было заўважыць людзей розных узростаў. Магчыма, таму артыст сёлета вырашыў зладзіць своеасаблівае свята для самых юных з іх, арганізаваўшы ў рамках свайго вясенняга гастрольнага тура «Гэта мае жыццё» конкурс для маладых выканаўцаў. Паводле яго ўмоў, трэба падрыхтаваць нумар, які б пераклікаўся з песнямі артыста. А потым тыя, хто праходзіць мясцовы адбор, выступаюць на канцэртце Сашы Нэма. У Гродне свой вальны талент прадэманстравалі шэсць удзельнікаў. Напрыклад, Уладзіслава Алейнік выканала песню «Бачылі аблокi», а Варвара Штэфірца — «Рабяты з нашага двара». На-

прыканцы сам спявак не стрымаўся і нават праспяваў фінальныя радкі з дзяўчынкай дуэтам. Сярод абраных канкурсантамі кампазіцый былі таксама «Магістраль», «Я люблю Беларусь», «Мілая» і «Заварожаная фея». Найлепшага будучы выбіраць інтэрнэт-карыстальнікі. Для гэтага трэба проста аддаць свой голас на старонцы Сашы Нэма «УКантакце» за выканаўцу, які вам найбольш спадабаецца.

«Я дабіваўся свайго цярыпліваецца і працавітасцю столькі гадоў, і ўсё роўна жыву з адчуваннем, што самае цікавае яшчэ наперадзе. Гэта прымушае быць аптымістам і рухацца далей».

Дзве з паловай гадзіны канцэрта мінаюць вельмі хутка. Спявак адказвае на адрасаваныя пытанні з «чароўнай скарбонкі» (у яго такая традыцыя на гастрольях), дзеліцца гісторыямі, якія натхнілі на напісанне песень, і ні на хвіліну не губляе сваёй бадзёрасці. А потым раздае аўтографы і фатаграфуецца з прыхільнікамі. Дадому вяртаюцца позна ноччу. На наступны дзень у Сашы запланавана выступленне ў Мінску. Пасля — зноў гастролі...

Алена ДРАПКО.

Новы конкурс імя «ЭТО МОЯ ЖИЗНЬ» чыі ўрастані талентаў і маладосці ўспрымае сапраўды

САША НЕМО

www.SASHANEKO.by

Бяры ўдзел!

«АГІНСКІ — БЕЗ МЕЖАЎ»

Міжнародны конкурс дзіцячага малюнка з такой назвай стартаваў у Беларусі. Яго тэма — «Музыка і жыццё Міхала Клеафаса Агінскага».

На конкурс прымаюцца жывапісныя і графічныя малюнкi, якія адлюстроўваюць аўтарскую ідэю, прысвечаную найбольш яркім і цікавым старонкам жыцця Міхала Клеафаса Агінскага, яго музыцы, актуальным пытанням творчасці, багаццю ўнутранага свету і ўнікальным рысам характару.

Малюнак (малюнкi) павінен суправаджацца кароткім тэкставым апісаннем аўтарскай ідэі. У конкурсе могуць прыняць удзел дзеці да 18 гадоў, што навучаюцца ў агульнаадукацыйных установах, установах дадатковай адукацыі, дашкольнай адукацыі, выхаванцы дзіцячых дамоў і дзеці з абмежаванымі магчымасцямі. Мэтаю конкурсу з'яўляецца не толькі актывізацыя творчых здольнасцей

дзіцяцей, але і фарміраванне паважлівага стаўлення да спадчыны сваёй краіны, яе захавання і адраджэння.

Грамадская арганізацыя «Ротары-клуб «Мінск» сумесна з Беларускай дзяржаўнай акадэміяй мастацтваў чакаюць працы юных аўтараў да 30 чэрвеня. Ацэньваюць дзіцячыя работы будзе міжнароднае журы з прадстаўнікоў трох краін: Беларусі, Літвы і Польшчы. Усе канкурсанты маюць магчымасць выйграць цудоўныя прызы, а найлепшыя 20 удзельнікаў конкурсу змогуць наведаць месцы, дзе нарадзіўся і жыў Міхал Клеафас Агінскі.

Усю інфармацыю пра конкурс можна знайсці на сайце oginski.by або на афіцыйных старонках конкурсу ў сацыяльных сетках: facebook.com/oginskiby, vk.com/oginskiby. Афіцыйная цырымонія ўзнагароджання пераможцаў адбудзецца ў жніўні.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ЧЫРВОНКА
ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ №12

ад 19 лютага 2009 года выдана

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі газеты —

Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звезда»,

грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».

Дырэктар — галоўны рэдактар

КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Адказныя за выпуск: рэдактар аддзела Надзея НІКАЛАЕВА, рэдактар аддзела Сяргей РАСОЛЬКА. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звезда». Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А. Кантактныя тэлефоны: 292 44 12, 287 17 41. e-mail: info@zvyazda.minsk.by

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Тыраж 20.117. Нумар падпісаны ў 19.30 20.05.2015 г.

■ Супраць наркатыкаў

Запланаваны не толькі сустрэчы спецыялістаў з маладымі людзьмі, трэнінгі для педагогаў па выяўленні юнакоў і дзяўчат з залежнасцю, лекцыі для бацькоў па абмежаванні доступу да пэўных сайтаў, але і праверкі інтэрнатаў, дыскатэк, клубаў, вакзалаў, цягнікоў.

УЖО ЗЛАЧЫНЦА

На 8 гадоў пазбаўлення волі быў нядаўна асуджаны падлетак, які ў прыбральні вузёбнай устаноў прапанаваў іншаму пакаштаваць курільную сумесь.

У Мінскай, Брэсцкай, Гродзенскай, Магілёўскай абласцях назіраецца рост (у параўнанні з мінулым годам) злачыннасці з удзелам няпоўнагадовах. Асноўнай прычына — масавае распаўсюджванне наркаманіі. Калі летась за чатыры месяцы года няпоўнагадовах ўчынілі ў стане наркатычнага ап'янення 28 злачынстваў, то сёлета — 47. Падлеткавая нарказлачыннасць звязана ў першую чаргу са спайсамі. Аднак вырасла і колькасць учыненых падлеткамі крадзяжоў (з 382 да 410) і хуліганстваў (з 88 да 116). Праўда, крыху

зменшылася колькасць выпадкаў выкрадання аўтамабіляў, рабаванняў, махлярства.

Як адзначае **начальнік аддзела арганізацыі работы інспекцыі па справах няпоўнагадовых Галоўнага ўпраўлення аховы правапарадку і прафілактыкі Міністэрства ўнутраных спраў Віталь ЯНЧЫН**, колькасць крымінальных дзеянняў па лініі наркаконтролю з удзелам падлеткаў будзе расці. Гэта звязана не толькі з прастатою спажывання псіхаактыўных рэчываў, але і з аб'ектыўнымі ўмовамі — змянненнем заканадаўства. Так, узрост крымінальнай адказнасці за збыт наркатыкаў знізіўся з 16 да 14 гадоў, устаноўлена

Урачы-нарколагі стабільна выконваюць сваю работу, аднак гэта адбываецца паралельна з тым, як іншыя людзі складаюць свае планы па рэалізацыі таго ж тытуно.

крымінальная адказнасць за паўторнае адміністрацыйнае правапарушэнне, уведзена адміністрацыйная адказнасць за з'яўленне ў стане наркатычнага ўзрушэння ў грамадскім месцы (за чатыры месяцы ўжо выяўлена звыш сотні фактаў ужывання падлеткамі наркатыкаў і знаходжання ў стане наркаап'янення ў грамадскім месцах). Распрацаваны і, ёсць надзея, хутка будзе прыняты

законапраект, які прадугледжвае пашырэнне падстаў для накіравання падлеткаў у спецыяльныя лячэбна-выхаваўчыя ўстановы (можна будзе накіраваць туды падлеткаў з наркалагічнага ўліку, якія ўхіляюцца ад лячэння або парушылі правільны распарадак у стацыянарнай установе аховы здароўя.

ТЫТУНЮ МАЛАВАТА

Колькасць спажываючай спайсу, які трапляюць пад увагу медыкаў, сёлета зменшылася, хоць наўрад ці можна гаварыць пра вырашэнне праблемы і захаванне такой тэндэнцыі.

Паводле слоў **загадчыка наркалагічнага рэабілітацыйнага аддзялення РНПЦ псіхічнага здароўя Уладзіміра ІВАНОВА**, урачы-нарколагі стабільна выконваюць сваю работу, аднак гэта адбываецца паралельна з тым, як іншыя людзі складаюць свае планы па рэалізацыі таго ж тытуно. Заўважана, што 100 працэнтаў спажываючай спайсаў маюць тытунёвую залежнасць. Класічная схема: прыкладна ў 13-14 гадоў дзеці пачынаюць курыць, і ўжо літаральна праз год гэтага становіцца «малавата» — нараджаецца жаданне пакаштаваць спайс. Дарэчы, у алкагольнай залежнасці не прасочваецца сувязь з тытунёвай — многія алкаголікі не кураць. Словам, нельга драбіць праблему ў спадзявацца на лепшае, калі ў краіне тытунь, алкаголь і тыя ж спайсы

з'яўляюцца абсалютна даступнымі і па кошце, і па колькасці месцаў продажу.

Што да аказання дапамогі людзям з наркатычнай залежнасцю, то яна цалкам даступная, ананімная і бясплатная (калі чалавек не прыцягваўся да адказнасці). Іншая рэч, у нашай краіне па-ранейшаму не вырашана пытанне з рэабілітацыйнымі цэнтрамі для нарказалежных. Адпаведная пастанова Савета Міністраў пакуль не падпісана, а гэта мог бы быць важны крок ва ўпарадкаванні дзейнасці такіх структур.

ВЫЯЎЛЯЦЬ І РАТАВАЦЬ

Бацькі і педагогі ўжо больш ведаюць аб праблеме наркаманіі і ўсё часцей дапамагаюць выяўляць факты ўцягвання моладзі.

Як вядома, у новым навучальным годзе будзе праведзена анкетаванне 11-14 гадовых школьнікаў на прадмет схільнасці да ўжывання наркарэчываў. Праводзіцца яно будзе з пісьмовай згоды і саміх падлеткаў, і іх бацькоў. Вынікі апытання будуць захоўвацца адміністрацыяй навучальнай устаноў. Ананімнасць не прадугледжваецца, але выключна для таго, каб пасля можна было звязацца з бацькамі і дапамагчы дзіцяці са схільнасцю або залежнасцю — накіраваць на медагляд да спецыялістаў.

Святлана **БАРЫСЕНКА**

■ На кантролі

ЛЮБОЙ ЦАНОЙ?

На шклозаводзе «Нёман» для паляпшэння сваіх аб'ёмных паказчыкаў здавалі на склад паўфабрыкаты пад выглядам гатовай прадукцыі. Пра гэта паведаміў Камітэт дзяржаўнага кантролю Гродзенскай вобласці.

3 ліпеня 2011 года ўпакаванымі ў палеты, без маркіроўкі, прыёмкі і штампам аддзела тэхнічнага кантролю на складзе знаходзяцца хрустальныя вазы — больш за 86 тысяч штук на суму 5,2 мільярда рублёў. На 1 красавіка гэтага года складскія запасы на прадпрыемстве дасягнулі 109 млрд рублёў, што больш чым у 6 разоў перавышае сярэднямесячны аб'ём вытворчасці. Пры гэтым, каб стварыць выгляд іх зніжэння, неаднаразава рабіліся розныя маніпуляцыі. Напрыклад, без аплаты адгрузжалі спажывацям вырабы з хрустала і бясколернага шкла з адначасовым афармленнем дагавора захоўвання. А праз год ільвіная частка гэтай прадукцыі... вярталася шклозаводу.

Імкненне любой цаной скараціць складскія запасы прывяло да павелічэння аб'ёмаў паставак прадукцыі на ўмовах адтэрміноўкі плацяжу. А адсюль і значны рост запазычанасці за адгрузжаныя вырабы — на пачатак сакавіка яна ўзрасла да амаль 160 мільярдаў рублёў. Большая частка даўгоў — пратэрмінаваныя.

Барыс **ПРАКОПЧЫК**.

Открытое акционерное общество «Дорожно-строительный трест № 3» СООБЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ВНЕОЧЕРЕДНОГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ, которое состоится 01 июня 2015 года в 11.00 по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. О совершении сделки по безвозмездной передаче имущества между ОАО «ДСТ № 3» и ОАО «Автомагистраль».
2. Об утверждении Положения по дивидендной политике ОАО «ДСТ № 3».

Регистрация лиц, имеющих право на участие в собрании, будет проводиться 01.06.2015 г. с 10.00 до 10.45 по адресу г. Могилев, ул. Космонавтов, 23.

Дата составления списка лиц, имеющих право на участие в собрании, — 15.05.2015 г.

Лицам, имеющим право на участие в собрании, можно ознакомиться с материалами к собранию по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, каб. 33.

Лицам, имеющим право на участие в собрании, при себе иметь документ, удостоверяющий личность (для представителей акционеров — доверенности, зарегистрированные в соответствии с действующим законодательством).

Справки по телефонам: 28-40-20, 23-64-87 — Отдел правовой и кадровой работы, Наблюдательный совет.

УНП 700049607

Узнагароджаны найлепшыя сумесныя праекты Беларусі, Латвіі і Літвы

13 мая ў Рэзекне (Латвія) адбылася заключная канферэнцыя Праграмы трансгранічнага супрацоўніцтва «Латвія — Літва — Беларусь» 2007—2013, якая рэалізуецца ў рамках Еўрапейскага інструменту добрасуседства і партнёрства.

У прысутнасці 200 удзельнікаў канферэнцыі 10 найлепшых праектаў атрымалі ўзнагароды ад прадстаўнікоў Міністэрства ўнутраных спраў Літоўскай Рэспублікі, Міністэрства аховы навакольнага асяроддзя і рэгіянальнага развіцця Латвійскай Рэспублікі, Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь і Нацыянальнага каардынацыйнага бюро Праграмы ТАСІС Еўрапейскага саюза ў Рэспубліцы Беларусь.

Найлепшы аб'ект інфраструктуры
Праект LLB-2-150 «Здаровы лад жыцця з дапамогай спорту ў Варэне і Шчучыне»

Праект уразіў праведзенай рэканструкцыяй стадыёна ў горадзе Варэна.

Галоўны партнёр: Адміністрацыя Варэнскага раёна (Літва). Партнёр: Аддзел адукацыі, спорту і турызму Шчучынскага раённага выканаўчага камітэта.

Найлепшая грамадская інфраструктура
Праект LLB-1-102 «След гісторыі»

Фестывальны парк горада Рэзекне вылучаецца сярод іншых аб'ектаў грамадскай інфраструктуры.

Галоўны партнёр: Рэзекненская гарадская дума. Партнёры: Аддзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Браслаўскага раённага выканаўчага камітэта, Браслаўскае раённае аб'яднанне музеяў.

Найлепшы менеджмент праекта
Праект LLB-2-258 «Трансгранічная прырода»

Праект прадэманстраваў узорнае кіраванне.

Галоўны партнёр: Агенцтва па ахове прыроды (Латвія). Партнёры: Навукова-практычны цэнтр Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі па біярэсурсах, Нацыянальны парк «Браслаўскія азёры», Даўгаўпільская краёвая дума (Латвія).

Найлепшы інавацыйны падыход
Праект LLB-2-269 «Віртуальны музей»

Праект намінаваны за стварэнне «віртуальнага музея», які аб'яднаў музеі трох краін.

Галоўны партнёр: Рэзекненская вышэйшая школа. Партнёры: Гродзенскі дзяржаўны гісторыка-археалагічны музей, музей Кедайнайскага рэгіёна (Літва), Рэзекненская гарадская дума.

Найлепшая сацыяльная інтэграцыя
Праект LLB-1-017 «Паляпшэнне якасці жыцця людзей з абмежаванымі магчымасцямі праз развіццё цеснага супрацоўніцтва»

Праект удастоены ўзнагароды за інтэграцыю дзяцей з абмежаванымі магчымасцямі і ўвагу да іх сем'яў.

Галоўны партнёр: Літоўскае таварыства апекі людзей з парушэннем інтэлекту «Вільціс». Партнёр: Беларуская асацыяцыя дапамогі дзецям-інвалідам і маладым інвалідам.

Найлепшая сацыяльная ініцыятыва
Праект LLB-2-157 «Беліла — валанцёрская дапамога ўразлівым»

Намінацыя за прасоўванне ідэй валанцёрства ў трох краінах.

Галоўны партнёр: Літоўскае таварыства Чырвонага Крыжа. Партнёры: Латвійскае і Беларускае таварыства Чырвонага Крыжа.

Найлепшая сувязь з грамадскасцю
Праект LLB-1-098 «Бэла Дзвіна 2»

Высокую ацэнку атрымала шырокая рэкламная кампанія рэгіёнаў Латгалія, Аўкштайцыя і Віцебская вобласць.

Галоўны партнёр: Латгальскі рэгіён планавання (Латвія). У рэалізацыі праекта прынялі ўдзел 10 партнёраў з Латвіі, Літвы і Беларусі.

Найлепшая адаптацыя гістарычнай спадчыны да сучасных патрэб культуры
Праект LLB-1-008 «Гістарычныя сядзібы»

Праект цудоўна аднавіў культурнае жыццё ў сядзібах Ужутракіса і Залесся.

Галоўны партнёр: Дырэкцыя Тракайскага гістарычнага нацыянальнага парка (Літва). Партнёр: Смаргонскі раённы выканаўчы камітэт.

Neiriga Oriante

Найлепшы праект у сферы культуры
Праект LLB-1-104 «Садзейнічанне тэрытарыяльнаму супрацоўніцтву і культурнай разнастайнасці паміж творчымі аб'яднаннямі гарадоў Друскінінкай і Гродна»

Узнагарода ўручана за моцны імпульс да супрацоўніцтва Друскінінкай і Гродна ў сферы культуры.

Галоўны партнёр: Друскінінкайскі культурны цэнтр (Літва). Партнёры: Друскінінкайская мастацкая школа імя М.К. Чурлёніса, Друскінінкайскі гарадскі музей (абодва — Літва); Аддзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Гродзенскага гарадскога выканаўчага камітэта.

Найлепшая прапаганда здаровага ладу жыцця

Праект LLB-2-255 «Рух дзеля жыцця»

Высока ацэнены новыя лыжныя трасы і дарожкі для скандынаўскай хады, пабудаваныя ў латвійскіх і беларускіх гарадах.

Галоўны партнёр: Латвійскі офіс Еўра-рэгіёна «Азэрны край». У рэалізацыі праекта прынялі ўдзел 10 партнёраў з Латвіі і Беларусі.

УВА «Media House» Вільнюс, Літва. Номер рэгістрацыі 111707070. Иностранное унитарное предприятие «Медиахауз». УНП 101290757.

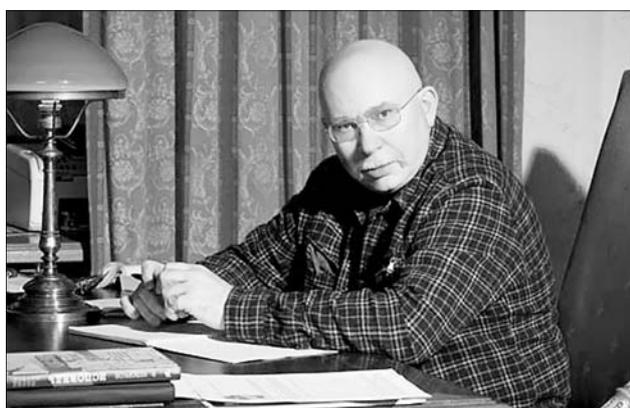

Эта программа финансируется Европейским союзом
This programme is funded by the European Union

Расіяне з беларускімі каранямі...

Чаму ў суседняй краіне няма беларускай дыяспары

Заўтра ў Маскве пройдзе VI з'езд Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Расіі. Аб жыцці беларусаў Расіі, аб іх заўважнасці ў грамадскім жыцці вялікай шматнацыянальнай краіны, аб задачах, якія ставіць перад сабой згуртаванне, карэспандэнт «Звязды» пагутарыў з кіраўніком грамадскай арганізацыі Валерыем КАЗАКОВЫМ.

— **Беларуская дыяспара ў Расіі... Наколькі яна прадстаўнічая, прыкметная?**

— Тэрмін «дыяспара» ў нашай сітуацыі — паняцце вельмі шырокае, а «беларуская дыяспара ў Расіі» і зусім спрэчнае словазлучэнне. На мой погляд, няма ніякіх міфічных братоў — рускіх і беларусаў, проста мы складова часткі адзін аднаго. Беларусы — складнік і неад'емная частка рускай нацыі, і гэтым маналіту ўжо сотні гадоў. Як гэта адбылося, пытанне складанае і няпростое, але я ўпэўнены, калі б не было дамінуючага славянскага элемента беларусаў і ўкраінцаў, русінаў і палякаў у працэсе станаўлення рускай нацыі, невядома, як бы сёння выглядалі рускі чалавек.

Вядома, у тым далёкім часе ўсё было інакш, назвы народаў ці плямёнаў гучалі па-іншаму. З'ява гэта, безумоўна, сацыяльная, а вось этнічныя карані і родавыя вытокі адносяцца да асабістага, сакральнага пачатку чалавечай натуры. З гэтага пункту гледжання наша дыяспара ў Расіі непрыкметная, але калі вы сядзеце за стол і пагаворыце з выдатнымі людзьмі, чые імёны ў Расіі на слыху, вы са здзіўленнем даведзецеся, што ў многіх з іх «беларускія карані». Прывяду толькі адзін прыклад: Артур Чылінгараў, герой, легендарны палярнік. Вы скажаце, што піцёрскі армянін. Усё так, толькі вось мама Артура Мікалаевіча — з нашай старадаўняй беларускай шляхты. Беларусу, які асабліва не крычаць пра сваю беларускасць, вы знойдзеце ўсюды: ад высокіх крамлёўскіх кабінетаў, міністэрстваў, камандных вышынь у славых ведамствах — да нафтавых вышак, школьных аўдытараў, фермерскіх гаспадарак. Усюды нашы землякі, толькі вельмі яны пасіўныя, калі гаворка заходзіць аб праблемах малой радзімы.

— **Валеры Мікалаевіч, а з пункту гледжання сацыяльнага «водападзелу» — дзе, у якіх частках грамадства больш беларусаў?**

— Вы ведаеце, што па выніках апошняга перапісу колькасць расіян, якія называюцца беларусамі, скарацілася амаль на чатырыста тысяч. Чаму гэта адбылося? На мой погляд, прычын шмат, але адна з асноўных — шматвяковае забіццё беларусшчыны ў самой Беларусі. Пра якую гістарычную памяць можна гаварыць, калі людзі ўжо ў чацвёртым, пятым пакаленні жывуць па-за традыцыйнымі нацыянальнымі, народнымі каштоўнасцямі, даўно страцілі родную мову. Ужо ўнукі, як правіла, не памятаюць, дзе нарадзіліся іх бабуля і дзед. Не ведаю, добра гэта ці дрэнна. Але большасць землякоў, з якімі я маю зносіны, асаблівага трапятання ад сваёй беларускасці не адчуваюць.

Ведаю толькі аднаго кіраўніка абласнога ўзроўню ў нашай арганізацыі, які свабодна валодае беларускай мовай, — гэта Алег Рудакоў.

Цяпер аб дапамозе і актыўнасці славутых землякоў ў справах нашай аўтаноміі. Прэзідэнт Расіі не менш за два разы на год сустракаецца з кіраўнікамі буйных нацыянальных арганізацый. Я, калі быў даверанай асобай Пуціна, уручыў яму членскі білет Маскоўскай аўтаноміі беларусаў, так што і Уладзіміра Уладзіміравіча можна лічыць таксама нашым чалавекам... Дзе лепш, дзе горш — гаворка пойдзе на чарговым з'ездзе ФНКА, які адбудзецца ў Маскве 22 мая; скажу толькі, што я гарнасу тым, што спрычыніўся да такой вялікай справы і працуе з такімі людзьмі, як Алег Рудакоў, Сяргей Кандыбовіч, Мікалай Русакевіч, Ірына Капчынская, Іван Сабіла і многія іншыя.

— **А беларуская мова, беларуская культура — ці ёсць да іх у беларусаў Расіі інтарэс?**

— Пра беларускую мову мы ўжо казалі, будзе яна запатрабаваная ў метраполіі — з'явіцца попыт і ў расійскіх беларусаў. Пяць гадоў таму, на мінулым з'ездзе, было прынята рашэнне аб кардынальным павароце ад мастацкай самадзейнасці да этнакультурных беларускіх праектаў, і нам гэта ўдалося. Амаль ва ўсіх арганізацыях сёння займаюцца і мовай, і традыцыямі, і адраджэннем народных рамястваў. Шкада, не паспелі (і ў гэтым мая віна) арганізаваць і адкрыць Беларускі інстытут у Маскве, але, будзьце ўпэўнены, адкрыем.

— **Валеры Мікалаевіч, вы асабіста шмат робіце па падтрымцы культурных ініцыятыў і тут, у Мінску, у Беларусі. Раскажыце, калі ласка, што зроблена і што збіраецца зрабіць у гэтым кірунку?**

— Мне складана казаць і ацэньваць сваю працу, гэта зрабіць дэлегаты з'езда. Галоўны праект, над якімі працуюць расійскія беларусы, — гэта «Вяртанне», вяртанне беларускіх культурна-гістарычных каштоўнасцяў у Беларусь. Пра гэта, дзякуй Богу, нямаю сказаць у СМІ. Больш за сто сорок рарытэтаў вярнуліся дадому. Дазволю невялікае адступленне. Беларусы ўжо чвэрць стагоддзя незалежная дзяржава, чаму ж маўчаць і не спяшаюцца вярнуць на Радзіму гістарычныя каштоўнасці нашы беларусы, якія жывуць у Еўропе, Англіі, Амерыцы? Бо менавіта за незалежнасць «сінявокай» яны і змагаліся з бальшавіцкім рэжымам. Няма ўжо бальшавікоў. Дык перадайце, што яшчэ засталася, — нашчадкі дзякуй скажучы. А там, паверце, ёсць што вяртаць. Аўтаномія вядзе і такія складаныя праекты, як «Беларускі вёскі Сібіры» — этнаграфічныя даследаванні побыту беларускіх перасяленцаў іх нашчадкаў. Праект вядзе Тамара Яшына, праведзены дзве навукова-практычныя канферэнцыі ў Новасібірску, Краснаярску. «Памяць аб Вялікай Перамоце як культурна-гістарычнае спадчына сучаснага грамадства» — гэтым праектам займаюцца Сяргей Кандыбовіч, Аксана Салопава. Праект вылучаны на атрыманне Дзяржаўнай прэміі Расіі. «Крывічы», або сакральны свет беларускай абшчыны» — ім кіруе Алег Рудакоў з Іркуцка. «Папленнікі» — праектам апакуюцца Міхаіл Кісліцын, Георгій Казак, Аляксандр Дарковіч (Герой Расіі), ён накіраваны на падтрымку і абарону інтарэсаў і годнасці нашай метраполіі. Упэўнены, з'езд дапоўніць гэты пералік новымі тэмамі і працягне пачатае.

Аб маіх асабістых планах? Пакуль не вырашыў, але ідэя стварэння ў Беларусі недзяржаўнага «Музея гісторыі беларусаў замежжа», а можа, і «Дома беларускага замежжа» патрабуе ажыццяўлення. Паглядзім.

Гутарыў Кірыл ЛАДУЦЬКА.

■ Нефармат

Рэўнасць — крыж ці дыягназ?

Праслухаўшы чарговы вячэрні «канцэрт» з кватэры збоку, прымаю рашэнне ранкам крыху падражніць суседку. Усе іх сваркі і скандалы адбываюцца праз яе, цяпер ужо ведаю, паталагічную рэўнасць. Яна не раўнуе яго хіба толькі да кнопкі ліфта. Усё астатняе — на пяць хвілін паэзія прыйшоў не толькі з працы, але з крамы, гаража, нават са школьнага сходу — можа стаць падставай для грозных разборак. Нехта з ім павітаўся на вуліцы ў яе прысутнасці, яму прыязна ўсміхнулася касірка ў акенцы — гэта ўжо наогул надзвычайнае здарэнне. Ну а калі б нейкай дзівачка адважылася пазваніць на хатні тэлефон і папрасіла паклікаць гаспадарка, то лепей было б небараку адрасу ісці з хаты. Жонка, нібы вопытны шпіён, рэгулярна праглядае званкі і паведамленні ў мабільным тэлефоне мужа, уважліва «ператрасае» камп'ютар.

Пра ўсё гэта хочаш не хочаш, а даводзіцца слухаць падчас іх высвятленняў адносін: у нашых панэльных дамах ад такога нікуды не дзенешся. Дык вось спачатку падобныя сваркі суседзяў выклікалі ў мяне толькі смех. Думала нават, што гэта адзін са спосабаў іх любоўнай гульні. Але пару разоў пасля вячэрніх скандалаў даводзілася сустракаць яго ранкам ля ліфта, і рабілася відавочна, што мужчына варты спачування. Ён так старанна пазбягаў сустрэчы вачыма, так напружана перакладаў ключы з кішэні ў кішэню, быццам нешта шукаў, і меў зусім няшчасны, змарнаваны выгляд, нібы вінаваты быў і перада мной, і перад усім светам. Што і казаць, нялёгка жыць чалавеку.

Некалькі разоў я спрабавала загаворваць з ёй здалёк, узгадвала як быццам незнарок, што ўчора званіла знаёмая мужа з другога горада. Суседка нават не падтрымлівала такую размову, можа, не верыць. А на гэты раз я расказала, што збіраю мужа на навуковую канферэнцыю ў Волагду. І рада, што едзе туды са сваёй каляжанкай, бо пасля аперацыі і доўгай хваробы аднаго адпуская ў далёкую дарогу было б некай страшнавата. Ужо і білеты купілі... Яна глядзела на мяне, як на іншапланецянку. Так, як паглядзелі б вы на чалавека, які расказаў, што ў боршч ён падсыпае пяску альбо попелу. Паводле разумення гэтай жанчыны, так не бывае, таму што так у прынцыпе быць не павіна.

А ва ўсім астатнім мае суседзі — добрая, прыстойная сям'я. Яна працуе ў сістэме камунальнай гаспадаркі, ён — рабочы, вельмі станючы прыветлівы чалавек. Гаспадар мае ўмельныя рукі: кватэру рамантуе сам, наколькі мне вядома, на лецішчы ўсё сам паспявае — і дом прывёў да парадку, і прыбудову ўзвёў, сад, агарод даглядае. Яна не з'яўляецца вялікай аматаркай лецішча, але кожныя выхадныя суправаджае мужа, каб толькі быў у вачах.

...І калі на гэты раз мы зноў сустрэліся з ім у ліфце і, не знаходзячы нічога новага, сусед стаў перакладаць ключы ды іншыя рэчы, у выніку чаго выпаў з кішэні і разваліўся на часткі тэлефон, у мяне прамільгнула крамоўная думка: а ці не пазнаёміць яго з майёй незамужняй прыяцелькай. Калі чалавеку ўвесь час даводзіцца, што ён свіння, павінен жа ён урэшце зарохкаць. Народная мудрасць.

Апошняе, вядома, жарт. І так сям'я ўвесь час жыве як на вулкане. Асабліва жонка. Дарэчы, такія людзі, паталагічныя раўніўцы, заслугоўваюць шкадавання. Яны пастаянна знаходзяцца ў стане стрэсу. Хваравітае ўяўленне малое тысячы карцінак магчымай здрады. Названая сюжэты ў сваю чаргу бударажаць нервовую сістэму. І аўтару іх бывае вельмі, мякка кажучы, несалодка, ён можа страціць спакой, сон, душэўную раўнавагу. Нядаўна давялося чытаць, што ў чалавека, які пакутуе ад рэўнасці, парушаецца баланс выпрацоўкі гармонаў у галаўным мозгу. А гэта ўжо сімптомы хваробы з усімі магчымымі наступствамі. Хвароба жа, зразумела, патрабуе лячэння. Таму варта не саромецца звяртацца да псіхолага і псіхіятра. Лепш, вядома, атрымаць нейкую параду, магчыма, курс лячэння, чым рабіць невыносным сваё жыццё і жыццё блізкага чалавека.

Падобная сітуацыя апісана ў рамане Івана Шамякіна «Сэрца на далоні». Памятаеце, якія сцэны рэўнасці ладзіла жонка хірургу Ярашу? Доктар з залатымі рукамі і вялікай душой, на якога літаральна маліліся хворыя, вымушаны быў пастаянна пакутаваць ад зусім неабгрунтаваных нападак сваёй палавіны, якая ва ўсім астатнім была ледзь не ідэал — узорная гаспадыня і маці, прыгожая жанчына, нядрэны ўрач.

Несумненна, лепей падобныя прыклады сустракаць у літаратуры, чым у жыцці. Але і жыццё да іх багатае. Некалькі гадоў таму давалося пісаць пра трагедыю ў Пінску. Некалькі муж забіў сваю нашмат маладзейшую жонку і застрэліўся сам. Сын-пцікланскі застаўся без бацькоў з-за рэўнасці, якая прыняла форму цяжкай паталогіі. Такія выпадкі, на шчасце, і ў судовай практыцы сустракаюцца як выключэнне. Варта памятаць пра іх і не даводзіць сітуацыю да абсурду.

Святлана ЯСКЕВІЧ

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА
Государственное предприятие
«Минский областной центр инвестиционной и приватизации»
(организатор аукциона)
 по поручению открытого акционерного общества
«Борисовский шпалопроточный завод» (продавец)
 проводит открытый аукцион
по продаже автомобиля ГАЗ-2705,
2006 года выпуска, грузопассажирский вагон, цвет – синий,
регистрационный знак 5 IA 3585, кузов (шасси, рама)
№ 27050060280255 Х9627050060505148,
свидетельство о регистрации транспортного средства
серии ОВА № 133920.

Начальная цена с НДС – 22 057 944 бел. руб.
 Задаток 10% от начальной цены (2 205 794 бел. руб.)

Транспортное средство находится по адресу:
Минская область, г. Борисов, ул. Сенная, 5.

Задаток в размере 10% от начальной цены перечисляется на
 р/с № 3012108260016 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК
 153001369, г. Минск, УНП 690324015 государственное предприя-
 тие «Минский областной центр инвестиционной и приватизации».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 5 (пяти)
 рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект про-
 изводится в течение 10 (десяти) банковских дней после подписания
 договора купли-продажи, если иное не предусмотрено договором
 купли-продажи. Затраты на организацию и проведение аукциона
 возмещает победитель торгов (покупатель).

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах огово-
 рен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора
 торгов www.rft.by.

Аукцион состоится **23.06.2015 в 11.00** по адресу: г. Минск, ул. Ча-
 лова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы
 принимаются по **22.06.2015 до 16.00** по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224-61-34, (8029) 102-21-17.

Утерянные страховые полисы СООО «Белкоопстрах» по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу формы 2РН, 2РП серии БМ № 0503548, 0663657, 0758339, 0808111-0808112 считать недействительными. УНП 100706519

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА, ОБРАЩЕННОГО В ДОХОД ГОСУДАРСТВА

№ лота	Наименование объекта	Место-нахождение объекта	Начальная цена продажи с НДС	Сумма задатка
1	Капитальное строение с инвентарным № 100/С-1556 (здание социально-культурного центра) площадью 1879,0 кв.м, расположенное на земельном участке с кадастровым номером 121284004601000037, площадью 1,3028 га. <i>Характеристика: незавершенное строительство (здание); размеры 16х27м; 4-этажное; цокольный этаж; чердачное помещение; окна деревянные; здание из газосиликатных блоков и кирпича; двери деревянные; 6 дверей металлические; половое покрытие – плитка керамическая (кроме чердачного помещения); потолок – плиты перекрытия, на 1-м этаже подвесной потолок; электропроводка скрытая; местная канализация; отопление; крыша металлочерепица. Год постройки неизвестен.</i>	г. Брест, ул. Городская, 23	7 529 112 000 руб. цена снижена на 10%	752 911 000 руб.
Аукцион состоится 4 июня 2015 г. в 11.00 по адресу: г. Брест, ул. Энгельса, 3, каб. 607. Заявки на участие в аукционе принимаются с 8.30 21.05.2015 г. до 17.30 29.05.2015 г. по адресу: г. Брест, ул. Ленина, 50.				

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА, ОБРАЩЕННОГО В ДОХОД ГОСУДАРСТВА

№ лота	Наименование объекта	Место-нахождение объекта	Начальная цена продажи с НДС	Сумма задатка
1	Незавершенное законсервированное капитальное строение с инвентарным № 100/У-76776, (площадь застройки 1316 кв.м). Готовность строения 4%. Подземная часть: фундамент железобетонный сборный 300 м, готовность 34%; стены и перегородки – кирпичная кладка высотой 3 м, общая длина 115 метров.	г. Брест, ул. Могилевская, 33	1 749 600 000 руб.	174 960 000 руб.
2*	Изолированное помещение с инвентарным № 100/Д-73865 площадью 354,5 кв.м (изолированное помещение №4 на 2-м этаже). <i>Характеристика: материал стен – кирпич, перегородки – кирпич, перекрытия – ж/б плиты, отопление – центральное, водопровод – стальные трубы, канализация – чугунные трубы, электропроводка – скрытая, 1999 год постройки.</i>	г. Брест, ул. Задворская, д. 4	1 681 560 000** руб. цена снижена на 10%	168 156 000 руб.
* – согласно выписки из единого государственного регистра недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним, изолированное помещение с инвентарным номером 100/Д-73865 находится в ипотеке у ЗАО «Банк ВТБ (Беларусь)»; ** – проводятся повторные аукционные торги				
Аукцион состоится 23 июня 2015 г. в 11.00 по адресу: г. Брест, ул. Энгельса, 3, каб. 607. Заявки на участие в аукционе принимаются с 8.30 21.05.2015 г. до 17.30 17.06.2015 г. по адресу: г. Брест, ул. Ленина, 50. ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ – КУП «БРЕСТСКИЙ ГОРОДСКОЙ ЦЕНТР ПО УПРАВЛЕНИЮ НЕДВИЖИМОСТЬЮ»				

ПРИМЕЧАНИЕ: Порядок оформления участия в аукционе и проведения торгов определяется Указом Президента РБ от 04.09.2006 №559.

Для участия в аукционе необходимо подать заявление и подписать соглашение о правах и обязанностях сторон при организации и проведении аукциона с КУП «Брестский городской центр по управлению недвижимостью».

При оформлении заявления лица, желающего принять участие в аукционе, предоставляет:

- копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации;
- документ, подтверждающий полномочия представителя юридического лица и его паспорт;
- паспорт для физических лиц или их представителей, нотариально заверенная доверенность для представителя физического лица;
- заверенные банком копии платежных поручений, подтверждающие внесение задатка в размере 10% от начальной цены объекта;
- организациями нерезидентами Республики Беларусь – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и

выписку из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть проведена не ранее 6 месяцев до подачи заявления на участие в аукционе);

- организациями и физическими лицами – нерезидентами Республики Беларусь – документ о состоятельности, выданный обслуживающим его банком или иной кредитно-финансовой организацией с заверенным в установленном порядке переводом на бел. (рус.) язык;
- представителями организаций и физических лиц – нерезидентов Республики Беларусь – легализованную в установленном порядке доверенность.

Сумма задатка перечисляется КУП «Брестский городской центр по управлению недвижимостью» на р/с № 3012780360011 в филиале № 100 Брестское областное управление ОАО «АСБ «Беларусбанк» г. Бреста, код 246, УНП 290433924.

Победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона, выразивший согласие на предоставление предмета аукциона

по начальной цене, увеличенной на 5%. обязан:

- в течение 3 рабочих дней с даты проведения торгов оплатить сумму, в счет возмещения фактических затрат на организацию и проведение аукциона, в том числе расходов, связанных с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения, окончательный размер которых определяется до аукциона и фиксируется в соответствующих ведомостях ознакомления участников;
- в течение 2 месяцев и 25 дней с даты проведения торгов и подписания протокола о результатах аукциона осуществить оплату за предмет аукциона. Право собственности на приобретенный на аукционе объект недвижимости, обращенный в доход государства, регистрируется в соответствии с законодательством.

Победителю аукциона от обслуживания приобретенного объекта отвод земельного участка будет осуществлен в установленном законодательством порядке.

Контактные телефоны: 53-81-92, 53-45-65. Сайт: bgcn.by, city.brest.by

ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС»

Учетный номер плательщика: 806000592
Вид экономической деятельности: Страховое посредничество
Организационно-правовая форма: Общество с ограниченной ответственностью
Единица измерения: млн руб. Адрес: 220002, г. Минск, ул. Володько, 9-24
Дата утверждения: 03.03.2015

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 января 2015 года

АКТИВЫ	Код строки	На 31 декабря	На 31 декабря
		2014 года	2013 года
1	2	3	4
I. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
ИТОГО по разделу I	190	-	-
II. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Запасы	210	1	-
в том числе:			
материалы	211	1	-
Расходы будущих периодов	230	1	-
Краткосрочная дебиторская задолженность	250	268	-
Краткосрочные финансовые вложения	260	80	-
Денежные средства и их эквиваленты	270	368	-
ИТОГО по разделу II	290	718	-
БАЛАНС	300	718	-
СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ И ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
	Код строки	На 31 декабря	На 31 декабря
	2	3	4
III. СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ			
Уставный капитал	410	343	-
Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)	460	169	-
ИТОГО по разделу III	490	512	-
IV. ДОЛГОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
ИТОГО по разделу IV	590	-	-
V. КРАТКОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Краткосрочная кредиторская задолженность	630	206	-
в том числе:			
поставщикам, подрядчикам, исполнителям	631	9	-
по налогам и сборам	633	63	-
по социальному страхованию и обеспечению	634	13	-
по оплате труда	635	58	-
собственнику имущества (учредителям, участникам)	637	53	-
прочим кредиторам	638	10	-
ИТОГО по разделу V	690	206	-
БАЛАНС	700	718	-

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ за январь–декабрь 2014 года

Наименование показателей	Код строки	За январь–	За январь–
		декабрь 2014 года	декабрь 2013 года
1	2	3	4
Выручка от реализации продукции, товаров, работ, услуг	010	1 651	-
Себестоимость реализованной продукции, товаров, работ, услуг	020	(163)	-
Валовая прибыль (010-020)	030	1 488	-
Управленческие расходы	040	(391)	-
Расходы на реализацию	050	-	-
Прибыль (убыток) от реализации продукции, товаров, работ, услуг (030-040-050)	060	1 097	-
Прибыль (убыток) от текущей деятельности (+060+070-080)	090	1 097	-
Доходы по инвестиционной деятельности	100	1	-
в том числе:			
доходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	101	-	-
проценты к получению	103	1	-
Расходы по инвестиционной деятельности	110	-	-
в том числе:			
расходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	111	-	-
Доходы по финансовой деятельности	120	24	-
в том числе:			
курсовые разницы от пересчета активов и обязательств	121	24	-
Расходы по финансовой деятельности	130	(1)	-
в том числе:			
проценты к уплате	131	-	-
курсовые разницы от пересчета активов и обязательств	132	(1)	-
Прибыль (убыток) от инвестиционной и финансовой деятельности (100-110+120-130)	140	24	-
Прибыль (убыток) до налогообложения (+090+140)	150	1 121	-
Налог на прибыль	160	(202)	-
Чистая прибыль (убыток) (+150-160+170+180-190-200)	210	919	-
Совокупная прибыль (убыток) (+210+220+230)	240	919	-
Руководитель Т.В. Шимковская	Главный бухгалтер О.Л. Кричковская		

«Мастер Аудит и Консультации»

Закрытое акционерное общество

Местонахождение: 220070, г. Минск, пр. Партизанский, 45, помещение 2-Н. УНП 191373133.
Тел.: + 375 17 230 21 24, + 375 17 230 14 06, + 375 17 230 16 28, +375 17 230 11 67, + 375 17 230 64 95.

Директору ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС» Шимковской Т.В. 30 апреля 2015

г. Минск

Аудиторское заключение по бухгалтерской (финансовой) отчетности

ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС» за период с 1 января по 31 декабря 2014 г.

Аудируемое лицо: ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС».
Местонахождение: 220007, г. Минск, ул. Володько, 9, пом. 24.
Свидетельство о государственной регистрации № 0000041 выдано 27.06.2014 г. на основании решения Министерства финансов Республики Беларусь.
УНП 806000592.
Аудиторская организация: ЗАО «Мастер Аудит и Консультации».
Местонахождение: 220070, г. Минск, пр. Партизанский, 45, пом. 2 Н.
Свидетельство о государственной регистрации № 0098542, выдано на основании решения Минского горисполкома от 06 апреля 2015 г.
УНП 191373133.
Мы провели аудит прилагаемой бухгалтерской (финансовой) отчетности ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС», состоящей из бухгалтерского баланса на 31 декабря 2014 г., отчета о прибылях и убытках, отчета об изменении собственного капитала, отчета о движении денежных средств за год, закончившийся на указанную дату, а также примечаний к бухгалтерской (финансовой) отчетности.

Обязанности руководства аудируемого лица по подготовке бухгалтерской (финансовой) отчетности
Руководство ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС» несет ответственность за составление и представление бухгалтерской (финансовой) отчетности в соответствии с законодательством Республики Беларусь по бухгалтерскому учету и отчетности и организацию системы внутреннего контроля, необходимой для составления бухгалтерской (финансовой) отчетности, не содержащей существенных искажений, допущенных вследствие недобросовестных действий или ошибок.

Обязанности аудиторской организации
Мы несем ответственность за выраженное нами аудиторское мнение о достоверности бухгалтерской (финансовой) отчетности, основанное на результатах проведенного аудита.

Мы провели аудит в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь от 12.07.2013 г. № 56-З «Об аудиторской деятельности» и национальных правил аудиторской деятельности, которые обязывают нас соблюдать нормы профессиональной этики, планировать и проводить аудит таким образом, чтобы обеспечить достаточную уверенность относительно наличия либо отсутствия существенных искажений в представленной бухгалтерской (финансовой) отчетности.

В ходе аудита нами были выполнены аудиторские процедуры, направленные на получение аудиторских доказательств, подтверждающих значения показателей бухгалтерской (финансовой) отчетности ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС», а также другую раскрытую в ней информацию. Выбор аудиторских процедур осуществлялся на основании профессионального суждения с учетом оценки

риска существенного искажения бухгалтерской (финансовой) отчетности в результате ошибок или недобросовестных действий. При оценке риска существенного искажения бухгалтерской (финансовой) отчетности нами рассматривалась система внутреннего контроля ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС», необходимая для составления бухгалтерской (финансовой) отчетности, не содержащей существенных искажений с целью планирования аудиторских процедур, соответствующих обстоятельствам аудита, но не с целью выражения мнения относительно эффективности функционирования этой системы.

Аудит также включал оценку применяемой учетной политики, обоснованности учетных оценок и общего содержания бухгалтерской (финансовой) отчетности ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС».

Мы полагаем, что в ходе аудита нами были получены достаточные и надлежащие аудиторские доказательства, которые могут являться основанием для выражения аудиторского мнения.

Аудиторское мнение

Бухгалтерская (финансовая) отчетность ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС» во всех существенных аспектах отражает его финансовое положение, финансовые результаты его деятельности и изменения его финансового положения (движение денежных средств) в соответствии с применяемой основой составления и представления бухгалтерской (финансовой) отчетности за 2014 г.

Вместе с тем, мы не наблюдали за проведением инвентаризации товарно-материальных ценностей, иных активов и обязательств, так как проведение аудита и инвентаризации не совпали во времени. Из-за характера учетных записей ООО «Страховой брокер Автокаско ПЛЮС» мы не смогли проверить количество товарно-материальных ценностей посредством альтернативных аудиторских процедур.

Директор

Аудитор

Дата подписания аудиторского заключения по бухгалтерской (финансовой) отчетности: 30 апреля 2015

Обухова Л.А.

Меркушева И.Л.

КУП «Брестский городской центр по управлению недвижимостью»

23 июня 2015 года ПРОВОДИТ АУКЦИОННЫЕ ТОРГИ ПО ПРОДАЖЕ ОБЪЕКТОВ НЕДВИЖИМОСТИ

Брестской областной организации Белорусского профессионального союза работников культуры:

ЛОТ №3:

- капитальное строение с инв. №101/С-8494 (здание спального корпуса №1) площадью 104,5 м², с объектами принадлежности (пристройка);
- капитальное строение с инв. №101/С-8493 (здание спального корпуса №2) площадью 65,4 м², с объектами принадлежности (пристройка);
- капитальное строение с инв. №101/С-9927 (погреб бетонный) площадью 43,7 м², капитальное строение с инв. №101/С-9928 (склад одноэтажный блочно-кирпичный) площадью 104 м², расположенное по адресу: Брестская обл., Жабинковский р-н, Ленинский с/с, урочище Сосновый бор, участок №3;
- капитальное строение с инв. №101/С-8492 (здание спального корпуса №3) площадью 116 м², расположенное по адресу: Брестская обл., Жабинковский р-н, Ленинский с/с, 8, пионерский лагерь «Зорька»;
- капитальное строение с инв. №101/С-9929 (склад) площадью 44,2 м², расположенное по адресу: Брестская обл., Жабинковский р-н, Ленинский с/с, 11/5, урочище Сосновый бор; на земельном участке, расположенном по адресу: Брестская обл., Жабинковский р-н, Ленинский с/с, урочище Сосновый бор, участок №3 с кадастровым номером 122581500002000032, площадью 0,8376 га.

Начальная цена продажи: 1 710 000 000 рублей.

Полная информация об аукционных торгах по тел. (0162) 53-81-92, 53-45-65. Сайт: www.bgcn.by

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению

ОАО «Солигорский райагросервис» (продавец) проводит повторный открытый аукцион

по продаже одним лотом имущества в составе:

- здание АБК (инв. № 644/С-896) общ. пл. 636,7 кв.м;
- цех сборки с/х машин (инв. № 644/С-37989) общ. пл. 798 кв.м;
- здание проходной (инв. № 644/С-52678) общ. пл. 33,2 кв.м;
- здание весовой (инв. № 644/С-52677) общ. пл. 41,8 кв.м;
- трансформаторная станция с воздушной и кабельной линиями (инв. № 644/С-52750);
- канализационная станция и канализационные сети (инв. № 644/С-52754);
- противопожарная насосная станция с пожарным резервуаром для воды (инв. № 644/С-52752);
- площадка для хранения с/х машин (инв. № 644/С-52753);
- производственная площадка (инв. № 644/С-52757);
- дороги (инв. № 644/С-52758);
- водопровод (инв. № 644/С-52775);
- забор железобетонный (инв. № 644/С-52774);
- оборудование: котёл отопительный, бойлер, кран балка (3).

Имущество расположено на зем. участке площадью 3,5418 га по адресу: Минская область, Солигорский район, Чижевичский с/с, 43, Любанское шоссе.

Недвижимое имущество обременено договорами аренды (сведения об арендаторах можно получить у организатора аукциона).

Начальная цена с НДС – 10 857 155 940 бел. руб. Стоимость снижена на 5%.

Задаток 5% от начальной цены (542 857 800 бел. руб.), перечисляется на р/с № 3012108260016 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015 государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 20 (двадцати) банковских дней со дня заключения договора купли-продажи, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Затраты на организацию и проведение аукциона возмещает победитель торгов (покупатель).

Предыдущее извещение о проведении торгов опубликовано в газете «Звязда» от 08.04.2015 г.

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rlt.by.

Аукцион состоится 03.06.2015 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 02.06.2015 до 16.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224-61-34, (8029) 102-21-17.

ТЕХНОБАНК

Открытое акционерное общество

220002, г. Минск, ул. Кропоткина, 44

Уважаемые акционеры ОАО «Технобанк»!
ОАО «Технобанк» сообщает, что выплата дивидендов по привилегированным акциям ОАО «Технобанк» по итогам работы за 2014 год будет производиться в кассах ОАО «Технобанк» с 22 мая 2015 года

по адресу: г. Минск, ул. Кропоткина, 44.
Получить дивиденды физические лица могут ежедневно (кроме выходных и праздничных дней) с 9.00 до 16.00 по предъявлению паспорта либо иного документа, удостоверяющего в соответствии с законодательством личность физического лица. Выплата дивидендов, причитающихся юридическому лицу, производится путем перечисления денежных средств на счет юридического лица на основании соответствующего письменного заявления юридического лица.
Более подробную информацию о выплате дивидендов можно получить по телефону в ОАО «Технобанк» +375 17 237 43 80.

Лицензия Национального банка Республики Беларусь на осуществление банковской деятельности №11 от 31.12.2013, УНП 100706562

02 июня 2015 г. в 11.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Лунинецлес».

Повестка дня:
1. О совершении сделок Общества.
Местонахождение ОАО «Лунинецлес»: Брестская обл., г. Лунинец, ул. Первомайская, 56.
Место проведения собрания: Брестская обл., г. Лунинец, ул. Первомайская, 56.
Время регистрации в день проведения собрания с 10.30 до 11.00. При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера — доверенность).
С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 26.05.2015 г. (с 10.00 до 16.00) по месту нахождения Общества.
Совет директоров.
УНП 200251040

Фінал юбілейнага песеннага шоу пройдзе без нас

Уначы 19 мая заўзятары «Еўрабачання» атрымалі адказ на пытанне, як складзецца сёлета конкурс для беларусаў. Цікавае да юбілейнага шоу, адзначым, назіраецца надзвычай вялікая — па ўсім свеце за ім сочаць каля 200 мільёнаў тэлегледачоў! Па выніках першага паўфіналу «Еўрабачання», у якім удзельнічалі 16 краін (а яшчэ чатыры — Аўстрыя, Іспанія, Францыя і спецыяльны гасць юбілейнага шоу Аўстралія — таксама трансліравалі і галасавалі), пучэўкі ў фінальны канцэрт 23 мая атрымалі Албанія, Арменія, Расія, Румынія, Венгрыя, Грэцыя, Эстонія, Грузія, Сербія і Бельгія. Назвы нашай краіны ў спісе шчасліўчыкаў не аказалася. Безумоўна, прычына для беларусаў не вельмі радасная, але і не звыштрагедыя. Бо вынік ўсёй сваёй пафаснасці і маштабах 60-е «Еўрабачання» — гэта ўсяго толькі конкурс, у фінал якога Беларусь прабівалася толькі 4 разы з тузіна спроб.

Так выглядае сцэнічнае «вока Еўрабачання».

Расіянка Паліна Гагарына, бадай, самая моцная вакалістка першага паўфіналу.

Дарэчы, першы паўфінальны канцэрт абзначыў некалькі выразных трэндаў юбілейнага сезона. Па-першае, практычна ўсе выканаўцы адмовіліся ад грувасткіх сцэнічных дэкарацый, мудрагелістых пастановак і складанай харэаграфіі — выступленні былі аформлены як ніколі проста, артысты ставілі найперш на вакал, а з задачай паказаць удзельніцаў у найбольш выгадных ракурсах цалкам справіліся аўстрыйскія апэратары і рэжысёры трансляцыі. Па-другое, надзвычай актыўна выкарыстоўваўся сацыяльны складнік: ці не кожная другая кампазіцыя, прывезеная на конкурс, — не проста песня, а своеасаблівае пасланне свету і людзям, або, як модна казаць, «меседж». Так, армяне прысвяцілі сваё

выступленне старонкам уласнай гісторыі — 100-годдзю генацыду; прадстаўнікі Фінляндыі заявілі своеасаблівую дэкларацыю права на паўнаважнае жыццё людзей з анкалагічным хваробамі; песня Паліны Гагарынай з Расіі з'явілася музычным пасланнем «за мір ва ўсім свеце» і стала адным з безумоўных лідараў...

Як паказалі вынікі галасавання міжнароднага журы і тэлегледачоў, не ўсе гэтыя

заклікі знайшлі водгук у сэрцах аўдыторыі. Зрэшты, поўную карціну, хто, як і за каго галасаваў, мы па традыцыі ўбачым толькі пасля фіналу. Пакуль жа можна толькі выказаць здагадку, чаго не хапіла беларусам на гэты раз: ці то вакальнай упэўненасці, ці то больш прадуманага «меседжу», ці то яркай «фішкі» ў нумары, ці то суседскага галасавання, ці, не будзем выключаць, банальнага шанцавання? У любым выпадку, выступленне нашых канкурсантаў на агульным «чорна-белым» касцюмаваным фоне было цалкам годным і не выглядала ні бледнай школьнай самадзейнасцю, ні «піярам падчас чумы за бюджэтныя грошы». Атрыманы вынік — вопыт у агульную скарбонку і высновы для арганізатараў

беларускага адбору для далейшай працы. Мы ж працягваем глядзець 60-е «Еўрабачанне», але ўжо не як яго ўдзельнікі, а проста як балельшчыкі і гледачы. Сёння ў Wiener Stadthalle адбудзецца другі паўфінальны канцэрт, у якім выступяць (у парадку выхаду на сцэну) Літва, Ірландыя, Сан-Марына, Чарнагорыя, Мальта, Нарвегія, Партугалія, Чэхія, Ізраіль, Латвія, Азербайджан, Ісландыя, Швецыя, Швейцарыя, Кіпр, Славенія і Польшча. Хто з іх выцягне яшчэ 10 шчаслівых білетнікаў у фінал, даведаемся ўжо ўвечары — па традыцыі тэлеканалы «Беларусь 1» і «Беларусь 24», а таксама афіцыйны сайт Белтэлерадыёкампаніі трансляюць абодва паўфіналы «Еўрабачання».

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

Прадстаўніца Сербіі Баяна Стаменаў «узьяла» каларытнай знешнасцю і этнічнымі матывамі.

СЁННЯ

Месяц

Маладзік 18 мая.
Месяц у сузор'і Рака.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	4.58	21.15	16.17
Віцебск	4.41	21.11	16.30
Магілёў	4.48	21.05	16.17
Гомель	4.53	20.54	16.01
Гродна	5.15	21.29	16.14
Брэст	5.23	21.22	15.59

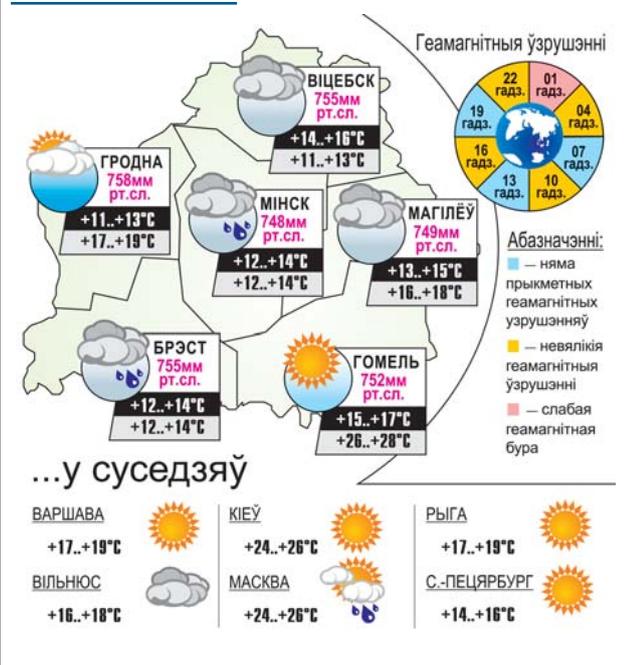
Імяніны

Пр. Узнясенне Гасподняе.
К. Валенція, Віктара, Цімафея, Яна.

Фота Александра ШАБЛЮКА.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

Раней еў каля тэлевізара, цяпер — каля камп'ютара. Адсюль выснова: куды ступіць прагрэс, туды рушыць і сталовая.

Адэскі дворык, два мужыкі.

— Мая Фіма вечна ные: мне няма чаго насіць, мне няма чаго насіць!

— Вой, Бора! Я цябе ўмаляю! Дай ёй мех бульбы, і няхай сабе носіць!

У 17.00 сеў з дзіцем рабіць урокі. У 18.00 выпіў валяр'янку, у 19.00 глынуў каньяку, у 20.00 дыхаў глыбока і стрымліваўся, каб не закрычаць, у 21.00 дыхаў часта і перарывіста, тлумачыць сіл няма, у 22.00 плюнуў на ўрок, зачыніўся ў пакоі. У 23.00 стараюся дыхаць глыбока, ненавіджу школу, дзіўлюся стойкасці свайго дзіцяці, якое насуперак усяму сядзіць і робіць урокі...

caricatura.ru

Даты

Падзеі

Людзі

1894 год — нарадзіўся Мікалай Мацвеевіч Галадзед, вядомы дзяржаўны і партыйны дзеяч Беларусі. У гады 1-й светнай вайны быў у арміі. Удзельнік Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 года і грамадзянскай вайны. З 1918 года — сакратар сельсавета, член валаснога рэўкама, старшыня павятовага рэўкама ў Навазыбкаўскім павеце Гомельскай губерні. Са снежня 1925 года — другі сакратар ЦК КП(б) Б. У 1927-1937 гадах — старшыня СНК БССР. У 1937-м арыштаваны, скончыў жыццё самагубствам. Рэабілітаваны ў 1956 г. Яго імем названа вуліца ў Мінску.

1904 год — у сувязі з хуткім павелічэннем колькасці і папулярнасці міжнародных футбольных спаборніцтваў узнікла неабходнасць у стварэнні адзінай арганізацыі для кіравання ўсім светвым футболом. Таму ў гэты дзень у Парыжы і была заснавана

Міжнародная федэрацыя футбола (ФІФА). Стваральнікамі новай спартыўнай арганізацыі выступілі прадстаўнікі футбольных федэрацый сямі еўрапейскіх краін — Францыі, Бельгіі, Даніі, Галандыі, Швецыі, Швейцарыі, а таксама іспанскі футбольны клуб «Рэал Мадрыд». Першым прэзідэнтам ФІФА быў Рабэр Герэн. ФІФА перастала быць

21 МАЯ

уласна еўрапейскай арганізацыяй з прыняццем у яе шэрагі Асацыяцыі футбола ПАР (1909), Асацыяцыі футбола Аргенціны (1912) і Федэрацыі футбола ЗША (1913). Сёння ФІФА ператварылася ў глабальную футбольную супольнасць, якая аб'ядноўвае 209 нацыянальных футбольных федэрацый. Даходы арганізацыі істотна ўзраслі дзякуючы лібералізацыі тэлевізійнага футбольнага рынку, актыўнай маркетынгавай палітыцы і збыце разнастайнай футбольнай прадукцыі і атрыбутыкі. Штаб-кватэра ФІФА знаходзіцца ў швейцарскім горадзе Цюрыху.

1942 год — указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР для вайскоўцаў гвардзейскіх часцей і злучэнняў Чырвонай Арміі ўстаноўлены нагрудны знак «Гвардыя» і прамавугольная пласцінка з муаравай стужкай аранжавага колеру з чорнымі падоўжнымі палосамі (гвардзейская стужка) для гвардзейцаў ВМФ. Адначасова ўведзены гвардзейскія званні. 19 чэрвеня 1942 г. загадам наркама ВМФ адмірала флоту Кузняцова заснаваны Гвардзейскі ваенна-марскі сцяг. «Гвардзейскую» стужку ўзору 1942 года не трэба блытаць з «георгіеўскай», заснаванай ў 1769 годзе імператрыцай Кацярынай II.

Было сказана

Анатоль ВЯРЦІНСКІ, паэт:

*Хіbam нашым ёсць апраўданне,
Подласці апраўдання няма.*

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЯ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРПЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЬЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯУКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕУСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс), аддзелаў: пісьмаў — 284 44 04, падпіскі і распаўсюджвання — 284 44 04, 287 17 21, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўляюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

<http://www.zviyazda.by/>;

e-mail: info@zviyazda.minsk.by,

(для зваротаў): zvarot@zviyazda.minsk.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдакванана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.117. Індэкс 63850. Зак. № 2005.

Нумар падпісаны ў 19.30

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

20 мая 2015 года.